

Evaluering af LifeSkills for elever i 10. klasse

Else Ladekjær, Britt Østergaard Larsen, Niels Westermann Brændegaard og
Michella Ida Mikuta

VIVE

Evaluering af LifeSkills for elever i 10. klasse

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7119-998-7

Projekt: 11428

Finansiering: LøkkeFonden

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

LøkkeFonden har bedt VIVE om at evaluere deres 10. klasse-forløb 'LifeSkills', som er målrettet elever i 10. klasse, der ikke er vurderet uddannelsesparate og har behov for faglig og personlig kvalificering og afklaring i forhold til uddannelse.

LINIE 10 i Høje Tåstrup Kommune, Gentofte Ungdomsskole i Gentofte Kommune og Tre Falke Skole i Frederiksberg Kommune har i de sidste 1-2 skoleår arbejdet med at implementere LifeSkills for udvalgte elever i 10. klasse.

Denne rapport præsenterer VIVEs evaluering af LifeSkills på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 10. klasse på de deltagende skoler samt en interviewundersøgelse blandt elever, lærere, ressourcepersoner, skoleledere og øvrige samarbejdspartnere i LifeSkills.

Både implementeringen, gennemførelsen og evalueringen af LifeSkills er påvirket af covid-19-pandemien. I pilotskoleåret 2019/20, hvor en skole arbejdede med LifeSkills, var eleverne hjemsendt fra marts 2020, og i indsatsåret 2020/21, hvor tre skoler arbejdede med LifeSkills, var eleverne hjemsendt fra november/december 2020 til april 2021. Det betød, at LifeSkills ikke kunne implementeres og gennemføres som planlagt. Som følge heraf blev evalueringens kvalitative analyser justeret og de kvantitative analyser reduceret.

Rapporten er udarbejdet af forsker Else Ladekjær, som har været projektleder for evalueringen og forsker Britt Østergaard Larsen. Else Ladekjær har haft ansvar for den kvalitative del af evalueringen, og Britt Østergaard Larsen har haft ansvaret for den kvantitative del af evalueringen. Derudover har analytiker Niels Westermann Brændgaard bidraget til de kvantitative analyser, og studentermedhjælper Michella Ida Mikuta har bidraget til de kvalitative analyser. Rapporten er internt kvalitetssikret og har været igennem eksternt review hos Nanna Friche, lektor på Aalborg Universitet og en anden vidensperson på området.

VIVE har haft en faglig følgegruppe tilknyttet evalueringen. Forfatterne ønsker at sende en stort tak til gruppen for at bidrage med sparring og faglige refleksioner over resultater af undersøgelsen.

Industriens Fond har finansieret LøkkeFondens LifeSkills-projekt og VIVEs evaluering heraf.

Vi håber, at evalueringens resultater vil bidrage med viden og inspiration til den fortsatte udvikling af LifeSkills og for indsatser i en bredere sammenhæng.

God læselyst!

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse

Indhold

Sammenfatning	5
1 Indledning.....	16
1.1 Baggrund for LifeSkills.....	16
1.2 Formål, indsats og målgruppe for LifeSkills	17
1.3 Formål med evalueringen.....	23
1.4 Betydning af covid-19 for indsats og evaluering	24
1.5 Læsevejledning	25
2 Evalueringens design.....	26
2.1 Kvantitative del: spørgeskemaundersøgelse	26
2.2 Kvalitative del: interviewundersøgelse	29
3 Implementering af elementer i LifeSkills.....	32
3.1 LifeSkills undervisning	32
3.2 Lærere og ressourcepersoner	42
3.3 Brobygningselementer	48
3.4 Erhvervsmentorordning.....	53
3.5 Tjek-ind/tjek-ud	64
4 Elevernes kompetencer, uddannelsesvalg og trivsel.....	70
4.1 Kendskab til kompetencer og adgangskrav	70
4.2 Vejledning og hjælp til uddannelsesvalg	71
4.3 Planer efter 10. klasse	73
4.4 Uddannelsesparathed og søgning til ungdomsuddannelse.....	74
4.5 Elevernes udvikling og trivsel	77
Litteratur	81
Bilag 1 LøkkeFondens forandringsteori for LifeSkills	83
Bilag 2 De 7 karaktertræk	84
Bilag 3 Samtaleværktøj	87
Bilag 4 Tjek-ind/tjek-ud	88
Bilag 5 Ekstra tabeller	90

Sammenfatning

I det følgende præsenteres sammenfatning og tværgående perspektiver for VIVEs evalueringen af LifeSkills for elever i 10. klasse. Sammenfatningen kan læses alene, men den fungerer også som opsamling og konklusion på den samlede rapport. Først introduceres 10. klasse-forløbet LifeSkills kort, derefter præsenteres tværgående perspektiver fra evalueringen og afslutningsvist præsenteres læringspotentiale fra arbejdet med LifeSkills.

Indhold i 10. klasse-forløbet LifeSkills

LifeSkills er et 4-årigt projekt igangsat af LøkkeFonden, hvor elever i 10. klasse modtager undervisning i LifeSkills, deltager i brobygningsaktiviteter og får tildelt en erhvervsmentor. Målgruppen er elever, der har behov for faglig og personlig kvalificering og/eller er uafklarede i forhold til ungdomsuddannelse. Formålet med LifeSkills er, at eleverne bliver uddannelsesparate, at eleverne føler sig rustede til at gennemføre en uddannelse, og at eleverne oplever at trives samt udvikler sig fagligt og personligt. Derudover er det en central målsætning for LifeSkills, at en stor del af eleverne søger ind på en erhvervsuddannelse efter 10. klasse.

Baggrunden for LifeSkills er, at få danske unge søger ind på erhvervsuddannelser, og fremskrivninger fra erhvervslivet viser, at Danmark i fremtiden vil mangle faglærte arbejdere (DI, 2019; AE, 2021). Derfor har LøkkeFonden igangsat LifeSkills-projektet og fokuserer på at videreudvikle kommunale 10. klasse-tilbud til elever, der har behov for faglig og personlig opkvalificering for at forberede sig til en ungdomsuddannelse. LøkkeFonden har målrettet LifeSkills-forløbet mod erhvervsuddannelser for at øge elevernes søgning hertil.

Udviklingen af LifeSkills inddrager og bygger på LøkkeFondens filosofi for undervisning i og ud fra positiv psykologi med fokus på de 7 karaktertræk: selvkontrol, engagement, vedholdenhed, social intelligens, taknemmelighed, optimisme og nysgerrighed.

De første 2 år af projektperioden blev elementerne i LifeSkills udviklet af LøkkeFonden. Derefter blev LifeSkills igangsat på LINIE 10 i Høje Tåstrup Kommune i pilotåret 2019/20. På baggrund af erfaringerne fra pilotåret blev elementerne i LifeSkills videreudviklet til indsatsåret 2020/21, hvor tre skoler deltog: LINIE 10 i Høje Tåstrup Kommune, Gentofte Ungdomsskole i Gentofte Kommune og Tre Falke Skole i Frederiksberg Kommune.

I tabellen nedenfor skitseres kort indholdet i de enkelte elementer i LifeSkills.

LifeSkills-undervisning¹

Undervisning med udgangspunkt i positiv psykologi og specifikt de 7 personlige karaktertræk: selvkontrol, engagement, vedholdenhed, social intelligens, taknemmelighed, optimisme og nysgerrighed. LøkkeFonden har udarbejdet undervisningsforløb tilknyttet de 7 karaktertræk, og undervisningsforløbene er tilgængelige i undervisningsportalen praxisOnline. Alle lærere på skolerne er blevet efteruddannet i Læringskonceptet for LifeSkills.

Ressourceperson

Ressourcepersonens arbejde har fokus på relationsarbejdet med eleverne og har løbende individuelle feedbacksamtaler med eleverne, hvor de taler om status og næste skridt i forhold til elevens faglige, personlige og sociale læring. Ressourcepersonen arbejder tæt sammen med UU-vejleder (Ungdommens uddannelsesvejledning), lærerne og andre, der kan hjælpe den unge mod afklaring.

Tolærerordning

I dansk og matematik har 10. klasserne to lærere. Formålet er at sikre hjælp og mulighed for individuelt tilrettelagt undervisning.

Brobygning til erhvervsuddannelser

Der tilbydes brobygningsforløb med fokus på en bred vifte af erhvervsuddannelser. Derudover er der mulighed for individuelt tilrettelagt praktikforløb.

Erhvervsmentorordning

Elever tilknyttes en erhvervsmentor fra det lokale erhvervsliv. Mentorforløbet er i udgangspunktet individuelt og målrettet den unges personlige interesser

Tjek-ind/Tjek-ud

Elever tjekker ind om morgenen og ud om eftermiddagen – her angiver de deres humør evt. med en kommentar om baggrunden herfor. Lærere og ressourcepersoner gennemfører opfølgende samtaler med elever efter behov.

Tre deltagende skoler

Tre skoler har deltaget i LifeSkills-projektet. På skolerne er indsatsen organiseret og tilpasset de lokale kontekster.

På LINIE 10 i Høje Tåstrup Kommune var der i pilotåret 2019/20 en LifeSkills-klasse med 15 elever, og i indsatsåret 2020/21 er der to LifeSkills-klasser med 25 elever i alt. På skolen har man tidligere haft to klasser med elever, der lignede målgruppen for LifeSkills og arbejdet med tolærerordning. I udgangspunktet er der to lærere tilstede i alle dansk- og matematiktimerne i LifeSkills-klasser. Derudover bidrager ressourcepersonen med sparring til elever i og uden for klasserne. Ressourcepersonen har 20 timer ugentligt og er ikke lærer i klassen i skoleåret 2020/21. I pilotåret 2019/20 var ressourcepersonen også matematiklærer i LifeSkills-klassen.

På Tre Falke Skole i Frederiksberg Kommune er der i indsatsåret 2020/21 en LifeSkills-klasse med 26 elever, og der er i udgangspunktet to lærere tilstede i alle timer. Her varetages rollen som ressourceperson af to lærere i fællesskab, som ligeledes underviser i LifeSkills-klassen.

På Gentofte Ungdomsskole i Gentofte Kommune er eleverne ikke udvalgt til LifeSkills-klasser på baggrund af målgruppebeskrivelserne som på LINIE 10 og Tre Falke Skolen.

¹ LifeSkills er både den samlede betegnelse for indsatsen samt betegnelsen for et undervisningskoncept, der indgår i den samlede indsats. I rapporten gør vi opmærksom på, når der henvises til LifeSkills-undervisning.

Derimod undervises alle 62 elever i skolens tre 10. klasser to timer ugentligt i læringskonceptet for LifeSkills. Her varetager en UU-vejleder rollen som ressourceperson. Ressourcepersonen bidrager til undervisningen i de ugentlige LifeSkills-timer, men kan ikke deltage hver gang i alle klasser, da timerne ligger på samme tidspunkt for de tre klasser. Der er udvalgt elever fra de tre klasser, der har fået tildelt en erhvervsmentor – ressourcepersonen afholder løbende samtaler med disse elever. På Gentofte Ungdomsskole er der to lærere i cirka halvdelen af alle dansk- og matematiktimer.

Formål og datagrundlag for evalueringen

VIVE har fulgt LifeSkills gennem den 4-årige projektperiode, og denne evalueringsrapport beskriver erfaringer og resultater fra projektet. Evalueringens formål er todelt – på den ene side har evalueringen et *summativt* formål, hvor indfrielsen af projektets opstillede succeskriterier for LifeSkills vurderes, og på den anden side er der tale om en *formativ* evaluering, hvor vi på baggrund af erfaringerne fra LifeSkills uddrager væsentlige læringspunkter omkring elementerne i indsatsen. Covid-19 har dog betydet, at det ikke har været muligt at implementere LifeSkills som tiltænkt – derfor er VIVEs evaluering også begrænset til beskrivelser af indsatsen i det reviderede format.

Metodisk bygger evalueringen på henholdsvis en spørgeskemaundersøgelse og en interviewundersøgelse. Dataindsamlingen til begge undersøgelser er gennemført i både pilotåret 2019/20 og indsatsåret 2020/21.

Spørgeskemaundersøgelsen er målrettet elever og evaluerer projektets opstillede succeskriterier gennem beskrivende resultatanalyser. Der er i projektets opstartsfasen afdækket andre designmuligheder med inddragelse af kontrolgrupper for eksempelvis at kunne tage højde for den elevprogression, som naturligt sker over et 10. klasse-skoleår. Grundet deltagerantal og den praktiske organisering af LifeSkills (se uddybende beskrivelse i afsnit 2.1.1) har evalueringen ikke kunnet gennemføres med denne type design. Derfor indeholder de kvantitative analyser udelukkende beskrivende resultater for deltagerne i LifeSkills, og det er derfor ikke muligt at konkludere på effekterne af LifeSkills i denne rapport.

Interviewundersøgelsen inddrager perspektiver fra elever, lærere, ressourcepersoner, skoleledere, erhvervsmentorer og øvrige samarbejdspartnere i LifeSkills. I pilotåret 2019/20 er interviews gennemført ansigt til ansigt, og elever er inddraget gennem fokusgruppeinterviews. I indsatsåret 2020/21 er interviews gennemført telefonisk eller via digitale platforme. Nedenfor ses en oversigt over informanter i interviewundersøgelsen fordelt på skoler og skoleår.

Informerter	LINIE 10, Høje Tåstrup 2019/20	LINIE 10, Høje Tåstrup 2020/21	Gentofte Ung- domsskole, Gen- tofte 2020/21	Tre Falke Skolen, Frederiksberg 2020/21
Elever	15	4	4	4
Lærere	3	1	1	1
Ressourcepersoner	1	1	1	2*
Skolementorer			1**	
Skoleledere	1	1	1	1
Erhvervsmentorer	5	2	2	2
Kommunal erhvervs- mentorkoordinatorer		1		1

Note: *På Tre Falke Skolen i Frederiksberg Kommune har to lærere fungeret som ressourcepersoner i samarbejdet. Ud over rollen som ressourcepersoner har de to lærere ligeledes fungeret som lærere for LifeSkills-klassen.

**På Gentofte Ungdomsskole er der ansat en skolementor. Rollen som skolementor er uafhængig af LifeSkills.

Betydning af Covid-19

Både implementering og evaluering af LifeSkills er påvirket af covid-19-pandemien. I pilot-skoleåret 2019/20 blev eleverne hjemsendt i slutningen af skoleåret, og i indsatsåret 2020/21 begrænsede restriktioner de planlagte aktiviteter i efteråret 2020, og eleverne blev hjemsendt fra november/december 2020 til april 2021. Samlet betyder det, at LifeSkills ikke kunne implementeres og afvikles som planlagt. LifeSkills er udviklet som en skolebaseret indsats med fysisk fremmøde og er således ikke tilrettelagt til at foregå som online-undervisning. Det vil sige, at LifeSkills er foregået i en reduceret form og i en anderledes kontekst, end det har været muligt at forudse og planlægge i forhold til. Det betyder ligeledes, at det ikke er muligt at evaluere LifeSkills som tiltænkt, og som følge heraf er evalueringens kvalitative analyser justeret, og de kvantitative analyser er reduceret. Det har fx ikke været muligt at observere undervisningsforløb, og hvordan LifeSkills-konceptet har influeret på den konkrete undervisning. Evalueringen er således begrænset af, at mange delelementer i LifeSkills-projektet ikke er blevet implementeret som planlagt, og det vil være centralt at undersøge LifeSkills-forløb afviklet under normale forhold for at kunne drage mere generaliserede vurderinger vedrørende virkningerne af de enkelte dele i indsatsen.

Opfølgning på LifeSkills

I det følgende samles op på tværgående perspektiver fra evalueringen af LifeSkills gennem evalueringens undersøgelsesspørgsmål.

Hvordan bliver LifeSkills implementeret? Hvilke elementer virker godt/mindre godt i forhold til at opnå de ønskede resultater for målgruppen?

På tværs af materialet er både elever, lærere, ressourcepersoner, erhvervsmentorer og skoleledere overvejende positive omkring de enkelte elementer i LifeSkills. Ligesom de forskellige informanter er ærgerlige over, at det ikke var muligt at afprøve LifeSkills som tiltænkt.

Ressourcepersoner har haft løbende samtaler med elever og fulgt op på fx elevernes relationer til erhvervsmentorer. Her er det væsentligt at være opmærksom på, at ressourcepersonerne har været nærmere eleverne på de to skoler, hvor der var deciderede

LifeSkills-klasser end på den tredje skole. Ressourcepersonen har særligt i lyset af pandemien varetaget en vigtig koordinerende rolle i forhold til ændringer af fx brobygnings-elementer og erhvervsmentorordning – uden denne ressource ville det have været svært at gennemføre disse to elementer af LifeSkills. Derudover har ressourcepersonen været en vigtig ressource i forbindelse med hjemsendelse af elever, idet det har været muligt med en ekstra opmærksomhed på elevernes trivsel, og det været muligt at igangsætte flere initiativer.

Tolærerordning er ikke afviklet som forventet henover hele skoleåret, da det ikke har været muligt ved fjernundervisning fra november/december 2020. På trods af betingelserne fremhæves tolærerordning af både elever og lærere som vigtig for elevernes faglige, personlige og sociale udvikling. Ifølge lærerne øger tolærerordning fokus på elevernes forskellige faglige behov, og ifølge eleverne øger ordningen muligheden for at få hjælp i timerne. Selvom eleverne på de tre skoler har haft tolærerordning i forskelligt omfang, har LifeSkills-elever på alle tre skoler en særdeles positiv oplevelse af deres lærere og deres ressourceperson, hvilket er tydeligt i både interview- og spørgeskemaundersøgelsen.

Betydningen af tolærerordning og ressourcepersoner fremhæves på tværs af materialet. Eleverne fremhæver deres lærere og ressourcepersoner som de mest betydningsfulde for deres udvikling i faglig og personlig sammenhæng. De nære relationer mellem elever og deres lærere/ressourcepersoner har spillet en stor rolle for deres trivsel i forbindelse med hjemsendelse og fjernundervisning. Flere elever peger på, at de oplever, at lærere og ressourcepersoner er opmærksomme på dem, og det har betydning for deres trivsel.

Skoleledelserne fremhæver ligeledes betydning af de ekstra ressourcer målrettet eleverne i form af ressourcepersonen. Det er blevet særligt tydeligt i forbindelse med hjemsendelse af elever, hvor lærere og ressourcepersoner fremhæver, at det har været muligt at være ekstra opmærksomme på eleverne og deres personlige trivsel. Skolelederne peger ligeledes på, at det har været særligt betydningsfuldt med relationsarbejdet i et skoleår præget af covid-19-pandemien.

Der var planlagt særligt tilrettelagte **brobygningsforløb** som et element i LifeSkills med fokus på erhvervsuddannelserne i skoleåret 2020/21. De planlagte aktiviteter kunne imidlertid ikke gennemføres grundet covid-19-restriktioner, og i de tilfælde, hvor det var muligt, blev det i stedet ændret til eksempelvis besøg af lærere fra erhvervsskole og gymnasium i efteråret 2020 eller online-aktiviteter – dog blev en stor del af brobygningsaktiviteterne aflyst. Skolerne og eleverne er overvejende positive omkring de brobygnings-elementer, det er lykkedes at gennemføre, og eleverne ville gerne have haft mere brobygning. For ressourcepersonerne har der været megen planlægning og praktisk arbejde forbundet med (om)organiseringen af brobygningsaktiviteter. Der er et eksempel på, at en skole aflyste et forløb, da indholdet ikke levede op til skolens forventninger.

Erhvervsmentorordningen havde forskellige forudsætninger på de tre skoler, bl.a. i forhold til at rekruttere erhvervsmentorer. I to kommuner bistod kommunale konsulenter arbejdet, og det bidrog til at rekruttere det nødvendige antal erhvervsmentorer. Denne mulighed var der ikke i Gentofte Kommune, hvilket havde betydning for rekrutteringen. På LINE 10 og Tre Falke Skolen fik henholdsvis 82 % og 100 % af LifeSkills-eleverne tildelt en erhvervsmentor, mens ordningen var et frivilligt tilbud til eleverne i de tre 10. klasser

på Gentofte Ungdomsskole, og her fik 27 % af LifeSkills-eleverne tildelt en erhvervsmentor, da det viste sig at være svært at rekruttere erhvervsmentorer.

Selvom erhvervsmentorordningen fik et anderledes forløb end planlagt, lykkedes det for mange elever og erhvervsmentorer at etablere kontakt og bevare den igennem perioder med restriktioner og hjemsendelse blandt andet ved hjælp af alternative mødeformer som online-møder eller gåture. Da LifeSkills-eleverne besvarede spørgeskemaundersøgelsen i maj måned 2021, var der stadig 45 % af eleverne i mentorordningen, som havde haft kontakt til deres erhvervsmentor i den seneste måned, og 36 % ville gerne fortsætte kontakten efter 10. klasse.

Samlet set peger undersøgelsen på to grupper af elever med forskellige erfaringer fra erhvervsmentorordningen. Den ene gruppe oplever et positivt udbytte af kontakten til en erhvervsmentor, hvor den har fået stor støtte og hjælp til uddannelsesovervejelser, og hvor den anden gruppe ikke har samme positive vurdering og ikke oplever, at ordningen har hjulpet dem med deres uddannelsesovervejelser. I de tilfælde, hvor relationen lykkes, taler eleverne med deres erhvervsmentor om uddannelse, fremtid og personlige forhold. Eleverne fremhæver betydningen af at kunne spejle sig i deres erhvervsmentors job eller uddannelse. Den anden gruppe af elever giver udtryk for, at oplevelsen med mentorordningen har været mindre positiv, da de ikke haft tid, lyst eller overskud til kontakt med deres erhvervsmentor, oftest på grund af personlige omstændigheder.

Tjek-ind/tjek-ud fremhæves fra skolerne side som et nemt og virksomt redskab i den almindelige skoledag. Ifølge lærere og ressourcpersoner er der tale om et redskab, der er nemt at bruge, redskabet er ikke tidskrævende og giver god mulighed for at følge med i elevernes trivsel på daglig basis. Derudover har tjek-ind/tjek-ud ifølge skolerne været et virksomt redskab i forbindelse med fjernundervisning, hvor lærerne og ressourcpersonerne havde mulighed for at få et hurtigt overblik over, hvilke elever der havde brug for ekstra opmærksomhed.

I spørgeskemaundersøgelsen svarer 34 % af eleverne, at de altid eller for det meste har anvendt tjek-ind/tjek-ud, 36 % en gang imellem, 23 % sjældent, og kun 7 % har aldrig anvendt det. 28 % af LifeSkills-eleverne angiver, at de enten for det meste eller altid er glade for at bruge tjek-ind/tjek-ud, mens 46 % angiver, at de sjældent eller aldrig har været glade for at bruge redskabet. Elevernes oplevelser med redskabet er således mere blandet end lærernes. Men de elever, der har oplevet opfølgning fra en lærer eller ressourceperson på baggrund af en lav indtjekning, er glade for det. Der er 56 % af LifeSkills-eleverne, som angiver, at der for det meste eller altid er blevet fulgt op, når de har tjekket lavt ind eller ud, og kun 17 % oplever, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet.

For tjek-ind/tjek-ud er der sket en markant ændring fra pilotåret 2019/20 til indsatsåret 2020/21, hvor redskabet er rykket fra papir på klassens opslagstavle til at være et individuelt online-redskab. Her er sket en målretning af redskabet fra LøkkeFondens erfaringer fra fx DrengAkademiet til den ældre målgruppe i 10. klasse, idet elevernes besvarelse er privat. Samtidig oplever lærere og ressourcpersoner det som nemmere at følge op på elevernes besvarelser, når de registreres elektronisk.

Hvordan oplever elever, ressourcepersoner og lærere udbyttet af LifeSkills-undervisning for elevernes trivsel, uddannelsesparathed og faglige samt personlige udvikling?

Lærere og ressourcepersoner er positive omkring **LifeSkills-undervisningen**, som rummer elementer, de mener, har betydning for elevernes faglige og personlige udvikling. Samtidig er lærere og ressourcepersoner overvejende positive i forhold til at få et fælles sprog med eleverne igennem LifeSkills til at tale om fx uddannelsesparathed og elementerne i vurderingen heraf. Ifølge lærere og ressourcepersoner er det dog nødvendigt med en fortsat justering af LifeSkills-konceptet og tilpasning til de forskellige skolekontekster. Som eksempel fortæller lærere og ressourcepersoner, at de sjældent anvender et LifeSkills-forløb en til en – de forkorter, ændrer formuleringer og udskifter øvelser. Derudover fremhæver lærere og ressourcepersoner betydningen af, at alle lærere på skolen har deltaget i LøkkeFondens undervisningsdage, så hele lærerkollegiet kan bakke op om tilgangen og kan inddrage det i alle fag.

I indsatsåret er elevernes vurderinger af LifeSkills-undervisningen for mange positive og for andre mere kritiske. I spørgeskemaundersøgelsen angiver 49 % af LifeSkills-eleverne i foråret 2021, at de for det meste eller altid lærer noget ved at arbejde med LifeSkills, mens 26 % angiver, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet. De positive elever oplever undervisningen som relevant og kan se koblingen til fx at arbejde for at blive bedre til matematik, få en bedre karakter og komme videre i uddannelsessystemet. Nogle elever fremhæver 'challenges' relateret til undervisning som motiverende. En anden gruppe elever mener, at de allerede kender og har tilegnet sig de 7 karaktertræk – for denne gruppe elever kan LifeSkills-undervisning opleves som spild af tid.

LifeSkills-undervisningen har gennemgået en vigtig udvikling rettet mod målgruppen fra pilotåret 2019/20 til indsatsåret 2020/21. Eleverne i indsatsåret oplever LifeSkills-undervisningen som mere relevant sammenlignet med eleverne i pilotåret. Lærerne peger fortsat på potentiale for at videreudvikle LifeSkills, fx peger lærerne på gentagelser i materialet som en udfordring, og noget de er opmærksomme på at sortere fra, da for mange gentagelser netop kan betyde, at eleverne ikke oplever undervisning som alderssvarende.

De ekstra timer elever og lærere/ressourcepersoner tilbringer sammen i forbindelse med LifeSkills-undervisning uden direkte fokus på fag-faglige aktiviteter og udbytte kan være betydningsfulde for udvikling af relationer mellem elever og lærere/ressourcepersoner.

LifeSkills-undervisningen er blevet nedprioriteret i perioder med hjemsendelse, og derfor er dette element ligeledes påvirket af covid-19 og ikke implementeret som et element i hele 10. klasse-forløbet.

Hvilke resultater opnås gennem LifeSkills i forhold til elevernes trivsel, uddannelsesparathed, kompetencer og søgning til erhvervsuddannelse/anden ungdomsuddannelse?

Ved opstarten af LifeSkills-projektet blev der opstillet en række målsætninger og succeskriterier. De er gengivet i en kort version i venstre side af tabellen nedenfor, og højre side viser hovedresultater for de deltagende elever i indsatsåret 2020/21.

Målsætninger og succeskriterier	Resultater for LifeSkills
 <p>Uddannelsesparathed</p> <p>85 % af deltagende elever bliver uddannelsesparate.</p>	<p>85 % af de deltagende elever er uddannelsesparate til erhvervsuddannelserne</p>
 <p>Uddannelsessøgning</p> <p>100 % af de uddannelsesparate søger ind på en ungdomsuddannelse.</p> <p>Af de uddannelsesparate: 85-90 % vælger en erhvervsuddannelse 10-15 % vælger anden uddannelse</p>	<p>95 % af de uddannelsesparate deltagere har søgt ind på en ungdomsuddannelse.</p> <p>Af de uddannelsesparate: 17 % har søgt en erhvervsuddannelse 88 % har søgt anden ungdomsuddannelse (STX, HF, HHX, HTX).</p>
 <p>Kompetencer</p> <p>Flere unge føler sig rustet til uddannelse og arbejdsmarked fagligt, personligt og socialt:</p> <p>80 % vurderer, at de har de nødvendige kompetencer til at gennemføre uddannelse.</p>	<p>93 % af deltagerne oplever i høj eller nogen grad at have de nødvendige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse</p>
 <p>Udvikling og trivsel</p> <p>Flere unge oplever faglig, personlig og social trivsel i skolen.</p> <p>90-95 % af de deltagende elever trives bedre.</p>	<p>85 -91 % af deltagerne oplever i høj eller nogen grad at have udviklet sig fagligt, personligt og socialt.</p> <p>Deltagernes trivsel ligger på samme niveau som befolkningen. Der er ingen signifikante ændringer fra efteråret 2020 til foråret 2021.</p>

Det var en målsætning for LifeSkills, at 85 % af eleverne vurderes uddannelsesparate. 35 % af LifeSkills-eleverne angiver, de var vurderet uddannelsesparate efter 9. klasse, og efter forløbet i 10. klasse angiver 76 %, at de er erklæret uddannelsesparate. Oplysninger fra skolerne for LifeSkills-eleverne viser, at 85 % blev vurderet uddannelsesparate til erhvervsuddannelser (og 59 % til gymnasiale uddannelser), og den fastsatte målsætning for projektet er her indfriet.

For uddannelsessøgning var det overordnede mål, at alle elever, der er vurderet uddannelsesparate søger ind på en ungdomsuddannelse, og her svarer 95 % af de uddannelsesparate LifeSkills-elever, at de har søgt ind på en ungdomsuddannelse. Derudover var det en målsætning, at 85-90 % af de uddannelsesparate elever søgte ind på en erhvervsuddannelse (EUD og EUX), hvilket kun 17 % af eleverne har valgt at søge. Hvorimod 88 % af de uddannelsesparate elever angiver, at de har søgt ind på en af de øvrige gymnasiale

ungdomsuddannelser, hvor målet var, at 10-15 % af eleverne valgte denne uddannelsesvej. Elevernes uddannelsesvalg er således langt fra at kunne indfri målsætningerne for LifeSkills.

Ser man på landsgennemsnittet for søgningen til ungdomsuddannelser for 10. klasse-elever indskrevet i folkeskoler eller ungdomsskoler, var der i 2021 35,5 %, som søgte en erhvervsuddannelse eller EUX, og 51,5 % søgte ind på en gymnasial ungdomsuddannelse (Uddannelsesstatistik.dk). De samlede tal dækker over betydelige variationer mellem landets kommuner, og søgningen til erhvervsuddannelserne ligger væsentlig lavere i både Gentofte og Frederiksberg Kommuner (hhv. 10,9% og 17,1% for 10. klasse-elever fra folkeskoler og ungdomsskoler i 2021), mens Høje Taastrup Kommune ligger omkring landsgennemsnittet med 34,8 % i 2021 (Uddannelsesstatistik.dk). Set i dette perspektiv har det været en ambitiøs målsætning at skulle indfri måltallet for uddannelsessøgning i LifeSkills-projektet, som ligger mere end dobbelt så højt som landsgennemsnittet.

Samtidig er flere af de uddannelsesafklarende aktiviteter med fokus på erhvervsuddannelserne som eksempelvis brobygning, erhvervspraktik og erhvervsmentorordning blevet reduceret eller ændret kraftigt i udformningen i indsatsåret 2020/21. Der kan dog stadig stilles spørgsmålstegn ved, om selv en succesfuld implementering/udmøntning af disse indsatser kunne have rykket 63 % af eleverne fra at søge ind på en gymnasial ungdomsuddannelse til en erhvervsuddannelse.

Når eleverne bliver bedt om at vurdere egne uddannelseskompetencer oplever hele 93 % af eleverne at have de nødvendige uddannelseskompetencer. I forhold til faglig, personlig og social udvikling angiver 85-91 % af eleverne, at de har udviklet sig i løbet af 10. klasse. Derudover er elevernes generelle trivsel på niveau med befolkningen, og der er ingen signifikante ændringer i elevernes trivsel fra efteråret 2020 til foråret 2021. Det har dermed ikke været muligt at indfri succeskriteriet om styrkelse af elevernes trivsel i skoleåret 2020/21. Dette forventes blandt andet at kunne skyldes covid-19-pandemien, som har sat et betydeligt præg på elevernes 10. klasse-forløb med lange perioder med hjemsendelse og fjernundervisning.

Konklusion og læringspotentiale

Samlet set har der været tale om relativt høje forventninger til elevernes udbytte af LifeSkills, som til dels er blevet indfriet. Covid-19-pandemien har haft stor betydning for implementeringen og gennemførelsen og forventes dermed også at have påvirket resultaterne af LifeSkills i både pilotåret 2019/20 og indsatsåret 2020/21. LifeSkills-projektet er gennemført i en ekstraordinær periode, hvorfor det vil være centralt at evaluere LifeSkills' oprindelige forandringsteori implementeret under normale forhold for at finde ud af, om en evaluering styrker tiltroen til forandringsteorien bag LifeSkills. Det vil ligeledes være centralt at gennemføre yderligere evalueringer af LifeSkills i en større skala med tilfældig fordeling (randomisering) af elever og lærere til forløbet med henblik på at undersøge effekterne af LifeSkills gennem systematiske sammenligninger til kontrolgrupper og med opfølgning på registerdata, hvilket ikke har været muligt i det nuværende projekt.

Konsekvenser af covid-19-pandemien

Konsekvenserne af covid-19-pandemien for LifeSkills-projektet er som tidligere nævnt, at det ikke har været muligt at implementere og dermed afprøve LifeSkills som tiltænkt. Derfor ses der i det følgende på tværs af materialet for at bidrage med læring til en eventuel videreudvikling af LifeSkills eller som inspiration til udvikling af andre indsatser til målgruppen. Læringspotentialerne er baseret på de erfaringer, der i projektperioden er gjort med de forskellige elementer, og som vurderes relevante fremadrettet i arbejdet med gruppen af 10. klasse-elever med personlige og faglige udfordringer.

Tjek-ind/tjek-ud

Redskabet 'Tjek-ind/tjek-ud' er et element, som alle interviewede lærere, ressourcepersoner og skoleledere peger på fungerer godt, er nemt at arbejde med, og desuden fungerede værktøjet i forbindelse med hjemsendelse af eleverne. Der sker en daglig screening af elevernes trivsel, som lærere og ressourcepersoner systematisk anvender. Det er væsentligt, at der følges op på elevernes tilbagemeldinger gennem tjek-ind/tjek-ud. Fra skolernes perspektiv er der hermed tale om et let tilgængeligt og anvendeligt redskab. Fremadrettet kan redskabet både anvendes til målgruppen for LifeSkills og andre målgrupper.

Ekstra lærerressourcer

De ekstra lærerressourcer i form af ressourceperson og tolærerordning har potentiale, og både lærere og elever peger på betydningen af tolærerordninger i forhold til elevernes faglige udvikling. I store dele af implementeringsåret er undervisningen dog foregået som online-undervisning som følge af hjemsendelser fra november/december 2020, og derfor er tolærerordningen ikke gennemgående i skoleåret og erfaringerne hermed tilsvarende. Sammenholdt med tidligere undersøgelser, som viser, at undervisning i mindre hold og undervisningsdifferentiering er effektfulde for den faglige udvikling (Dietrichson et al., 2020), vil tolærerordninger sandsynligvis være gavnlige for målgruppen. Baggrunden for virkningerne af at undervise i mindre hold er, at det er nemmere at skabe rammer, der både pædagogisk og psykologisk understøtter elevernes læring. Der er mere tid til grundig feedback og hjælp, og samtidig er der tid til anerkendelse af eleverne (Dietrichson et al., 2020). Videreudvikling af tolærerordning i form af specifikke co-teaching tilgange (Cook & Friend, 1995; Hansen, 2019) kan således bidrage til en fortsat udvikling af LifeSkills.

Ressourcepersonerne har haft en vigtig rolle i LifeSkills både på skolerne, mellem skolerne og i samarbejdet med LøkkeFonden. Derudover peger evalueringen på, at de nære relationer mellem elever og deres lærere og ressourcepersoner er betydningsfulde for elevernes faglige og personlige udvikling. Her har de ekstra ressourcer i form af flere lærere og ressourcepersoner betydning for, at der er tid og rum til at udvikle de nære relationer, som ifølge andre undersøgelser er vigtige for at rykke målgruppen både fagligt og personligt i forhold til at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse (Olesen & Slottved, 2015; Slottved et al., 2017).

LifeSkills-undervisning

Justeringen og udviklingen af LifeSkills-undervisningen fra pilotåret til indsatsåret har været vigtig. Her har inddragelsen af erfaringerne fra LINIE 10 i Høje Tåstrup og de indledende perspektiver fra evalueringen været betydningsfulde. Der er således sket en udvikling i tilgangen til LifeSkills-undervisningen fra både elever og deres lærere og resourcepersoner i skoleåret 2020/21 sammenlignet med året før. Lærerne justerer fortsat i materialet for at tilpasse det deres elever. Erfaringerne fra LifeSkills og UPGRADE, som ligeledes inddrager undervisning i de 7 karaktertræk og bygger på positiv psykologi, viser, at det er væsentligt, at denne type undervisning med fokus på personlig udvikling tager elevernes alder, livssituation og kontekst alvorlig og tilrettelægges herefter (Olesen & Slottved, 2015; Slottved et al., 2016).

Erhvervsorienterede indsatser

De erhvervsrettede indsatser i LifeSkills, som brobygning og erhvervsmentorer for eleverne, har været meget påvirkede af covid-19-pandemien. Det har givet sig til udtryk ved, at en stor del af brobygningsaktiviteterne er blevet aflyst. Hvor det har været muligt frem til november/december 2020, blev der gennemført justerede brobygningsaktiviteter på de tre skoler frem for planlagte forløb på erhvervsskoler, og derefter blev enkelte besøg gennemført online. Brobygningsaktiviteterne har i udgangspunktet spændt vidt fra fx fitnessinstruktør til håndværksfag. Eleverne er glade for de forløb, de har fået, og de er ærgerlige over, at det ikke var muligt at gennemføre de planlagte brobygningsforløb. For brobygningsaktiviteter var der ligeledes sket en udvikling fra pilot til indsatsår, fx var der fokus på en bred vifte af muligheder for brobygning og en vis grad af valgmulighed for eleverne. Flere elever har på trods af covid-19-pandemien løbende haft kontakt med deres erhvervsmentorer igennem skoleåret. Møderne blev omlagt fra fysiske møder til online eller kontakt via mobiltelefon. Både erhvervsmentorer og elever har været meget fleksible i deres kontakt med hinanden, og det har været vigtigt for at skabe og vedligeholde kontakten. Denne form for kontakt har fungeret for nogle elever og erhvervsmentorer – for andre har det ikke fungeret. Eleverne er dog ærgerlige over, at det fx ikke har været muligt at besøge erhvervsmentorernes arbejdspladser. For nogle elever og erhvervsmentorer er kontakten ebbet ud eller har været svært at etablere fra starten af. Fra skolernes side oplever man et potentiale i erhvervsmentorordningen for elever, men det er væsentligt at pointere, at ordningen er forbundet med et arbejde med at rekruttere de rigtige erhvervsmentorer, klæde dem på til rollen, klæde eleverne på til samarbejdet samt bidrage til at få etableret kontakten og sat rammerne omkring møderne. Her er der LifeSkills-erfaringer med inddragelse af kommunale konsulenter fra et jobcenter, og resourcepersonerne har ligeledes gjort et stort arbejde i forbindelse med erhvervsmentorrollen. Forløbet med erhvervsmentorer var i indsatsåret planlagt til at forløbe med møder på fastlagte tidspunkter, fællesmøder som opstart samt netværksmøder for de frivillige mentorer. Forløbet byggede på erfaringer og efterspørgsel i pilotskoleåret.

Samlet set er der på trods af covid-19-pandemien gjort mange erfaringer med de forskellige elementer i LifeSkills, som kan bringes i spil i den fortsatte udvikling og arbejdet med indsatsen eller i relation med lignende indsatser. Det ville være interessant og vigtigt at følge en eventuel fortsættelse af LifeSkills nært for at blive klogere på betydningen af de forskellige elementer i et eller flere skoleår, hvor covid-19-pandemien ikke spænder ben for implementeringen.

1 Indledning

LøkkeFonden har med finansiering fra Industriens Fond og i samarbejde med kommunale 10. klasse-forløb i hhv. Høje Tåstrup, Gentofte og Frederiksberg Kommuner arbejdet med at udvikle et kommunalt 10. klasses forløb kaldet 'LifeSkills'. Projektet LifeSkills begyndte i 2017 i samarbejde med bl.a. Høje Tåstrup Kommune, og i skoleåret 2019/20 gennemførte LINIE 10 i Høje Tåstrup og LøkkeFonden et pilotforløb for 15 elever i 10. klasse. I skoleåret 2020/21 blev LifeSkills implementeret i tre kommunale 10. klasse-tilbud og omfattede 118 elever.

Denne rapport beskriver resultaterne fra evalueringen af disse LifeSkills-forløb i 10. klasse. Før resultaterne præsenteres i de efterfølgende kapitler, vil dette første kapitel beskrive baggrund, formål, indhold og målsætninger for LifeSkills-projektet samt betydning af covid-19 for indsats og evaluering.

1.1 Baggrund for LifeSkills

Baggrunden for LøkkeFondens arbejde med LifeSkills er drevet af et fokus på og videreudvikling af kommunale 10. klasse-tilbud med fokus på elever, der har behov for faglig og personlig opkvalificering for at forberede eleverne til en ungdomsuddannelse. Derudover har LøkkeFonden målrettet LifeSkills-forløbet mod erhvervsuddannelserne for at øge elevernes søgning hertil.

Danmark har en politisk målsætning om, at 25 % af en ungdomsårgang skal søge ind på en erhvervsuddannelse. Tal fra Børne- og Undervisningsministeriet viser, at i 2021 har 19,9 % af eleverne fra 9. og 10. klasse søgt ind på en erhvervsuddannelse, heraf har 32 % af eleverne søgt ind på EUX (STIL, 2021). Dermed ligger danske unges søgning til erhvervsuddannelser lavt sammenlignet med politiske målsætninger og erhvervslivets fremadrettede behov for faglærte medarbejdere (DA Analyse, 2021). Den politiske målsætning bygger på fremskrivninger for arbejdsmarkedet, der viser, at Danmark i fremtiden vil mangle faglærte medarbejdere (Regeringen, 2019; DI, 2019; AE, 2021).

Kommunale 10. klasse-tilbud spiller en vigtig rolle, idet mange unge i folkeskolen i dag ikke vurderes at være klar til eller tilstrækkeligt afklaret i forhold til et videre uddannelsesforløb. 10. klasse er netop tænkt som et tilbud til denne gruppe af unge, og der er tale om et særligt tilbud i Danmark sammenlignet med andre lande. Elever i kommunale 10. klasse-tilbud er generelt kendetegnet ved, at de har lave folkeskolekarakterer, i høj grad kommer fra uddannelsesfremmede hjem og er mindre motiverede for at tage en ungdomsuddannelse (EVA, 2016).

EVA har tidligere kortlagt unges valg af 10. klasse (EVA, 2018a). I 2018 søgte 46,2 % af elever i 9. klasse således videre i 10. klasse. Halvdelen af de deltagende elever i undersøgelsen angiver, at de har søgt 10. klasse efter endt 9. klasse, heraf planlægger 32 % at tilbringe skoleåret på en efterskole, 17 % i ordinær 10. klasse² og 1 % i 10. klasse på en erhvervsskole. Ifølge EVA er elever, der vælger 10. klasse, mere skoletrætte og har lavere

² På en grundskole eller et 10. klasse-center.

faglig selvtilid end unge, der søger ind på en gymnasial uddannelse efter 9. klasse. EVAs undersøgelse viser ligeledes, at 63 % af de unge i ordinær 10. klasse har et mål om at forbedre sig fagligt, imens 49 % ønsker at blive mere afklarede omkring deres fremtidige uddannelse og arbejde, og 40 % vil forbedre sig på personlige parametre. Dermed ønsker de unge at bruge det ekstra år på at blive mere klar til uddannelse (EVA, 2018a). Tidligere undersøgelser af effekten af 10. klasse, udarbejdet af KORA og EVA, viser dog, at det ikke har været muligt at vise en positiv effekt af 10. klasse i forhold til, hvorvidt eleverne fortsætter på en ungdomsuddannelse eller ej (Arendt & Greve, 2016a, 2016b; EVA, 2016). Derfor er det vigtigt med et fortsat fokus på virkninger og udformningen af kommunale forløb i 10. klasse.

Der er undersøgelser, som har vist, hvilke elementer der kan være centrale i forhold til at styrke unges chancer for at komme videre i uddannelsessystemet. Et eksempel er KORAs evaluering af UPGRADE-forløb³ på hhv. 7 og 14 uger i regi af VUC målrettet unge mellem 18-30 år, som viser, at det lykkes at rykke de unge fagligt (målt på testresultater), og de unge oplever selv at rykke sig fagligt, at få mere selvtilid og mod på faglige udfordringer. Målgruppen for UPGRADE er unge, der ikke opfylder adgangskravene til EUD, og forløbene har fokus på undervisning i dansk og matematik på G-niveau, systematisk personlig kompetenceudvikling baseret på positiv psykologi samt afklaring af videre uddannelse gennem brobygningselementer. Derudover starter 35 % af de unge på en erhvervsuddannelse inden for et år (Slottved et al., 2017). I forhold til at motivere, fastholde og udvikle unge med faglige og sociale udfordringer viser KORAs litteraturstudie i sammenhæng med UPGRADE ligeledes, at praksisnær, differentieret og individuelt tilrettelagt undervisning varetaget af lærere, der formår at skabe gode relationer til eleverne er *best practice* (Olesen & Slottved, 2015). En anden undersøgelse, baseret på litteratur- og casestudier, peger ligeledes på, at unge i alderen 16-25 år har behov for en indsats med fokus på både faglige og personlige kompetencer for at komme i gang med en ungdomsuddannelse (Friche et al., 2017).

1.2 Formål, indsats og målgruppe for LifeSkills

LifeSkills er en indsats i kommunale 10. klasse-tilbud målrettet unge, der endnu ikke er vurderet uddannelsesparate. Fokus i LifeSkills er en kombination af faglig og personlig kvalificering, afklaring i forhold til uddannelse og job samt at få flere unge til at søge ind og begynde på en erhvervsuddannelse.

Formålet med LifeSkills er at udvikle en tværgående, understøttende og erhvervsintegreret indsats for udfordrede 10. klasse-elever, med henblik på at bringe flere i erhvervsuddannelse, mindske frafaldet fra erhvervsuddannelsernes grundforløb og dermed styrke industriens arbejdskraft.

LifeSkills er udviklet af LøkkeFonden. Høje Tåstrup Kommune, den tidligere skoleleder fra LINIE 10 og repræsentant fra NEXT Uddannelse København har bidraget til udviklingen af indsatsen igennem arbejde i styregruppen for LifeSkills. Medarbejdere og leder fra LINIE 10 har ligeledes bidraget med sparring og løbende udvikling af elementerne i

³ UPGRADE minder på mange måder om LifeSkills; her arbejdes der ligeledes med positiv psykologi, dog foregår indsatsen i VUC-regi og ikke i 10. klasse.

LifeSkills i tæt samarbejde med LøkkeFonden både i udviklingsfasen og særligt igennem pilotåret 2019/20. LifeSkills-projektet og VIVEs evaluering heraf er finansieret af Industriens Fond.

LifeSkills har særligt fokus på erhvervsuddannelser samt opkvalificering af personlige og faglige kompetencer. Der indgår tre erhvervsfaglige elementer i LifeSkills: brobygningsforløb, erhvervsmentor-ordning samt mulighed for praktikforløb. Derudover er der fokus på udvikling af elevernes personlige kompetencer i relation til uddannelse – det sker igennem læringskonceptet LifeSkills, og i nogle klasser er antallet af fag reduceret til dansk, matematik og engelsk.

I Figur 1.1 ses et eksempel på program for LifeSkills i efteråret 2020⁴. Årsplanerne for de tre deltagende skoler adskiller sig fra hinanden, men elementerne i planerne er de samme.

Figur 1.1 Program for LifeSkills efterår 2020

August		September		Oktober		November		December	
1	T 1			T 1	Opsamling og opstart	S 1		T 1	
2	O 2	Brobygning (TEC)		F 2	på brobygning	M 2	45	O 2	UPV og uddannelsesvalg
3	T 3	Vaner og tankesæt		L 3		T 3	Forbered OSO	T 3	
4	F 4			S 4		O 4		F 4	
5	L 5	Sommerferie		M 5		T 5	Brobygning (NEXT)	L 5	
6	S 6			T 6	Forbered OSO	F 6		S 6	
7	M 7		37	O 7		L 7		M 7	50
8	T 8	Brobygning (TEC)		T 8	Mentor kl. 15-16	S 8		T 8	
9	O 9			F 9	Skolernes motionsdag	M 9	Forberede OSO 46	O 9	Dansk fagdag
10	T 10	Skolestart 33		L 10		T 10	Mentor kl. 13-15	T 10	Præsentationsteknik
11	F 11	Kick Off		S 11		O 11		F 11	
12	L 12			M 12		T 12	Brobygning (NEXT)	L 12	
13	S 13			T 13		F 13		S 13	
14	M 14	Klassekampen		O 14	Efterårsferie	L 14		M 14	En på opleveren 51
15	T 15			T 15		S 15		T 15	Præsentationsteknik
16	O 16			F 16		M 16	47	O 16	
17	T 17			L 17		T 17		T 17	Mentor kl. 13-15
18	F 18			S 18		O 18	OSO	F 18	Juleafslutning
19	L 19			M 19		T 19		L 19	
20	S 20			T 20	undersøg ungdomsuddannelser	F 20		S 20	
21	M 21		39	O 21		L 21		M 21	52
22	T 22	Brobygning (TEC)		T 22	Brobygning (NEXT)	S 22		T 22	
23	O 23			F 23		M 23	OSO 48	O 23	
24	T 24	Energistyring og tankesæt		L 24		T 24		T 24	Juleferie
25	F 25			S 25		O 25	Præsentationsteknik	F 25	
26	L 26			M 26		T 26		L 26	
27	S 27			T 27		F 27		S 27	
28	M 28	Oplevelsestur i samarbejde med ungdomsskole (evt. 2 dage?)		O 28	Mindsæt	L 28		M 28	53
29	T 29			T 29		S 29		T 29	
30	O 30	Brobygning (NEXT)		F 30		M 30	LifeSkills 49	O 30	Juleferie
31	L 31			L 31				T 31	

Kilde: Ugeplan fra Tre Falke Skolen.

I Figur 1.2 ses desuden et eksempel på et skoleskema for en 10. klasse med to ugentlige timer i LifeSkills, tirsdag fra 8.30-10.

⁴ I praksis, som følge af covid-19, blev årsplanerne dog ændret betragteligt, fx blev brobygning reduceret og ændret i form, OSO⁴ blev ikke gennemført i alle klasser, og i perioder med hjemsendelse blev undervisningen i læringskonceptet reduceret kraftigt. De konkrete ændringer, som følge af covid-19, udfoldes yderligere i de afsnit, der beskriver de forskellige elementer i undervisningen.

Figur 1.2 Skoleskema for 10. klasse med LifeSkills

Skema for 10A					
	mandag	tirsdag	onsdag	torsdag	fredag
08:30-10:00	matematik	Trivsel/life Skills	idræt	engelsk	matematik
	pause	pause	pause	pause	pause
10:15 - 11:45	engelsk	dansk	dansk	matematik	dansk
	pause	pause	pause	pause	pause
12:30-14:00	Linjefag: Ernæring/Idræt Humanistisk linje Science	Fagene i virkeligheden	engelsk	dansk	Linjefag: Ernæring/Idræt Humanistisk linje Science

Kilde: Skema fra Gentofte Ungdomsskole skoleår 2020/21

I Boks 1.1 beskrives kerneelementerne i LifeSkills.

Boks 1.1 Elementer i LifeSkills

LifeSkills-undervisning⁵

Undervisning med udgangspunkt i positiv psykologi og specifikt syv personlige karaktertræk⁶: selvkontrol, engagement, vedholdenhed, social intelligens, taknemmelighed, optimisme og nysgerrighed. LøkkeFonden har udarbejdet undervisningsforløb tilknyttet de 7 karaktertræk, og undervisningsforløbene er tilgængelige i undervisningsportalen praxisOnline. Alle lærere på skolerne er blevet efteruddannet i Læringskonceptet for LifeSkills.

Ressourceperson

Ressourcepersonens arbejde har fokus på relationsarbejdet med eleverne og har løbende individuelle feedbacksamtaler med eleverne, hvor de taler om status og næste skridt i forhold til elevens faglige, personlige og sociale læring. Ressourcepersonen arbejder tæt sammen med UU (Ungdommens Uddannelsesvejledning), lærerne og andre, der kan hjælpe den unge mod afklaring.

Tolærerordning

I dansk og matematik har 10. klasserne to lærere. Formålet er at sikre hjælp og mulighed for individuelt tilrettelagt undervisning.

⁵ LifeSkills er både den samlede betegnelse for indsatsen samt betegnelsen for et læringskoncept, der indgår i den samlede indsats. I rapporten gør vi opmærksom på, når der henvises til læringskonceptet LifeSkills.

⁶ Arbejdet med de 7 karaktertræk er et gennemgående element i LøkkeFondens arbejde. Arbejdet med de 7 karaktertræk er inspireret af de amerikanske KIPP-skoler og psykologerne Martin Seligman, Chris Petersen og Angela Duckworth (LøkkeFonden, 2021).

Boks 1.1 Elementer i LifeSkills

Brobygning til erhvervsuddannelser

Der tilbydes brobygningsforløb med fokus på en bred vifte af erhvervsuddannelser. Derudover er der mulighed for individuelt tilrettelagt praktikforløb.

Erhvervsmentorordning

Elever tilknyttes en erhvervsmentor fra det lokale erhvervsliv. Mentorforløbet er i udgangspunktet individuelt og målrettet den unges personlige interesser.

Tjek-ind/tjek-ud

Elever tjekker ind om morgenen og ud om eftermiddagen – her angiver de deres humør evt. med en kommentar om baggrunden herfor. Lærere og ressourcepersoner gennemfører samtaler med elever efter behov.

Ressourcepersonerne er finansieret af projektmidler. LøkkeFonden har på platformen praxisOnline udviklet og løbende opdateret LifeSkills-materialet, som deltagere i projektet har adgang til. Materialet er løbende blevet opdateret af LøkkeFonden og medarbejdere på de tre deltagende skoler. Derudover har projektmidler finansieret adgang og intro til TxtAnalyser⁷ og AppWriter⁸ samt printmateriale som plakater og fx erhvervsmentorbøger.

I sommeren 2020 deltog alle lærere og ressourcepersoner fra de tre deltagende skoler på LøkkeFondens 2 dages efteruddannelse i Læringskonceptet, online-redskabet praxisOnline, hvor undervisningsforløb i fx karaktertræk er tilgængelige for både lærere og elever, samt specifikke greb i matematik- og danskundervisningen. Derudover deltog 2 af 3 skoleledere og nogle UU-vejledere i LøkkeFondens efteruddannelse.

Målgruppen for LifeSkills er unge, der har brug for støtte i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse. Det vil sige elever, der har brug for faglig og personlig kvalificering og afklaring i forhold til uddannelse. Boks 1.2 viser de specifikke målgruppekriterier, der var opstillet i projekt. Skolerne har selv haft ansvar for at udvælge elever til LifeSkills klasserne.

Boks 1.2 Målgruppekriterier for elever til LifeSkills

Elever skal opfylde mindst to af nedenstående kriterier:

- Behov for faglig kvalificering
- Behov for personlig kvalificering
- Uafklaret i forhold til valg af ungdomsuddannelse
- Manglende motivation for og lyst til læring
- Manglende strategier for læring

⁷ TxtAnalyser er et sprogværktøj, der kan korrigere stave- og grammatikfejl, imens eleverne skriver.

⁸ AppWriter består af støtteværktøjer til læsning og skrivning.

1.2.1 Udvikling af og målsætninger for indsatsen

LifeSkills-projektet er forankret hos LøkkeFonden, og den har fra efteråret 2017 og frem til skolestart i pilotåret 2019/20 været ansvarlig for at udvikle de forskellige elementer i den samlede LifeSkills-indsats. I projektperioden fra 2017 til 2021 har der været tilknyttet fem forskellige projektledere for LifeSkills-projektet.

Der har fra projektets start været nedsat en styregruppe for LifeSkills. Ved opstarten i 2017 var Høje Tåstrup Kommune, NEXT og LøkkeFonden repræsenteret, ligesom lederen fra LINIE 10 i Høje Tåstrup indgik i styregruppen. Fra 2019 trådte repræsentanten fra Høje Tåstrup Kommune ud, og fra 2020 udtrådte repræsentanten fra NEXT af styregruppen. Fra foråret 2020 indgik skolelederne fra Gentofte Ungdomsskole og Tre Falke Skolen ligeledes i styregruppen. VIVE har løbende deltaget på styregruppemøder fx for at diskutere mulige evalueringsdesign, bidrage med generel viden om fx mentorordninger eller præsentere foreløbige resultater fra evalueringen for at kvalificere den videre udvikling af LifeSkills.

Et centralt element i udviklingsfasen var at udvikle LifeSkills-undervisningen, herunder at tilpasse undervisning i de 7 karaktertræk ud fra positiv psykologi til målgruppen i LifeSkills. Anvendelsen af og undervisningen i de 7 karaktertræk er i høj grad inspireret af LøkkeFondens erfaringer fra dens DrengAkademi, som er gennemført hver sommer siden 2012 (Lund, 2020). Tidligere erfaringer fra UPGRADE har dog vist, at det kan være vanskeligt overføre undervisningsforløb målrettet drenge i 7.-8. klasse direkte til unge mennesker. Ligesom UPGRADE pegede på vigtige opmærksomhedspunkter i relation med målretning af brobygningsaktiviteter til unge mennesker (Olesen & Slottved, 2015; Slottved et al., 2017).

For at bistå udviklingsfasen blev der i efteråret 2018 nedsat en faglig følgegruppe til LifeSkills-projektet. VIVE bidrog bl.a. med forslag til medlemmer heraf. For eksempel blev der indgået aftale med en VUC-underviser, som havde erfaring med at omsætte undervisning i de 7 karaktertræk til unge mennesker; vedkommendes erfaring stammede fra udviklingsarbejde og undervisningsforløb i UPGRADE (Olesen & Slottved, 2015; Slottved et al., 2017). Følgegruppen blev dog ikke reelt aktiveret og er derfor ikke blevet inddraget som sparing til udvikling og organisering af de enkelte elementer i LifeSkills som oprindeligt planlagt.

I LøkkeFondens forandringsteori fra 2018 (Bilag 1) ses de centrale aktiviteter i LifeSkills. Forandringsteorien angiver ikke eksplicit, hvilke aktiviteter der alene eller i sammenhæng forventes at føre til hvilke resultater hos målgruppen.

Der var ved projektets opstart i 2017 nedskrevet en række målsætninger og succeskriterier for LifeSkills-projektet. De blev siden videreudviklet og vedtaget af styregruppen for LifeSkills i 2018 (før Gentofte og Frederiksberg Kommuner indgik i projektet) og fremgår i Boks 1.3.

Boks 1.3 Målsætninger og succeskriterier for LifeSkills-projektet

Uddannelsesparathed⁹

- 85 % af deltagende elever bliver uddannelsesparate

Uddannelsessøgning

- 100 % af de uddannelsesparate søger ind på en ungdomsuddannelse 1. marts

Af de uddannelsesparate:

- 85-90 % vælger en erhvervsuddannelse
- 10-15 % vælger anden uddannelse

Kompetencer

- Flere unge føler sig rustet til uddannelse og arbejdsmarked fagligt, personligt og socialt
- 80 % af de unge vurderer selv, at de har de nødvendige kompetencer til at gennemføre uddannelse

Udvikling og trivsel

- Flere unge oplever faglig, personlig og social trivsel i skolen
- 90-95 % af de deltagende elever trives bedre.

1.2.2 De tre deltagende skoler

Tre skoler har deltaget i LifeSkills. På skolerne er indsatsen organiseret og tilpasset de lokale kontekster.

På LINIE 10 i Høje Tåstrup Kommune var der i pilotåret 2019/20 en LifeSkills-klasse med 15 elever, og i indsatsåret 2020/21 to LifeSkills-klasser med 25 elever i alt. På skolen har man tidligere haft to klasser med elever, der ligner målgruppen for LifeSkills og arbejdet med tolærerordning. I udgangspunktet er der to lærere til stede i alle timerne. Derudover bidrager ressourcepersonen med sparring til elever i og uden for klasserne. Ressourcepersonen har 20 timer ugentligt og er ikke lærer i klassen i skoleåret 2020/21, i pilotåret 2019/20 var ressourcepersonen også matematiklærer i LifeSkills-klassen.

På Tre Falke Skole i Frederiksberg Kommune er der i indsatsåret 2020/21 en LifeSkills-klasse med 26 elever, og der er i udgangspunktet to lærere til stede i alle timer. Her varetages rollen som ressourceperson af to lærere i fællesskab, som ligeledes underviser i LifeSkills-klassen.

På Gentofte Ungdomsskole i Gentofte Kommune er eleverne ikke udvalgt til LifeSkills-klasser på baggrund af målgruppebeskrivelserne som på LINIE 10 og Tre Falke Skolen. Derimod undervises alle 62 elever i skolens tre 10. klasser i læringskonceptet for LifeSkills to timer ugentligt. Her varetager en UU-vejleder rollen som ressourceperson. Ressourcepersonen bidrager til undervisningen i de ugentlige LifeSkills-timer, men kan ikke deltage hver gang i alle klasser, da timerne ligger på samme tid for de tre klasser.

⁹ I oktober 2021 har folkeskoleforligskredsen besluttet, at uddannelsesparathedsvurderingen ændres, og betegnelsen 'ikke-uddannelsesparat' afskaffes (BUVM, 2021). I skrivende stund vides det ikke, hvordan uddannelsesparathedsvurderingen fremadrettet vil se ud. I rapporten forholder vi os til uddannelsesparathedsvurderingen, som den så ud i skoleårerne 2019/20 og 2020/21.

Der er udvalgt elever fra de tre klasser, der har fået tildelt en erhvervsmentor – resourcepersonen afholder løbende samtaler med disse elever. På Gentofte Ungdomsskole er der to lærere i cirka halvdelen af alle dansk og matematiktimer.

Udover at arbejde direkte med eleverne varetager resourcepersonerne på tværs af skolerne ligeledes en koordinerende opgave med LøkkeFonden og med brobygning og erhvervsmentorordning. For alle tre skoler gælder det, at resourcepersonernes roller blev ændret som følge af covid-19-pandemien. De brugte alle meget mere tid på re-organisering og -planlægning samt opfølgning både i forhold til brobygning, erhvervsmentorer og undervisning i LifeSkills end planlagt. Samtidig varetog resourcepersonerne rollen med en ekstra opfølgning på eleverne i perioder med hjemsendelser.

1.3 Formål med evalueringen

VIVE har fulgt udviklingen af LifeSkills igennem pilotfasen og implementeringen, og evalueringen har informeret udviklingen af LifeSkills igennem præsentationer på baggrund af henholdsvis interview- og spørgeskemaundersøgelser i pilotåret 2019/20.

Formålet med evalueringen er igennem interviewundersøgelsen og spørgeskemaundersøgelsen at beskrive elevernes vurderinger af forløbene i 10. klasse og belyse, hvorvidt LifeSkills indfrier projektets succeskriterier. Derudover bidrager interviewundersøgelsen til at uddybe og nuancere de enkelte elementer i LifeSkills samt implementering heraf. Det gælder fx forhold omkring konsekvenser af covid-19 i forhold til implementering og resultater af LifeSkills. Evalueringens formål er således todelt – på den ene side har evalueringen et summativt formål, hvor indfrielsen af de projektets opstillede succeskriterier for LifeSkills vurderes, og på den anden side er der tale om en formativ evaluering, hvor vi på baggrund af erfaringerne fra LifeSkills uddrager væsentlige læringspunkter omkring elementerne i indsatsen.

Evalueringens konkrete undersøgelsesspørgsmål lyder:

- Hvordan bliver LifeSkills implementeret? Hvilke elementer virker godt/mindre godt i forhold til at opnå de ønskede resultater for målgruppen?
- Hvordan oplever elever, resourcepersoner og lærere udbyttet af LifeSkills for elevernes trivsel, uddannelsesparathed og faglige samt personlige udvikling?
- Hvilke resultater opnås gennem LifeSkills i forhold til elevernes trivsel, uddannelsesparathed, kompetencer og søgning til erhvervsuddannelse/anden ungdomsuddannelse?

For både formål og undersøgelsesspørgsmål gælder det, at resultater og erfaringer skal ses i lyset af, at både pilotår og indsatsår i LifeSkills i høj grad er påvirket af restriktioner som følge af covid-19, hvilket beskrives i det følgende afsnit.

1.4 Betydning af covid-19 for indsats og evaluering

Covid-19 har desværre haft betydning både i pilotåret 2019/20 og skoleåret 2020/21 og dermed ligeledes for implementeringen og forventeligt også elevudbyttet af LifeSkills. Det har ligeledes haft konsekvenser for evalueringen og har betydet ændringer heraf.

I pilotåret 2019/20 blev eleverne på LINIE 10 i Høje Tåstrup hjemsendt fra skole med pressemødet afholdt d. 11. marts 2020, og eleverne kom ikke tilbage til ordinær undervisning i dette skoleår. På baggrund af denne første hjemsendelse og flere ændringer i indsatserne på baggrund af erfaringerne i pilotåret besluttede VIVE efter aftale med LøkkeFonden, at den afsluttende evalueringsrapport primært skulle fokusere på indsatsåret 2020/21, som VIVE og LøkkeFonden på daværende tidspunkt forventede ville forløbe uden yderligere hjemsendelser fra skole med fjernundervisning som følge.

I skoleåret 2020/21, som er det centrale indsatsår for LifeSkills, skete der dog yderligere hjemsendelser for eleverne på de nu tre deltagende skoler. Eleverne var således hjemsendt og modtog fjernundervisning fra november/december 2020 til april 2021. Eleverne har dermed kun modtaget ordinær undervisning med fremmøde på skolerne fra august til november 2021. Dertil var der flere samfundsmæssige restriktioner, som påvirkede aktiviteterne i LifeSkills også inden hjemsendelserne i slutningen af 2020. Disse restriktioner betød bl.a., at elementer som brobygning og erhvervsmentorordning ikke kunne gennemføres som planlagt. De konkrete ændringer for de forskellige elementer i LifeSkills beskrives i rapportens kapitel 3. Samlet set har covid-19 betydet, at LifeSkills forløbene ikke er gennemført som planlagt. De tre deltagende skoler, LøkkeFonden og øvrige samarbejdspartnere har i skoleåret 2020/21 løbende justeret og tilpasset indsatserne i LifeSkills ud fra de gældende retningslinjer som følge af covid-19.

Idet LifeSkills er en indsats, der foregår i skoletiden, har covid-19 selvsagt påvirket implementeringen af indsatsen i høj grad, og dermed forventer VIVE ligeledes, at elevernes udbytte af indsatsen er ændret som følge heraf. Samlet set forventede VIVE, at hjemsendelsen har påvirket trivsel, læring og resultater for eleverne på de tre skoler, hvilket vanskeliggør vurderingen af resultaterne af LifeSkills. Det er ikke muligt at undersøge, i hvilken udstrækning elevernes resultater af LifeSkills er påvirket af covid-19 med restriktioner og hjemsendelse, og konklusionerne skal tolkes med dette in mente. Dette skyldes, at det ikke har været muligt at gennemføre et evalueringsdesign med kontrolgrupper eller lave sammenligninger over tid inden for skolerne (pga. forventet påvirkning fra covid-19). På den baggrund blev det oprindelige evalueringsdesign også justeret igen i foråret 2021. Den centrale ændring var, at evalueringen blev reduceret ved, at registeranalyser af elevernes karakterer og opstart på erhvervsuddannelse/anden ungdomsuddannelse udelades. Dermed blev evalueringen reduceret, og det planlagte delformål med fokus på at afrapportere mere langsigtede resultater og elevudbytte igennem registeranalyser indgår ikke i evalueringen.

Tabel 1.1 nedenfor viser i oversigtsform de ændringer, der er sket for design og datagrundlag som følge af covid-19.

Table 1.1 Ændringer i design og datagrundlag som følge af covid-19

Undersøgelse	Ændringer
Registerundersøgelse	Udeladt opfølgning på registerdata
Spørgeskemaundersøgelse	Evalueringsrapport fokuserer på resultater for indsatsår
Interviewundersøgelse	<ul style="list-style-type: none">▪ Ændring fra både inddragelse af interview og observation af undervisning til primært at fokusere på interviews▪ Inddragelse af alle tre skoler frem for to▪ Interviews med elever og lærere gennemført telefonisk/via digitale platforme frem for ansigt til ansigt▪ Fokus i interviews også på konsekvenser ved hjemsendelse og fjernundervisning fremfor kun LifeSkills-elementer

Design og datagrundlag for evalueringen er nærmere beskrevet i kapitel 2.

1.5 Læsevejledning

Rapporten indledes med en sammenfatning, som ser på tværs af evalueringens resultater og samler op på målsætningerne for LifeSkills.

Efter indledningen til rapporten, hvor baggrunden for og selve indsatsen LifeSkills beskrives, fortsætter rapporten med kapitel 2, som indeholder beskrivelser af de anvendte metoder og datagrundlaget for evalueringen. Derefter følger kapitel 3 med fokus på de konkrete LifeSkills-forløb. Kapitlet har fokus på 1) Undervisning i LifeSkills, 2) Lærere og ressourcepersoner, 3) Brobygningselementer, 4) Erhvervsmentorer og 5) Tjek-ind/tjek-ud. Hvert afsnit afsluttes med boks, der samler op på implementering, elevperspektiver, betydning af covid-19 og fremadrettede fokuspunkter for hvert af de fem emner i kapitlet. De unges uddannelsesvalg og uddannelsesparathedsvurdering (UPV) og de unges trivsel og oplevelse af udvikling igennem skoleåret 2020/21 er omdrejningspunktet i kapitel 4.

Til læsning af tabeller og figurer i rapporten skal det bemærkes, at der *ikke* præsenteres resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, hvor antallet af besvarelser er mindre end tre. I de tilfælde, hvor information er udeladt grundet dette hensyn, vil det fremgå af noten til pågældende figur eller tabel.

I præsentationen af det kvalitative materiale i rapporten anvendes der ikke personnavne. Brug af citater afspejler tværgående perspektiver fra det kvalitative materiale medmindre det fremgår, at der er tale om et enkeltstående perspektiv. Citater gengives så vidt muligt ordret, ord som øh og lignende udelades. Hvis dele af et citat udgår, hvis det ikke er relevant, markeres det således (...), ligeledes indsættes eventuelle manglende ord i [...], for at markere at der er tale om en tilføjelse. I fremstillingen af perspektiver fra det kvalitative materiale skelnes der kun mellem de tre skoler, når det gælder forskelligheder i LifeSkills, det kan fx dreje sig om beskrivelser af, hvordan brobygningsforløb ser ud på de tre skoler.

2 Evalueringens design

I det følgende kapitel beskrives evalueringens design, som baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 10. klasse på de deltagende skoler samt en interviewundersøgelse målrettet elever, lærere, ressourcepersoner ledere og andre samarbejdspartnere i LifeSkills.

2.1 Kvantitative del: spørgeskemaundersøgelse

Den kvantitative del af evalueringen af LifeSkills-forløbet har til formål at beskrive elevernes oplevelser og vurderinger samt resultater af forløbene i 10. klasse. Der er hertil indsamlet en lang række spørgeskemaoplysninger for elever på de tre deltagende skoler i pilotåret (skolåret 2019/20) og indsatsåret (skoleåret 2020/21). Som beskrevet i kapitel 1 er der ved opstarten af projektet opstillet en række succeskriterier af LøkkeFonden og projektets styregruppe, og resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen vil indgå som grundlag for at vurdere indfrielsen af disse målsætninger.

2.1.1 Design af den kvantitative undersøgelse

Den kvantitative undersøgelse er designet med henblik på at evaluere projektets resultater gennem beskrivende resultatanalyser. Dette betyder, at resultater for eleverne, som deltager i LifeSkills, udelukkende beskrives i forhold til de succeskriterier, der er opstillet for projektet i forhold til kompetencer, trivsel, uddannelsesparathed og søgning til ungdomsuddannelser. Udvalgte steder i rapporten præsenterer også resultater for skolernes øvrige 10. klasse-elever. Fordelingen af elever til klasserne med LifeSkills på LINIE 10 og Tre Falke Skolen er sket på baggrund af en vurdering af elevernes behov for ekstra hjælp. Det forventes derfor, at der er betydelige forskelle i elevgrundlaget til LifeSkills-forløbene og de øvrige 10. klasser, og resultaterne for de øvrige elever præsenteres derfor kun som supplerende information.

Der er i projektets opstartsfasen afdækket en række yderligere designmuligheder med henblik på inddragelse af kontrolgrupper for eksempelvis at kunne tage højde for den elevprogression, som naturligt sker over et 10. klasse-skoleår. Det er imidlertid fravalgt at gennemføre denne type af evalueringens design grundet deltagerantal og den praktiske organisering i LifeSkills. Der var på de deltagende skoler et ønske om selv at sammensætte klasser for at sikre størst trivsel og fagligt udbytte for eleverne frem for en tilfældig fordeling af elever til LifeSkills-klasser. Samtidig var der i pilotåret flere lærere, som deltog i LifeSkills-projektet, der også underviste andre 10. klasser på LINIE 10, og i indsatsåret deltog samtlige lærere på de tre skoler i dagene med efteruddannelse i LifeSkills-konceptet. Dertil deltog alle klasser på Gentoft Ungdomsskole i indsatsåret i LifeSkills-projektet (hvoraf ca. en tredjedel af eleverne fik tildelt en erhvervsmentor). Disse forhold ved den praktiske implementering af LifeSkills på de tre deltagende skoler har begrænset evalueringens designmuligheder. Endvidere har covid-19 haft betydning, da der var en forventning til, at dette ville kunne påvirke sammenligninger over tid inden for skolerne (fx fra før-måling til pilot- og indsatsår).

På den baggrund er der valgt et design uden kontrolgrupper, og hvor de kvantitative analyser udelukkende beskriver resultater for deltagerne. Det vil efterfølgende være centralt at gennemføre yderligere evalueringer i en større skala med tilfældig fordeling (randomisering) af elever og lærere til forløbet med henblik på at undersøge effekterne af LifeSkills gennem systematiske sammenligninger til kontrolgrupper.

Gennem hele projektperioden er der sket en løbende udvikling og tilpasning af elementerne i LifeSkills-projektet. Derfor gengives primært resultater fra elevernes besvarelser fra skoleåret 2020/21, hvor LifeSkills blev udrullet til alle tre skoler og omfatter 118 elever. Besvarelserne fra de 15 LifeSkills-elever i pilotåret fra LINIE 10 er derfor kun præsenteret udvalgte steder i rapporten, hvor det er vurderet relevant.

Som følge af covid-19-pandemi og dertilhørende omfattende restriktioner og hjemsendelser i skoleåret 2020/21 er den oprindelige plan for de kvantitative analyser revideret. De planlagte opfølgende og supplerende analyser på registerdata er fravalgt, da undervisningsforløbene ikke er gennemført som planlagt, og der var en række revisioner af aktiviteterne i LifeSkills (fx omlægning af brobygningsforløb til erhvervslærerbesøg i klassen). Det er derfor vurderet, at skoleåret 2020/21 og LifeSkills-forløbene var så påvirket af covid-19-pandemien, at opfølgning på registerdata ikke forventes at bidrage med viden, der kunne generaliseres til andre årgange.

2.1.2 Datagrundlag

Der er gennemført tre runder af dataindsamling til spørgeskemaundersøgelsen: første ved afslutning af pilotåret (forår 2020), anden ved starten af skoleåret 2020/21 (efterår 2020) og tredje ved afslutning af skoleåret 2020/21 (forår 2021). I hver runde har både elever i LifeSkills-klasser og elever i de øvrige 10. klasser fået tilbud om at deltage og besvare et elektronisk spørgeskema. Individuelle adgangskoder og link til hjemmesiden med spørgeskema er runddelt af lærere og ressourcepersoner, og der har på flere skoler været opfølgning til elever i klasser, hvor flere elever ikke havde svaret i første omgang.

I pilotåret var der på LINIE 10 en LifeSkills-klasse med 16 elever, og blandt dem besvarede 93,8 % spørgeskemaet (jf. tabel 2.1). I skoleåret 2020/21 var der i alt 118 LifeSkills-elever, fordelt på henholdsvis to klasser på LINIE 10, en klasse på Tre Falke Skolen og tre klasser på Gentofte Ungdomsskole. I efteråret 2020 besvarede 106 LifeSkills-elever spørgeskemaet (svarende til 89,8 %), og i foråret 2021 besvarede 87 LifeSkills-elever spørgeskemaet (svarende til 77,7 %). Blandt de øvrige 10. klasse-elever fra LINIE 10 og Tre Falke Skolen deltog 55,7 % i efteråret 2020, og 83,3 % i foråret 2021. I efteråret 2020 var der to klasser på Tre Falke Skolen, som ikke deltog, hvilket påvirker svarprocenten for de øvrige elever (i de resterende klasser på Tre Falke Skolen deltog 74,5 % af eleverne). Samlet set er der opnået høje og tilfredsstillende svarprocenter for undersøgelsen.

Tabel 2.1 Elevtal, besvarelser og svarprocenter for spørgeskemaundersøgelse

		Elevtal			Antal svar og svarprocenter		
		Pilotår	Efterår 2020	Forår 2021	Pilotår	Efterår 2020	Forår 2021
LINIE10	LifeSkills	16	27	25	15 (93,8 %)	26 (96,3 %)	24 (96,0 %)
LINIE10	Øvrige	42	33	31	41 (97,6 %)	27 (81,8 %)	28 (90,3 %)
Tre Falke	LifeSkills		26	22		24 (92,3 %)	16 (72,7 %)
Tre Falke	Øvrige		89	-		41 (46,1 %)	72 (80,9 %)
Gentofte	LifeSkills		65	65		56 (86,2 %)	47 (72,3 %)
I alt	Øvrige		122	120		68 (55,7 %)	100 (83,3 %)
I alt	LifeSkills		118	112		106 (89,8 %)	87 (77,7 %)

I de tre runder af spørgeskemaundersøgelsen er der spurgt ind til en række forskellige temaer, som er gengivet i oversigten i tabel 2.2. Der er indsamlet informationer både om elevernes oplevelser og vurderinger af de forskellige elementer i LifeSkills samt elevernes trivsel, uddannelsesparathed og søgning til ungdomsuddannelser. Spørgsmål i spørgeskemaerne er udvalgt og formuleret med udgangspunkt i eksempelvis de nationale trivselsmålinger, tidligere undersøgelser af vejledning og uddannelsesvalg (EVA, 2017a; 2017b; 2018b), ligesom der indgår tre validerede skalaer til måling af henholdsvis trivsel (Bech et al., 2003), selvværd (Rosenberg, 1965) og handleevne (Bandura, 1977; Schwarzer & Jerusalem, 1995). I indsatsåret (skoleåret 2020/21) er der temaer og spørgsmål, som er målt både i efteråret 2020 (før perioder med hjemsendelse) og igen i foråret 2021 (lige efter eleverne vendte tilbage til skolerne) for at kunne se elevernes udvikling i løbet af 10. klasse (herunder fx trivsel og planer efter 10. klasse). Mens spørgsmål til uddannelsesafklarende aktiviteter, hjælp til uddannelsesvalg, vurdering af egen udvikling, uddannelsessøgning samt vurdering af LifeSkills-elementer (fx mentorordning, tjek-ind/tjek-ud) kun indgår i målinger i foråret, hvor skoleåret er ved sin afslutning.

Tabel 2.2 Oversigt over temaer og måletidspunkter i spørgeskemaundersøgelsen

	Pilotår		Indsatsår 2020/21			
	Forår LifeSkills- elever	Forår Øvrige elever	Efterår LifeSkills- elever	Efterår Øvrige elever	Forår LifeSkills- elever	Forår Øvrige elever
Oplevelse af 10. klasse	•	▪			•	▪
LifeSkills-elementer:						
- Undervisning i LifeSkills	•				•	
- Ressourceperson						
- Erhvervsmentorordning						
Brobygning, virksomhedsbesøg og praktik i 10. klasse	•	•			•	•
Uddannelsesparathedsvurdering:						
- Vurdering fra 9. klasse og 10. klasse	•	•			•	•
Selvvurdering af udvikling i 10. klasse	•	•			•	•

	Pilotår		Indsatsår 2020/21			
	Forår LifeSkills- elever	Forår Øvrige elever	Efterår LifeSkills- elever	Efterår Øvrige elever	Forår LifeSkills- elever	Forår Øvrige elever
Kompetencer: - Kendskab til UPV og adgangskrav - Selvvurdering af kompetencer	•	•	•	•	•	•
Trivsel (WHO-5)	•	•	•	•	•	•
Selvværd (Rosenberg Self-Esteem Scale)	•	•	•	•	•	•
Handleevne (General Self-Efficacy Scale)	•	•	•	•	•	•
Uddannelsesvalg: - Planer efter 10. klasse	•	•	•	•	•	•
- Søgning til UU - Hjælp til uddannelsesvalg	•	•			•	•

2.2 Kvalitative del: interviewundersøgelse

Den kvalitative del af evalueringen af LifeSkills har til formål at nuancere de kvantitative analyser og belyse, hvad der har fremmet og hæmmet implementering af LifeSkills. Elevernes erfaringer med og perspektiver på LifeSkills er i centrum. Derudover inddrages lærernes, ressourcepersonernes, skoleledernes, erhvervsmentorernes og øvrige samarbejdspartners erfaringer med de forskellige delelementer i LifeSkills.

Det kvalitative materiale anvendes til at beskrive, hvordan LifeSkills er forløbet primært i skoleåret 2020/21, men ligeledes i pilotåret 2019/20, når det er relevant at se på udviklingen og erfaringer herfra.

2.2.1 Design og metode

Den kvalitative undersøgelse er designet med henblik på at evaluere projektets resultater gennem en interviewundersøgelse målrettet eleverne, som er modtagere af indsatserne i LifeSkills, samt målrettet fagpersoner og øvrige samarbejdspartnere, der har ansvar for at implementere og levere indsatserne i LifeSkills. Fokus i interviewundersøgelsen er implementering af indsatserne, og hvordan indsatserne virker i praksis set fra de forskellige interviewpersoners perspektiver. Derudover har der været fokus på ændringer i LifeSkills som følge af covid-19.

Ved projektets opstart var der ligeledes planlagt observationer af undervisning og brobygning som et element i den kvalitative afdækning af LifeSkills. En konsekvens af covid-19 blev dog, at observationerne ikke kunne gennemføres som planlagt i indsatsåret. Derfor blev der gennemført flere interviews med elever end planlagt i det oprindelige evalueringdesign. Derudover er undersøgelsen spredt ud til at dække alle tre skoler frem for to som oprindeligt planlagt.

De forskellige elementer i LifeSkills har gennemgået en løbende udvikling igennem projektperioden, og tilpasningen er bl.a. sket som følge af erfaringerne fra den kvalitative

afdækning fra pilotåret 2019/20. I rapporten bidrager den kvalitative undersøgelse også til at belyse og beskrive udviklingen af delelementer i LifeSkills.

2.2.2 Datagrundlag

Der er gennemført dataindsamling løbende igennem pilotåret 2019/20 og indsatsåret 2020/21.

Det kvalitative datagrundlag bygger primært på en interviewundersøgelse med både elever, lærere, ressourcepersoner, skoleledere, erhvervsmentorer, kommunale mentorkoordinatorer og samarbejdspartnere på erhvervsskoler. Der er tale om semistrukturerede interviews (Tanggaard & Brinkmann, 2010). Derudover indgår månedlige statusmøder mellem LøkkeFonden og VIVE ligeledes i materialet.

For at sikre, at elever, medarbejdere, ledere, erhvervsmentorer og samarbejdspartnere fra erhvervsskoler havde erfaringer med LifeSkills, er interviews i begge skoleår gennemført fra november og frem. I skoleåret 2020/21 blev en del af interviewene gennemført i foråret 2021 efter aftale med skolerne, da både elever og medarbejdere havde fokus på at få fjernundervisning til at fungere.

Tabel 2.3 viser datagrundlaget for interviewundersøgelsen fordelt på de to skoleår.

Tabel 2.3 Oversigt over interviews gennemført i skoleåret 2020/21

Informanter	LINIE 10, Høje Tåstrup 2019/20	LINIE 10, Høje Tåstrup 2020/21	Gentofte Ungdoms- skole, Gentofte 2020/21	Tre Falke Skolen, Frederiksberg 2020/21
Elever	15	4	4	4
Lærere	3	1	1	1
Ressourcepersoner	1	1	1	2*
Skolementorer			1**	
Skoleledere	1	1	1	1
Erhvervsmentorer	5	2	2	2
Kommunal erhvervsmentor- koordinatorer		1		1

Note: *: På Tre Falke Skolen i Frederiksberg Kommune har to lærere fungeret som ressourcepersoner i samarbejde. Ud over rollen som ressourcepersoner har de to lærere ligeledes fungeret som lærere for LifeSkills-klassen.
**: På Gentofte Ungdomsskole er der ansat en skolementor. Rollen som skolementor er uafhængig af LifeSkills.

I skoleåret 2019/20 blev interviews med elever gennemført som fokusgruppeinterviews med fem elever i hver gruppe. Alle elever, der var i skole den pågældende dag i LifeSkills-klassen, blev interviewet. Der er således tale om data på gruppeniveau (Halkier, 2010). Alle lærere, ressourceperson og leder relateret til LifeSkills er interviewet. Interviews med elever og lærere blev gennemført på skolen ansigt til ansigt, mens interviews med ressourcepersonen, skoleleder og erhvervsmentorer blev gennemført som telefoninterviews. I udvælgelsen af erhvervsmentorer er der lagt vægt på at interviewe erhvervsmentorer med varierende erfaringer med rollen, for på den måde at belyse både positive

og kritiske erfaringer med indsatsen. Ud over interviews blev der gennemført observationer i LifeSkills-klassen over to skoledage samt observation af en uddannelsesdag for lærere og ressourcepersoner.

Ressourcepersonerne har udvalgt elever til deltagelse i interviews. Oplægget fra VIVE var, at eleverne skulle repræsentere en spredning i forhold til køn, etnicitet og forskelligartede erfaringer med mentorordningen for at inddrage et spektrum af elevperspektiver på elementerne i LifeSkills.

I skoleåret 2020/21 blev interviews med elever gennemført som individuelle interviews virtuelt eller over telefonen. Eleverne repræsenterer forskellige perspektiver på LifeSkills, og de er udvalgt af ressourcepersonerne. Alle ressourcepersoner er interviewet, og der er udvalgt lærere med erfaring med LifeSkills til at deltage i interviews. Interviews med lærere, ressourcepersoner, skoleledere, erhvervsmentorer og kommunale erhvervsmentorkoordinatorer blev gennemført som telefoninterviews. Ud over interviews blev der gennemført to observationer af undervisning i LifeSkills-læringskonceptet som virtuel undervisning og observation af to uddannelsesdage for lærere, ressourcepersoner og UU-vejledere.

Derudover er samarbejdspartnere fra erhvervsskoler interviewet telefonisk i både pilotåret 2019/20 og indsatsåret 2020/21. Ligesom VIVE igennem projektperioden har fulgt LifeSkills igennem månedlige statusmøder mellem LøkkeFondens projektledere¹⁰ og gennem deltagelse på månedlige statusmøder mellem ressourcepersonerne og LøkkeFondens projektleder i skoleåret 2020/21.

Interviews gennemført i indsatsåret 2020/21 er uden undtagelse gennemført telefonisk eller via digitale platforme som fx zoom. Interviews med elever og lærere var planlagt som interviews ansigt til ansigt i forbindelse med observationer af undervisning. Ud over at få konsekvenser for antal skoler i den kvalitative undersøgelse og formen på interviews fik covid-19 ligeledes betydning for indhold i interviews. Eleverne var optaget af deres konkrete hverdag, hvor motivation for deltagelse i fjernundervisning og generelle udfordringer med at være hjemsendt fyldte meget sammenlignet med eksempelvis deres perspektiver på LifeSkills-undervisning, erfaringer med brobygning, og hvem de kunne tale om fremtidig uddannelse med. Flere af de interviewede elever havde det svært med hjemsendelse og fjernundervisning, nogle boede i mindre lejligheder med deres familie, og det var fx svært at få ro til at koncentrere sig som skolen. Nogle elever fortalte ligeledes, at de havde svært ved at stå op om morgenen, og at det var svært at deltage i fjernundervisning, ligesom enkelte elever ikke tændte deres kamera i undervisningen. På samme måde fyldte erfaringer og konkrete udfordringer med hjemsendelse og fjernundervisning ligeledes hos lærerne, som gjorde sig mange overvejelser om tilrettelæggelse af undervisning og inddragelse af elever. Fjernundervisningen betød, at der kom fokus på at opretholde et vist undervisningsniveau frem for at fokusere på ekstra elementer, som LifeSkills til en vis grad repræsenterer for lærerne. Dermed har hjemsendelse og fjernundervisning betydning for den planlagte evaluering, idet der indgår mindre kvalitativt materiale end forventet om fx uddannelsesvalg og færre erfaringer med LifeSkills-elementer afviklet i det planlagte format.

¹⁰ Der har i projektperioden fra 2017-2021 været fire forskellige projektledere for LifeSkills hos LøkkeFonden.

3 Implementering af elementer i LifeSkills

Kapitel 3 har fokus på at beskrive implementering af og erfaringer med kerneelementerne i LifeSkills. Først fokuserer vi på erfaringer med undervisning i LifeSkills, dernæst perspektiver på lærernes og ressourcepersonernes roller og betydning. Derefter beskrives implementering og erfaring med brobygning og erhvervsmentorordningen. Afslutningsvist beskrives erfaringer med redskabet tjek-ind/tjek-ud.

I kapitlet inddrages både elevernes besvarelser af spørgeskemaundersøgelse samt interviews med elever. Derudover inddrages interviews af lærere, ressourcepersoner og øvrige informanter, når det er relevant. For eksempel inddrages beskrivelser fra erhvervsmentorer for også at belyse erfaringer med ordningen set fra deres perspektiv.

Hvert afsnit afsluttes med en boks, der samler op på centrale læringspunkter for hver af de fem kerneelementer i LifeSkills. Boksene indeholder følgende underpunkter: implementeringserfaringer, elevperspektiver, særlige forhold i relation til covid-19 og fremadrettede fokuspunkter.

3.1 LifeSkills undervisning

Det er målet, at LifeSkills som undervisningskoncept gennemsyrrer al undervisning, som eleverne modtager, og derfor har alle lærere, som tidligere nævnt, deltaget i undervisningsdage faciliteret af LøkkeFonden. Derudover modtager eleverne særskilt undervisning i LifeSkills, som er baseret på LøkkeFondens læringskoncept og udviklet med inspiration i positiv psykologi. LifeSkills-konceptet har fokus på udvikling af syv karaktertræk, som ifølge læringskonceptet har særlig betydning for at gennemføre en uddannelse.

De 7 karaktertræk er:

- Selvkontrol
- Engagement
- Vedholdenhed
- Social intelligens
- Taknemmelighed
- Optimisme
- Nysgerrighed.

De 7 karaktertræk er gennemgående for LøkkeFondens indsatser, og LifeSkills-konceptet er udviklet på baggrund af LøkkeFondens erfaringer med undervisning i de 7 karaktertræk på DrengAkademiet. Figur 3.1 illustrerer, hvordan de 7 karaktertræk fremstilles og italesættes i LifeSkills og i LøkkeFondens øvrige indsatser. Derudover ses en kort introduktion til de 7 karaktertræk i bilag 2.

Figur 3.1 De 7 karaktertræk

Kilde: LøkkeFondens illustration af de 7 karaktertræk

Der arbejdes med de 7 karaktertræk igennem temaer, der har til formål at understøtte og udvikle eleverne personligt i forhold til at udvikle sig fagligt og blive uddannelsesparat. I figur 1.1 i kapitel 1 er LifeSkills-elementer markeret med blå, og eleverne skal fx arbejde med 'energistyning og tankesæt' i uge 39, 'mindset' i uge 44 og 'præsentationsteknik' i uge 48. LøkkeFonden har udviklet undervisningsmateriale målrettet de forskellige temaer, som også indeholder forskellige opgaver, som eleverne skal løse i klassen, gruppevis eller individuelt.

Et ugeforløb er arrangeret omkring en 'challenge' – en opgave, som eleverne skal løse i løbet af ugen.

Derudover har LøkkeFonden udviklet samtaleværktøjer med fokus på de 7 forskellige karaktertræk (Se bilag 3 med et eksempel), som kan danne udgangspunkt for samtaler mellem ressourcpersoner/lærere og elever. Ifølge ressourcpersonerne/lærerne fungerer samtaleværktøjerne dog primært som et baggrundsværktøj for dem i dagligdagen. En af ressourcpersonerne fortæller fx, at vedkommende ikke når at gennemføre alle de planlagte samtaler med hver enkelt elev, og en anden ressourcperson siger, at vedkommende primært bruger sin erfaring i samtalerne med eleverne.

For LifeSkills som undervisningskoncept er der sket en udvikling fra pilotåret 2019/20 til indsatsåret 2020/21. Udviklingen er sket på baggrund af perspektiver fra eleverne, ressourcperson/lærere og skoleledere, præsenteret af VIVE på styregruppemøde samt igennem samarbejde mellem lærere og ressourcperson fra LINIE 10 og den daværende projektleder fra LøkkeFonden. Et centralt opmærksomhedspunkt fra pilotåret var, at LifeSkills-undervisningen skal opleves som relevant for eleverne, ellers peger de på undervisningen som spild af tid og er ikke motiverede. Konkret pegede eleverne på, at de oplevede undervisningen målrettet yngre elever. Disse elevperspektiver spejles i evalueringen af UPGRADE, hvor de studerende ligeledes havde svært ved at se relevansen i

undervisning i karaktertræk og oplevede, at undervisningen var målrettet en yngre målgruppe (Olesen & Slottved, 2015).

Et centralt fokus i LøkkeFondens tilrettelæggelse af LifeSkills-undervisningen i implementeringsåret 2020/21 er, at undervisningen både skal kobles til elevernes daglige liv og deres faglige udvikling. Begreberne, måderne at spørge ind til eleverne og blik på egen udvikling skal således være tværgående fra LifeSkills-undervisningen og til fx matematik- og dansktimerne.

Både lærere og ressourcepersoner fortæller, at LifeSkills-undervisning er blevet nedprioriteret i perioder med hjemsendelse og fjernundervisning som følge af covid-19. På en skole har ressourcepersonen prioriteret at være i kontakt med og afholde samtaler med eleverne under hjemsendelse. På en anden skole blev LifeSkills-undervisning taget op som online-undervisning, efter at fjernundervisning havde kørt i en periode og fundet sin form. Både skoleledere og lærere oplever, at ressourcepersonerne har haft stor betydning for, at skolerne har haft mulighed for at følge med i elevernes trivsel under hjemsendelser og muligheder for at iværksætte særlige initiativer for nogle elever. Derudover fortæller både lærere og ressourcepersoner, at det fælles sprog fra LifeSkills-undervisningen har været anvendeligt i fjernundervisningen, fx har elever og lærere haft et fælles sprog omkring vedholdenhed, som har været et vigtigt tema i forbindelse med hjemsendelse og fjernundervisning. Skolelederne er enige om, at de ekstra ressourcer repræsenteret ved ressourcepersoner har haft stor betydning for muligheder for at iværksætte ekstra indsatser målrettet eleverne i forbindelse med hjemsendelse som følge af covid-19.

3.1.1 Læreres og ressourcepersoners perspektiver på LifeSkills-undervisning

Inden skoleåret 2020/21 havde flere af lærerne deltaget i uddannelsesdage hos LøkkeFonden med henblik på forberedelse til LifeSkills-undervisningen. Ifølge lærerkollegiet på tværs af skolerne har det stor betydning, at hele lærergruppen har været igennem uddannelsesdagene¹¹. En af lærerne fortæller:

Det har betydet noget i forhold til, at de andre lærere ved noget om, hvad vi arbejder med (...). Så når vi taler om det [LifeSkills], ved de, hvad vi taler om. Det betyder jo noget. Så det ikke har været sådan en ø, som jeg følte meget, at det var sidste år. (Lærer, skoleår 2020/21).

LøkkeFonden var desuden ude på de to nye skoler efterfølgende for at give skolerne yderligere inputs til forløbet. En ressourceperson beskriver, at de på skolen, på trods af både uddannelsesdage og besøg fra LøkkeFonden, oplevede, at de selv skulle være ansvarlige på skolen for at forme LifeSkills-forløbet, så det gav mening for dem:

¹¹ I pilotåret 2019/20 var det kun ressourcepersonen og lærere for LifeSkills-klassen, der var på uddannelsesdage.

Vi var på det kursus, hvor vi fik introduceret en del. Og så har de også været ude på skolen og komme med lidt inputs efterfølgende (...) Vi fik noget materiale, og så blev vi kastet lidt ud i det, og så skulle vi prøve at forme det selv, så det gav mening. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

I forhold til synet på selve LifeSkills-undervisningen er lærerne på tværs af de tre skoler overvejende positive, og ifølge lærerne er der mange gode elementer i LifeSkills-undervisningen, og lærere/ressourcepersoner fortæller, at de har brugt undervisningsmaterialet. Samtidig peger lærerne på tværs af skolerne på et fortsat behov for at justere i LifeSkills-undervisningen i forhold til det, LøkkeFonden har lagt op til, både med hensyn til antallet af undervisningstimer og indhold:

Jeg mener, at udgangspunktet var to eller tre gange om ugen. Og der kunne vi se fra starten, at det var simpelthen for meget. For der var nogle andre fag, som vi også skulle have (...) Så vi kunne ikke putte det så meget ind, som der stod, at man kunne gøre. Men vi har haft det fast, mens vi stadigvæk gik i skole rigtigt [inden hjemsendelse], der har vi haft LifeSkills to timer om ugen. (Lærer, skoleår 2020/21)

En ressourceperson fortæller, at hun har ændret i formuleringer i materialet:

Der har været en hel del formuleringer, som hvis man skal være en lille smule skrap, som ikke helt er tydeligt nok formuleret, for at en 10. klasse kan forstå det. Så vi har måttet skære nogle ting en lille smule mere ud i pap. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

Genbesøg er et centralt element i den planlagte LifeSkills-undervisning. Hermed menes, at der introduceres til et emne, fx om mandagen, og derefter vendes der tilbage til emnet igen, fx onsdag, og samles op og evalueres fredag. I forhold til elementet om genbesøg sætter en ressourceperson følgende ord på:

Meget af det, der er i praksis-online, der er meget af det, der hedder genbesøg. Altså, at man snakker om et eller andet, og så genbesøger man det. Og der har vi alle sammen tænkt, at der er lige rigeligt meget genbesøg. For så meget kød er der ikke på det for en 10. klasse, at de kan blive ved med at snakke om det samme karaktertræk så mange gange. Så hvis der skal komme lidt konstruktiv feedback tilbage, så er der for mange genbesøg. Ikke fordi, at emnerne ikke er spændende nok, for det er de. Men der er ikke kød nok på. Det er også der, hvor vi har puttet lidt ekstra på. Så har vi selv fundet på nogle spørgsmål og nogle arbejdsopgaver, som har haft med det at gøre. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

Lignende fortæller en lærer fra en anden skole, at de har oplevet et behov for at justere på dele af undervisningsforløbet i forhold til det, LøkkeFonden oprindeligt havde lagt op til. Han siger det således:

Sofie [ressourceperson] har været meget god til at pille noget ud af de forløb, og så har hun smidt sig selv ind i det (...) Jeg har nok mere kigget det igennem og tænkt, hvordan kan jeg gøre her, fordi jeg har ikke synes, at jeg har kunnet bruge det direkte. Og så har jeg måske lige set en god dokumentar, og så har vi set den, og det har så måske startet en diskussion igennem efterfølgende. (Lærer, skoleår 2020/21)

En ressourceperson fortæller, at hun har italesat LifeSkills undervisnings som selvudvikling og løbende inddraget karaktertrækkene:

Da vi skulle prøve at forklare projektet for dem, der valgte jeg i hvert fald at sige, at I skal se det her som selvudvikling. Og det blev de helt vildt glade for, de sagde "ej hvor spændende". Så det ville de gerne. Jeg har ikke brugt de her nærmest slogans, for så bliver det for kassetækningsagtigt. Men selvfølgelig har vi så peget på [karaktertrækkene] en gang i mellem og sagt, det er lige præcis det her, det handler om. Så de er blevet inddraget hele vejen igennem, hvor vi lige har sagt, det er det her, vi snakker om nu, eller i dag skal vi snakke om det. Og så har vi introduceret det. Men så har vi gået videre, det skal ikke handle om slogans, det skal ikke handle om karaktertræk. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

Både lærere og ressourcepersoner fortæller, at undervisningskonceptet i LifeSkills i høj grad kobles til UPV (uddannelsesparathedsvurdering). En lærer siger:

Ja, det synes jeg godt, man kan sige. Fordi uddannelsesparathedsvurderingen det er noget, vi snakker en del om. Det er derfor, der er mange, der går i 10., fordi de er ikke-uddannelsesparate. De kan sagtens være kvikke og fagligt dygtige nok til det. Det kan godt være, at de nogle gange mangler en lille smule personligt, så jo det synes jeg er et meget god redskab til at have med i den vurdering. (Lærer, skoleår 2020/21)

Skolelederne peger på vigtigheden af de ekstra ressourcer, som ressourcepersonen repræsenterer i forhold til at arbejde med LifeSkills-projektet generelt, men ligeledes specifikt i forhold til at gennemføre LifeSkills-undervisningen. En af skolelederne fortæller:

Og så har hun [ressourceperson] bare været god til, hun har taget ansvar for, at denne her karaktertræks-undervisning er foregået i de to klasser, så det er hende, der har stået for det sammen med de lærere, der er eksekverende i de klasser. Og det har hun jo gjort på den måde, at hun har fulgt materialet fuldstændigt, og så har hun sørget for, at det blev gjort på de rigtige måder på de rigtige tidspunkter, og at det ikke er blevet sådan noget andenhånds "nu skal vi lige huske at", men hun har simpelthen aftalt med lærerne løbende, at nu gør jeg det, og nu gør jeg det, og nu gør jeg det. (Skoleleder, skoleår 2020/21).

Lærerne på LINIE 10 i Høje Tåstrup Kommune har oplevet en udvikling i deres syn på LifeSkills i forhold til deres deltagelse over 2 skoleår. En af lærerne siger:

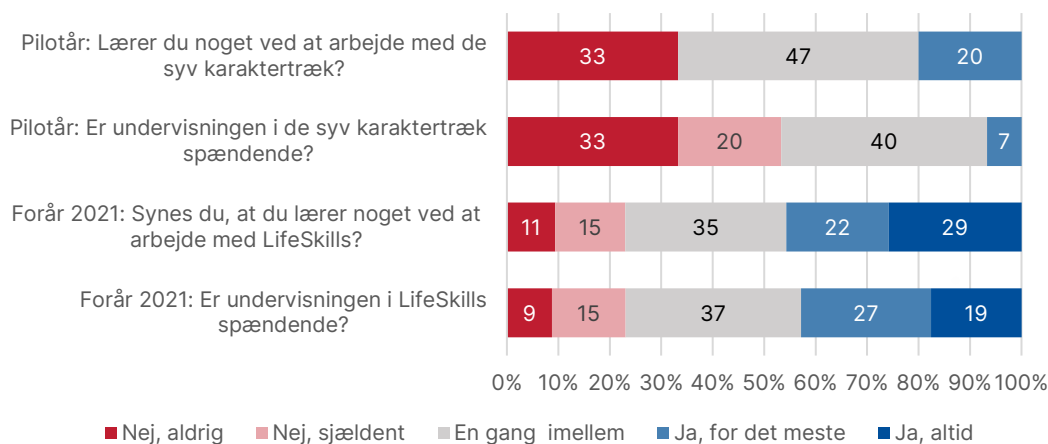
Hvis du havde spurgt mig sidste år [om jeg ville arbejde videre med LifeSkills], havde jeg sagt nej. Men i år synes jeg simpelthen, at vi har fået implementeret nogle gode ting. I en mindre rigid form. Det, som [ressourcepersonen] har taget sig af i år, det synes jeg er fint. Men jeg ved ikke, om jeg ville sætte en hel time af til det. Men det der med at arbejde med selvudvikling, det synes jeg er vigtigt. Det har vist sig at være noget, der er gavnligt for dem i hvert fald. (Lærer, skoleår 2020/21).

Ressourcepersonerne og lærerne har overvejende en positiv oplevelse af LifeSkills-undervisningen på et overordnet plan, men samtidig har de samstemmende haft behov for at ændre i både undervisningsforløb og -materialer for at tilpasse det eleverne. Ændringerne handler både om indhold, sprog og omfang af undervisningen. LifeSkills-undervisningen repræsenterer således ikke et undervisningskoncept, som ressourcepersoner/lærere har kunnet bruge direkte i undervisningen, men LifeSkills ses som anledninger og muligheder for at italesætte personlig udvikling sammen med eleverne og kobles fx til UPV. Ressourcepersonernes/lærernes mediering af LifeSkills-materialet er vigtig for, at eleverne møder materialet på en måde, der passer ind i deres hverdag.

3.1.2 Elevernes perspektiver på LifeSkills-undervisning

I spørgeskemaundersøgelsen er eleverne blevet spurgt ind til deres oplevelse af undervisningen i LifeSkills. Figur 3.2 gengiver elevvurderinger fra henholdsvis pilotåret (2019/20) og indsatsåret (2020/21). Her optræder der væsentlige forskelle, idet eleverne i pilotåret er mere kritiske i deres vurderinger end de efterfølgende LifeSkills-elever. 33 % af eleverne i pilotåret angiver, at de aldrig lærer noget ved at arbejde med de 7 karaktertræk, og 47 % angiver, at de lærer noget engang imellem. Kun 20 % af eleverne i pilotåret angiver, at de for det meste lærer noget ved at arbejde med de 7 karaktertræk. Til spørgsmålet, om undervisningen i de 7 karaktertræk er spændende, angiver hele 53 % af elever i pilotåret, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet. Elevernes oplevelse med undervisningsforløbene i LifeSkills er langt mere positive i foråret 2021 sammenlignet med pilotåret. Det kan skyldes LøkkeFondens arbejde med at justere LifeSkills-undervisningen på baggrund af erfaringerne i pilotåret, som tidligere beskrevet. 49 % af LifeSkills-eleverne angiver i foråret 2021, at de for det meste eller altid lærer noget ved at arbejde med LifeSkills, mens 26 % angiver, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet. Også flere elever finder undervisningen i LifeSkills spændende i foråret 2021 sammenlignet med pilotåret. Her angiver 46 %, at LifeSkills-undervisningen for det meste eller altid er spændende, mens 25 % angiver, at den sjældent eller aldrig er spændende.

Figur 3.2 Undervisning i LifeSkills, LifeSkills-elever pilotår og forår 2021. Angivet i procent.

Note: LifeSkills-elever pilotår (n = 15), LifeSkills-elever forår 2021 (n = 84-86).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2020 samt maj 2021.

Det kvalitative materiale afspejler ligeledes udviklingen fra et kritisk perspektiv i pilotåret 2019/20 til et mere positivt syn på LifeSkills-undervisningen i skoleåret 2020/21. Flere af eleverne fremhæver, at undervisningen fungerer som et godt afbræk fra den normale undervisning, og at de godt kan lide aspektet om, at skolen ikke kun har fokus på faglig udvikling, men ligeledes arbejder med, at eleverne udvikler sig personligt. Eksempelvis svarer en elev således til et spørgsmål om, hvordan hun synes, at LifeSkills-undervisningen har fungeret:

Jeg synes faktisk, at det fungerede udmærket. Også at det var noget, hvor man ikke behøvede være klog. Hvor man kunne komme med sin egen mening og få styr på – at det ikke kun handlede om det faglige, men at det også handlede om at udvikle sig personligt. (Elev, skoleår 2020/21)

Mange af de interviewede elever giver udtryk for, at undervisningen i høj grad har bidraget til både deres faglige og personlige udvikling. For flere af disse elever er det gældende, at de oplever at have fået mere selvsindigt og at have forbedret sig som mennesker efter at have haft undervisning i LifeSkills. En elev siger:

Vi kan snakke om vores holdninger til hinanden [i LifeSkills-undervisningen]. Hvordan vi er som personer, og hvad vi kan gøre bedre for hinanden, også uden for skolen. Hvordan vi kan være bedre mod andre mennesker, også i selve skolen. Hvordan vi kan snakke godt med lærerne og følge med i timerne. Så det er jeg rigtig glad for. (Elev, skoleår 2020/21)

Flere af eleverne fortæller, at undervisningen på forskellige måder har bidraget positivt til deres faglige indsats. En elev siger, at hun efter at have haft undervisning LifeSkills er blevet bedre til at fremlægge, mens en anden beretter om, at hans koncentration i skolen er blevet bedre. Han siger det således:

[LifeSkills-undervisningen] *har hjulpet ved, at jeg larmede meget, og jeg snakkede for det meste med mine venner. Så havde jeg skrevet, at jeg synes, jeg forstyrrer for meget i timen. Så har de [lærere/ressourceperson] skrevet feedback, hvad jeg kunne gøre bedre, hvor jeg kunne sidde henne. Om jeg kunne sidde alene, eller om jeg kunne sidde med nogle andre, jeg ikke snakkede rigtig meget med.* (Elev, skoleår 2020/21)

En tredje elev fortæller, at han gennem LifeSkills-undervisningen har lært at have en mere positiv indstilling over for de opgaver, han får i skolen:

[Karaktertrækkene] *syntes jeg godt, at jeg kunne bruge. Det de betød, syntes jeg godt, at jeg kunne gøre. For eksempel at være mere taknemmelig. Og være mere positiv, hvis lærerne kommer med en opgave, og man ikke bare er sådan "ej, det gider jeg fandeme ikke". Men man ligesom prøver at tage noget initiativ, og sige "hey, det skal nok blive godt".* (Elev, skoleår 2020/21)

Det er ikke kun i en faglig kontekst, at eleverne oplever at have forbedret sig, som følge af LifeSkills-undervisningen. En elev fortæller, at han er overbevist om, at han vil kunne bruge flere af de ting, han har lært i LifeSkills-undervisningen, når han skal søge job:

Jeg kan bruge de 7 karaktertræk. De har hjulpet mig rigtig meget. Til at beskrive mig selv som person. Fordi, der er optimisme, social intelligens og engagement. Alle sådan nogle ting, og det er jeg god til, og det kan jeg bruge i en ansøgning, hvis jeg nu skal søge job. (Elev, skoleår 2020/21)

Flere fortæller desuden, at de mener, at LifeSkills er gavnligt med henblik på at forberede dem selv og deres klassekammerater til at komme videre i uddannelsessystemet efter 10. klasse. Enkelte elever fortæller om samtaler med deres lærere i relation til UPV. En elev fortæller, hvordan han af og til har individuelle møder med sin lærer, hvordan læreren giver ham feedback på sine faglige præstationer:

Du får at vide, hvordan du skal forbedre dig. Hvad der går godt, og hvad du skal blive ved med. Og om du er på vej til uddannelsesparathed eller ikke. (Elev, skoleår 2020/21)

Dykker man ned i, hvad eleverne fremhæver fra LifeSkills-undervisningen, giver nogle af eleverne udtryk for, at især to faktorer er vigtige: aspektet omkring 'challenges', og at lærerne inkorporerer karaktertrækkene i andre fag. En elev fortæller, at hun mener, at de 'challenges', de får i LifeSkills-undervisningen, er afgørende for, at hun gør en aktiv indsats for at forbedre visse træk ved sig selv:

Indtil videre arbejder vi med vaner, og det synes jeg er virkelig godt. For hvis jeg ikke får en lektie fra en lærer, som siger, at "du skal arbejde med det her", så kommer jeg aldrig til at gøre det bedre, [for eksempel] med at sove tidligere. Så det er godt, at man har sådan et fag. Der ligesom presser os lidt, at vi skal gøre det her, hvis man har en challenge. (Elev, skoleår 2020/21)

Mens en anden elev giver udtryk for, at hun finder det særligt positivt, at lærerne i andre fag øjensynligt har fokus på at implementere karaktertrækkene i undervisningen. Hun fortæller, at særligt hendes matematiklærer har trukket på karaktertrækket 'Tro på det':

Og nogle gange har jeg haft svært ved at tro på det og kunnet løse de opgaver, der er i matematik. Men faktisk har jeg fået at vide personligt af min matematiklærer, at jeg bare skal lære at tro på det, fordi jeg kan egentligt godt. Jeg er ret god til matematik. Men det er måske bare ikke noget, jeg lige tror på i situationen. (Elev, skoleår 2020/21)

Dermed fortæller flere af eleverne, at de oplever LifeSkills-undervisningen som positiv og lærerig, og at ressourcepersoner og lærere lykkes med at gøre undervisningen relevant og benytte den i andre sammenhængen end den konkrete LifeSkills-undervisning. Det gælder fx for eleven, der arbejder med sin koncentration i timerne.

Der er dog også en gruppe elever, som ikke finder undervisningen i LifeSkills brugbar. For disse elever er det gældende, at de oplever at have vidst mange af de ting, de har lært i undervisningen, i forvejen og derfor ikke er blevet tilstrækkeligt klogere af undervisningen. Som en elev siger:

Jeg føler ikke altid, at jeg bliver klogere på tingene. Jeg føler, at det er lidt spild af tid, at jeg går i 10. klasse. (Elev, skoleår 2020/21)

Lignende svarer en elev på spørgsmålet om, han er blevet påvirket af LifeSkills-undervisningen:

Nej, det vil jeg ikke mene. Det er selvfølgelig nogle ting, jeg har med i baghovedet, men det var også nogle ting, jeg godt var klar over inden. (Elev, skoleår 2020/21)

Flere af de kritiske elever fortæller, at de mener, at undervisningen har været gavnlig for flere af deres klassekammerater. Eksempelvis siger en elev:

Personligt for mig har jeg ikke særlig meget brug for [LifeSkills], for de ting, vi gør i undervisningen og arbejder på, er jeg meget enig med. Jeg er generelt positiv og giver ikke op. Og taler pænt til folk og arbejder godt. Men jeg kan godt se, at for unge drenge, for drengene i min klasse, de har lidt mere brug for det. De taler lidt grimt til hinanden, flipper hurtigt ud. Så i de tilfælde kan jeg godt se, at det er meget godt for unge mennesker generelt. Og måske mere drenge end piger, det kommer an på, hvem man er. Men for mig personligt, det er okay, men jeg har ikke særlig meget brug for det. (Elev, skoleår 2020/21)

For de af eleverne, der er mindre positive over for LifeSkills-undervisningen, er det for flere af dem desuden også gældende, at de synes, de bruger meget tid på LifeSkills i skolen. Som en elev siger:

Jeg synes, vi bruger meget tid på LifeSkills. Men jeg synes, det er okay. Det er meget lette opgaver. Jeg får ikke så meget ud af timerne, men det er okay.
(Elev, skoleår 2020/21)

Dermed peger materialet på, at eleverne får et forskelligt ud af LifeSkills-undervisningen. De elever, der giver udtryk for ikke at have fået et tilstrækkeligt udbytte ud af undervisningen, beskriver, at de finder indholdet i timerne for let, og at de ikke oplever at have brug for den personlige udvikling, som undervisningen fordrer. Denne kritik spejler kritikken fra pilotåret samt kritik af lignende forløb i UPGRADE (Olesen & Slottved, 2015). Samtidig peger de positive elever på konkrete områder, hvor de har fået et udbytte af LifeSkills-undervisningen både nu, og de kan se relevansen fremadrettet. Perspektiverne fra eleverne peger på, at udvælgelsen af elever til LifeSkills er et vigtigt fokus, samt at det fremadrettet er vigtigt med fortsat fokus på arbejdet med at koble LifeSkills-undervisningen til eleverne både på et personligt og fagligt plan samt at inddrage elementerne i skoledagen generelt.

3.1.3 Opsamling

Der er sket en vigtig udvikling og målretningen af LifeSkills-undervisningen fra pilotåret 2019/20 til indsatsåret 2020/21. Eleverne i indsatsåret oplever LifeSkills-undervisningen som mere relevant sammenlignet med eleverne i pilotåret.

De ekstra timer elever og lærere/ressourcepersoner tilbringer sammen i forbindelse med LifeSkills-undervisning uden direkte fokus på fag-faglige aktiviteter kan være betydningsfulde for udvikling af relationer mellem elever og lærere/ressourcepersoner.

Boks 3.1 samler op på tværgående erfaringer fra LifeSkills-undervisningen og peger på fremadrettede fokusområder for arbejdet med LifeSkills-undervisning.

Boks 3.1 Opsamling for LifeSkills-undervisning

Implementering

- Udvikling og målretning af materialet i LifeSkills-undervisningen fra pilotår til indsatsår har været afgørende
- Vigtigt, at alle lærere og ressourcepersoner har modtaget undervisning i baggrunden for og ideerne med LifeSkills-undervisning
- Ressourcepersoner/lærere positive omkring fokus i LifeSkills-undervisning
- Nødvendigt med en tovholder, fx i form af ressourceperson, for at fastholde på fokus på LifeSkills-undervisning.

Elevperspektiver

- Elever peger på forskelligt udbytte af LifeSkills-undervisning
- Elever med et positivt perspektiv peger på, at de kan anvende fx karaktertræk både på et personligt og et fagligt plan
- 'Challenges' knyttet til LifeSkills-undervisning fremhæves af nogle elever som motiverende

Boks 3.1 Opsamling for LifeSkills-undervisning

- Elever med et kritisk perspektiv oplever ikke LifeSkills-undervisning som relevant men som spild af tid.

Covid-19

- Udfordrende at gennemføre LifeSkills-undervisning som fjernundervisning, og LifeSkills-undervisningen blev ikke gennemført systematisk i perioder med fjernundervisning
- LifeSkills undervisning giver et fælles sprog mellem elever og lærere til at tale om nogle af udfordringerne i forbindelse med hjemsendelse og fjernundervisning.

Fremadrettet

- Fortsat fokus på at sikre relevans af LifeSkills-undervisning for elever både på et personligt og fagligt plan
- Fortsat behov for justering og tilpasning af LifeSkills-undervisning i forhold til indhold, sprog og omfang. Dele af undervisning kan fx målrettes til UPV.

3.2 Lærere og ressourcepersoner

Alle lærere og ressourcepersoner i LifeSkills har deltaget i to uddannelsesdage arrangeret af LøkkeFonden. Her er lærere og ressourcepersoner blevet introduceret til læringskonceptet i LifeSkills, tjek-ind/tjek-ud, rollefordeling mellem lærere og ressourcepersoner og de hjælpemidler i form af online-undervisningsforløb m.m., der er adgang til igennem projektet.

Lærere og ressourcepersoner udgør elevernes daglige møde med LifeSkills. Rollefordelingen og arbejdsopgaverne er langt hen ad vejen de samme for lærere og ressourcepersoner på de tre skoler, men der er individuelle tilpasninger, som beskrives i det følgende.

Skolåret 2020/21 har i høj grad været præget af covid-19, og det har betydet, at det ikke har været muligt at implementere og gennemføre fx tolærerordning hele skoleåret. I det følgende beskrives elevernes erfaringer generelt og med fjernundervisning. Eleverne fremhæver særligt deres lærere som betydningsfulde for deres faglige udvikling. Ligesom eleverne peger på deres lærere som afgørende for deres motivation.

3.2.1 Faglig støtte

Flere af eleverne beretter om, at deres lærere hjælper dem med faglige udfordringer. I interviews fortæller størstedelen af eleverne, at de lærer noget i skolen, og at de har forbedret sig fagligt gennem skoleåret. Eleverne giver dog samtidig også udtryk for, at de ikke lærer lige meget i alle fag. Til et spørgsmål om, hvorvidt vedkommende er blevet dygtigere i skolen i løbet af skoleåret, svarer en elev:

Ja, i matematik føler jeg det rigtig meget. I dansk føler jeg, at jeg har lært noget, men kunne godt have lært mere. (Elev, skoleår 2020/21)

Flere af eleverne nævner desuden, at lærerne er gode til at hjælpe dem med deres faglige udvikling. En anden elev fortæller om hendes oplevelse af at få hjælp af sin dansk-lærer til at udvikle sig fagligt således:

Så er jeg kommet med det her, jeg gerne ville blive bedre til i dansk fx, så har læreren givet mig et eller andet, som kunne hjælpe mig med det. Og så har jeg selv arbejdet med det. (Elev, skoleår 2020/21)

Ligeledes nævner en tredje elev, at han oplever, at lærerne er gode til at hjælpe ham og hans klassekammerater med at nå deres individuelle, faglige mål, eksempelvis i form af et bestemt karaktergennemsnit:

Lærerne er meget gode til at fokusere på den udvikling, der ligesom er ret vigtig for, at du kan få det snit, du gerne vil have. Så det, synes jeg, er virkelig fedt. (Elev, skoleår 2020/21)

For de elever, der oplever, at deres lærere hjælper dem med faglige udfordringer, gælder det, at de oplever lærerne som gode til at give dem feedback på, hvordan de kan forbedre sig fagligt og/eller at rose dem og på denne måde øge deres faglige selvtillid. En elev siger:

Så kommer [lærerne] og siger til mig, "du ved, det går rigtig godt". Ellers kommer de bare hurtigt og siger til mig, "at denne her opgave er god", eller "hvordan du arbejder, er godt." (Elev, skoleår 2020/21)

Ligesom elever fortæller om, hvordan lærerne hjælper med at få øje på deres styrker:

Når de kan se, at der er en stærk side af os, så hjælper de os med at få den stærke side frem. (Elev, skoleår 2019/20).

På tværs af skolerne fortæller nogle lærere desuden, at de har brugt dele af undervisningsmaterialerne til matematik og dansk fra LøkkeFonden. Dog peger lærerne også på fejl (fx resultatfejl i matematikmaterialet) i materialerne. Nogle lærere fortæller, at de har benyttet deres tidligere materiale. En matematiklærer fortæller om brugen af 'guldkornsbogen', som er et hæfte med forklaringer i matematik:

Jeg synes, det har været godt at have [guldkornsbogen]. For mange elever er ikke vant til at skrive noter. Og når de nu kan få sådan en bog, hvor de specifikt kan lede efter noget og skrive noget ekstra ved siden af, så kan de bruge det som noter. Og det kan skabe nogle vaner hos nogle elever (...) Så det har været godt. (Lærer, skoleår 2020/19)

Flere matematiklærere fremhæver 'guldkornsbogen', og nævner, at de vil benytte den fremadrettet. Derudover fremhæves 'matematik-trappen' som et brugbart redskab i dialogen med elever. Matematik-trappen illustrerer forskellige niveauer i matematik, hvor eleverne kan følge med i deres fremgang. Dansk-lærerne peger ikke på specifikke redskaber fra LøkkeFonden, de har haft særligt gavn af i undervisningen.

3.2.2 Tolærerordning

I forlængelse af elevernes oplevelse af faglig udvikling og støtte hertil er det væsentligt at fremhæve tolærerordningen som et element i LifeSkills-klasser. Der er altså to lærere til stede i de fleste af timerne i de tre LifeSkills-klasser på LINIE 10 og Tre Falke Skolen. De tre klasser på Gentofte Ungdomsskole er, som tidligere nævnt, organiseret anderledes, og her er der tolærerordning i undervisningen i matematik og LifeSkills.

Flere af eleverne fortæller, at de er glade for tolærerordningen, og at det gør en stor forskel for dem både fagligt og socialt. Ifølge eleverne har tolærerordningen betydning for, at der er mere ro i klassen, og ordningen betyder samtidig, at de hurtigere kan få hjælp i undervisningen. Sidstnævnte beskriver en elev som afgørende for hans faglige motivation og faglige udbytte:

Jeg synes, det er megafedt [med tolærerordningen]. Fordi jeg har det selv sådan, at hvis jeg sidder med fingeren oppe, og der går megalang tid, og jeg ikke får hjælp, så har jeg ikke lyst til at lave noget. For så går der for lang tid. Så springer jeg bare opgaven over. (Elev, skoleår 2020/21)

Elever fremhæver ligeledes, at tolærerordningen bidrager til deres faglige udvikling, fordi det er muligt at dele eleverne op og gå ud af klassen:

Også det der med, at hvis vi skal læse højt i klassen, dem, der har brug for hjælp, går bare ind i lokalet med en anden lærer. Og så resten af klassen, som føler, de har ret godt styr på det, læser samlet i klassen. (Elev, skoleår 2019/20).

En lærer på en af skolerne fremhæver, at hun mener, at antallet af elever og lærere i en klasse har afgørende betydning for, hvor fyldestgørende hun kan støtte sine elever. Til et spørgsmål om, hvordan hun opdager, når nogle af hendes elever har faglige eller sociale problemer, svarer hun:

Jamen, jeg synes, det er nemt. Fordi vi har så få elever. Vi har kun 14. Vi kender dem godt. Vi er to lærere på, så det er nemt lige at spotte en, der sidder og ikke har det så godt, eller en, der bokser med noget fagligt. Så kan vi lynhurtigt få dem ud til en snak. Så det er ligesom om, at der er ikke noget, der går uopdaget hen. Og det har de givet udtryk for, at det er noget af det, de sætter rigtig, rigtig stor pris på. Det er, at der bliver hurtigt reageret på det. Og de kan godt lide at få denne her en-til-en samtale, hvor man snakker om ting. Spørger ind til, hvordan de går og har det. Og der har jeg været heldig, at jeg har de her ekstra ressourcetimer til at gøre det i. (Lærer, skoleår 2020/21)

Både elever og lærere fremhæver tolærerordningen som et væsentligt element i forhold til, at eleverne rykker sig fagligt, men ligeledes i forhold til at skabe sociale relationer.

3.2.3 Personlig støtte

Eleverne er generelt glade for deres lærere. På tværs af interviews fortæller alle eleverne, at de er glade for deres lærere, og at de har en oplevelse af, at lærerne gerne vil dem. Som en elev siger:

Hvis jeg ikke vidste, de var lærere, så ville jeg ikke sige, at de var lærere. Jeg vil hellere sige, at de er pædagogagtige. Fordi de er rigtig meget med os elever, og de forstår os rigtig meget. De er ikke kedelige lærere, de er meget sjove personer og elsker at lave sjov og ballade. (Elev, skoleår 2020/21)

For de af eleverne, der i interviewene beskriver, at deres lærere er gode til at støtte dem og hjælpe dem med deres personlige problemer, er det gældende, at de oplever deres lærere som empatiske og som tryghedsskabende. En elev beskriver sine lærere således:

De er meget forstående (...) de forstår eleverne rigtig meget. Og jeg synes, at alle skoler burde have sådan nogle lærere. (Elev, skoleår 2020/21)

Flere af eleverne fortæller desuden, at deres lærere er gode til at tage fat i dem i skolen og komme ind på dem på et personligt plan, ligesom de under nedlukningen var gode til at minde eleverne om, at de altid kunne skrive eller ringe til dem, hvis de havde brug for det. Som en elev siger:

De skriver nogle gange til os, at vi er meget velkomne til at ringe og skrive også ud over skoletiden, hvis vi har brug for det. (Elev, skoleår 2020/21)

Det er dog ikke kun lærerne, som eleverne oplever, de kan tage fat i i tilfælde af, at de har personlige eller faglige udfordringer. Mange af eleverne nævner også, at de er glade for og har et godt forhold til skolens ressourceperson, som flere har fået støtte fra. For flere af disse elever er det gældende, at de beskriver det som trygt, at de ved, at der er en voksen på skolen, de altid kan betroe sig til, og at de oplever ressourcepersonen som opsøgende over for dem, hvilket gør, at det bliver let og naturligt at involvere ressourcepersonen i deres problemer. En elev fortæller:

For eksempel, hvis vi er på skolen, og der lige er en pause, kommer hun tit hen og spørger, om vi mangler noget. Og hvordan vi har det. Hvad vi går og laver. (Elev, skoleår 2020/21)

Flere af eleverne beretter desuden om, at ressourcepersonen ofte lykkes med at få dem i bedre humør i tilfælde af, at de har en dårlig dag. En elev beskriver det således:

Hvis man lige har en dårlig dag. Så kommer hun og har mega meget overskud. Måske selvom hun også selv er lidt træt den dag. Så kan hun stadig få en til at smile. Det synes jeg er meget fedt. (Elev, skoleår 2020/21)

Alt i alt har eleverne en særdeles positiv oplevelse af deres lærere og deres ressourceperson. Elevernes beskrivelser i interviews stemmer overens med resultaterne i spørgeskemaundersøgelsen, hvor der også er spurgt ind til elevernes oplevelse af hjælp og støtte (jf. Tabel 3.1). 63 % af LifeSkills-eleverne oplever i foråret 2021, at ressourcepersonen det meste af tiden eller altid er god til at give dem hjælp og støtte, når de har brug for det. Samtidig angiver 43 % af eleverne, at de for det meste eller altid snakker med klassens ressourceperson, når de har problemer i skolen, mens 42 % angiver, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet.

81 % af LifeSkills-eleverne oplever, at deres lærere for det meste eller altid er gode til at støtte og hjælpe dem, når de har brug for det, og kun 6 % angiver, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet. 52 % af eleverne angiver, at de for det meste eller altid snakker med deres lærere, når de har problemer i skolen, mens 29 % angiver, at de sjældent eller aldrig snakker med deres lærere, når de har problemer i skolen.

Tabel 3.1 Oplevelse af støtte fra lærere og ressourcepersoner, LifeSkills-elever forår 2021

	Nej, aldrig	Nej, sjældent	Engang imellem	Ja, for det meste	Ja, altid	Antal
Er dine lærere er gode til at støtte og hjælpe dig, når du har brug for det?	-	4 %	13 %	48 %	33 %	85
Snakker du med din lærer, når du har problemer i skolen?	15 %	14 %	19 %	25 %	27 %	85
Er klassens ressourceperson (LifeSkills-lærer) god til at støtte og hjælpe dig, når du har brug for det?	6 %	8 %	23 %	34 %	29 %	86
Snakker du med klassens ressourceperson/LifeSkills-lærer, når du har problemer i skolen?	22 %	20 %	15 %	24 %	19 %	85

Note: "-" angiver celler, hvor antallet af svar er for lavt til, at procenttal kan gengives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

3.2.4 Hjemsendelse og fjernundervisning

På tværs af interviewene giver eleverne desuden udtryk for, at covid-19 og den samfundsmæssige nedlukning har haft betydning for deres faglige udbytte og trivsel. Flere af eleverne fortæller, at de har haft svært ved at koncentrere sig i den virtuelle undervisning, hvilket er gået ud over både deres faglige motivation og læring. En elev beskriver det således:

Det har været svært at stå op tidligt om morgenen og koncentrere sig i de timer, vi får. Lave lektierne, aflevere til tiden. Tiden gik virkelig hurtigt. Vi var virkelig pressede. Det er ikke kun mig, der synes det. (Elev, skoleår 2020/21)

Lignende siger en anden elev:

Der var et tidspunkt, hvor jeg begyndte virkelig – en uge, to uger, hvor jeg begyndte at sakke bagud. Jeg fik ikke lavet mine ting, og jeg havde ikke rigtig motivationen til det mere. (Elev, skoleår 2020/21)

I disse tilfælde fortæller eleverne, at lærerne og ressourcepersonerne har været gode til at tage hånd om dem og hjælpe med at finde måder til at genfinde deres faglige motivation på. For nogle af eleverne har det været gældende, at de fik lov til at møde op på skolen og modtage undervisning. Andre elever beretter om, at lærerne begyndte at sende dem ud i mindre breakoutrooms i online-undervisningen for at give eleverne bedre muligheder for at snakke med hinanden i løbet af dagen. I begge tilfælde beskriver eleverne, at initiativerne var virksomme i forhold til at øge deres faglige udbytte og motivation.

En af lærerne fortæller, at han forsøgte at skabe bedre kommunikation mellem ham og eleverne ved at dele eleverne op i mindre hold til online-undervisningen. Samme lærer fortæller desuden, at han under nedlukningen har sat en fast dag af til vejledning og lektiehjælp, så eleverne kan få den faglige hjælp de har brug for, selvom de er hjemsendte:

Jeg har gjort det sådan, at til fjernundervisning der har jeg sat en fast dag til vejledning og lektiehjælp. En time, hvor de kan hoppe ind og ud og stille de spørgsmål, de har til en opgave, som de skal aflevere, eller om de har et generelt spørgsmål til noget matematik. Og de var glade for, at de har en fast dag, det har vi ikke haft mulighed for i skolen, fordi vi er pressede, og de skal nå rigtig meget. Men her i den periode skal de måske slappe en lille smule af, samtidig med, at de skal gøre en del ting. Så de var glade for den dag med lektiehjælp. (Lærer, skoleår 2020/21)

Dermed giver både lærere og elever udtryk for, at der fra skolens og lærernes side er blevet arbejdet på at imødekomme nogle af de udfordringer, som nedlukningen og den virtuelle undervisning skabte.

Derudover har ressourcepersonerne bidraget med et øget fokus på elever, der havde brug for ekstra opmærksomhed i perioder med nedlukning. Fra skoleledernes perspektiv er der ligeledes enighed om, at de ekstra ressourcer, der i løbet af hele skoleåret var til eleverne igennem LifeSkills bl.a. igennem ressourcepersonernes rolle, var medvirkende til, at konsekvenserne både fagligt og trivselsmæssigt af nedlukningerne ikke blev så store, som det ellers kunne have været tilfældet.

3.2.5 Opsamling

Betydningen af tolærerordning og ressourcepersoner fremhæves på tværs af materialet. Eleverne fremhæver deres lærere og ressourcepersoner som de mest betydningsfulde for deres udvikling i faglig og personlig sammenhæng. De nære relationer mellem elever og deres lærere/ressourcepersoner har spillet en stor rolle for deres trivsel i forbindelse

med hjemsendelse og fjernundervisning. Flere elever peger på, at de oplever, at lærere og ressourcepersoner er opmærksomme på dem, og det har betydning for deres trivsel.

Boks 3.2 samler op på tværgående erfaringer omkring ressourcepersonernes og lærerens roller i LifeSkills, og peger på muligheder for udvikling.

Boks 3.2 Opsamling om lærere og ressourcepersoner

Implementering

- Tolærerordning imødekommer elevernes faglige forskellige behov
- Ressourcepersonen sikrer ekstra fokus på elevers trivsel.

Elevperspektiver

- Eleverne er generelt glade for deres lærere og ressourcepersoner både fagligt og personligt
- Eleverne fremhæver tolærerordning som betydningsfuld for deres faglige udvikling
- Eleverne fremhæver, at deres lærere/ressourcepersoner er opmærksomme på deres trivsel.

Covid-19

- Nære relationer mellem elever og deres lærere/ressourcepersoner har bidraget til, at online-undervisning har fungeret for en stor gruppe elever
- Ekstra lærerressourcer og ressourcepersoner har øget mulighederne for at iværksætte alternative undervisningsformer på skolerne i perioder med hjemsendelse (der har ikke været to lærere på i online undervisning).
- Tolærerordning er ikke gennemført i perioder med fjernundervisning

Fremadrettet

- Fokus på ressourcer for at opretholde tolærerordning og ressourceperson
- Fokus på fortsat udvikling af tolærerordning med forskellige co-teaching tilgange.

3.3 Brobygningselementer

Brobygning er et centralt element i den samlede LifeSkills-indsats, idet retning mod erhvervsuddannelser er et centralt mål med indsatsen. Erhvervsskolerne, ressourcepersonerne og til dels skolelederne og projektlederen fra LøkkeFonden har brugt mange ressourcer på at planlægge brobygningsforløb for eleverne. Desværre blev en stor del af brobygningsforløbene aflyst som følge af covid-19.

Der er brugt tid på at målrette og tilpasse brobygningsforløbene til målgruppen. Tilpasningerne bygger bl.a. på erfaringerne fra pilotåret 2019/20, som viste, at der var behov for opmærksomhed på, hvilke uddannelser elever er orienteret imod og finder interessante, hvilke uddannelser taler til forskellige køn og sørge for, at der er brobygningsforløb i disse retninger. Derudover viste erfaringerne fra pilotskoleåret, at det er vigtigt at italesætte de bredere formål med brobygning over for eleverne – det handler fx om, at eleverne får indblik i, hvordan ser en uddannelsesinstitution ud, hvordan er elevgruppen her, og hvad kræver det at gennemføre en erhvervsuddannelse. Ligesom det er vigtigt,

at brobygning ikke bliver en gentagelse af forløb, som eleverne tidligere har gennemført som led i deres udskolingsforløb. I pilotåret pegede både elever og medarbejdere på, betydningen af, at erfaringerne med brobygning er meningsgivende for eleverne. I pilotåret fik alle elever tilbudt den samme brobygningspakke, og det kunne være svært for eleverne at se relevansen af hele pakken, derfor har valg og tilpasning til flere målgrupper været omdrejningspunkt for udviklingen af brobygningsforløb til indsatsåret. Endelig viste erfaringerne fra pilotåret, at afstand til erhvervsskolen og rejsetid har betydning for elevernes tilgang til skolen og uddannelserne.

3.3.1 Perspektiver på brobygning

Fra skolernes side har der været store forventninger til brobygning som element i LifeSkills, eksempelvis fortæller en af skolelederne:

Vi har haft mange tanker om brobygning, men det var ikke alle steder, jeg oplevede, at de [erhvervsskolerne] var på omgangshøjde med opgaven. Det meste blev blokeret af covid-19. NEXT var ramt af corona, og de landede alligevel på noget, der gav mening. NEXT var skrappe til at vende den rundt, gode til at give noget, der gav mening for eleverne på skolerne. De fik introduceret eleverne for personligt trænerforløb, fysisk, fitness-forløb, de kom ud og fulgte godt op på det ene forløb. (Skoleleder, skoleår 2020/21)

En af ressourcepersonerne fortæller om skolens indgangsvinkel til brobygning:

Jeg lagde vægt på, at det skulle være repræsentativt for erhvervsuddannelserne, og det skulle være forskelligt, og det skulle prøve at ramme målgruppen, både drenge og piger og tosprogede og etnisk danske og dem, der havde fagligt svært ved og så videre. Så det har været min vinkel på det hele tiden. Og allervigtigste i det her LifeSkills-projekt synes jeg, det er at se på, hvad er det for nogle elever, og hvad vil de lukrere på. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

For LINIE 10 og Gentofte Ungdomsskole var der planlagt 3 uger med brobygning og/eller erhvervspraktik for eleverne, og for Tre Falke Skolen var der samlet planlagt cirka 5 ugers forløb for eleverne fordelt over skoleåret. Derudover var der planlagt virksomhedsdage for alle skolerne. Covid-19 har haft stor betydning for omfanget af brobygning i skoleåret 2020/21. En koordinator fra NEXT fortæller om ændringerne hos dem i forhold til Covid-19:

Der var planlagt et forløb med Tre Falke Skolen, der skulle bestå af delforløb 3 dage om ugen fra uge 40 til 46. Men det endte med at blive en uges forløb ude hos dem pga. corona. Så havde vi LINIE 10, der var planlagt 3 uger, som endte med at blive 1 uge, også ude på deres egen skole. Der skulle også have været et forløb med Gentofte Ungdomsskole, som blev fuldstændig aflyst, vi nåede ikke engang at have opstartsmøde. (Koordinator NEXT, skoleår 2020/21)

Den første uge med brobygning blev dog aflyst af LINIE 10, da det planlagte forløb ifølge skolelederen og ressourcpersonen var en gentagelse af forløb fra skoleåret 2019/20, som ikke fungerede for skolens elever, ikke levede op til aftalerne og ikke imødekom elevernes behov.

På LINIE 10 blev der gennemført i alt 1 uge med brobygning. Den lokale ressourceperson beskriver forløbet her:

Så ud af tre forløb har vi haft ét, hvor de fysisk var på skolen. Og blev præsenteret for forløbet, først af nogle konsulenter fra NEXT med erhvervssamtalerne. Det var helt fint, det var de faktisk rigtig gode til. Så de var derude på forhånd. Og så kom de to ud, en af lærerne skulle så bruge noget opmåling med eleverne, fordi de skulle lave modelbygning af skolen. Så de har været og vise modelbygningsforløb i knap to dage med en lærer. Så har de været i et sundhedsforløb, for det havde jeg hørt var super godt. Og det er det, jeg har budt ind med og sagt, at det her vil jeg gerne have, for det kan jeg høre kan lade sig gøre, for det snakkede jeg med Tre Falke Skole om. At de skulle ud og lave websider, og de skulle ud og lave et firma, som solgte nogle ting inden for sundhed. Og lavede målgrupper og logoer og slogans. Så det fik de lavet. Og så fik de lavet nogle aktiviteter også. Og den sidste dag kom der en kosmetiker ud. Og det var en kæmpe succes, for det hun lavede var teaterdelen af det. Hvor de lavede store sår, og blodet det løb. Det var der stor succes med. Så de har fået fire forskellige input. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

Samtidig peger skolelederne på, at netop retningen mod erhvervsuddannelser har været betydningsfuld for dem i deres motivation for at indgå i LifeSkills. På skolerne vil de gerne inspirere eleverne til erhvervsuddannelser og udfordre elevernes forståelser af, at gymnasiale uddannelser er den mest selvfølgelige vej efter 10. klasse. Her har de set LifeSkills-forløbet som et relevant redskab. Derudover fremhæver ressourcepersoner og skoleledere, at de gerne ser udvidet samarbejde med erhvervsskoler i lokalområdet, da afstand til uddannelsesstederne opleves som en barriere i forhold til eleverne.

3.3.2 Elevernes erfaring med brobygningsselementer

Tabel 3.2 viser, hvilke typer brobygning eleverne har deltaget i henholdsvis i pilotåret og skoleåret 2020/21. I pilotåret blev de planlagte brobygningsaktiviteter gennemført før nedlukning og indførelsen af restriktioner i foråret 2020, og alle LifeSkills-elever deltog i et brobygningsforløb med erhvervsskolen NEXT. Derudover besøgte 80 % et gymnasium, 93 % deltog i klassens virksomhedsbesøg, og 43 % af LifeSkills-eleverne var i virksomhedspraktik i pilotåret. Skoleåret 2020/21 var underlagt en række restriktioner i lange perioder, hvilket også afspejler sig i elevernes besvarelser vedrørende deltagelse i brobygningsaktiviteter. Således fylder aktiviteter, som ikke kræver fysisk fremmøde af eleverne uden for campus, mere end aktiviteter, der forudsætter fysisk fremmøde som eksempelvis klassebesøg eller praktik hos en virksomhed.

Som tidligere beskrevet kunne de planlagte brobygningsforløb i skoleåret 2020/21 ikke gennemføres grundet covid-19-restriktioner, og de blev i stedet ændret til eksempelvis besøg af lærere fra erhvervsskole og gymnasium. Således har 62 % og 47 % af LifeSkills-

eleverne haft klassebesøg af lærere fra henholdsvis en erhvervsskole og et gymnasium, mens det samme kun gælder for omkring 15 % af de øvrige 10. klasse-elever. De mest anvendte brobygningsaktiviteter for de øvrige elever er online-introkursus/rundvisning på et gymnasium (26 %), online-introkursus/rundvisning på erhvervsskole (20 %) og besøg på en erhvervsskole (22 %). Generelt har LifeSkills-eleverne deltaget i flere brobygningsaktiviteter end de øvrige elever men i mindre grad, end det var tilfældet i pilotåret.

Tabel 3.2 Brobygning, LifeSkills-elever pilotår og forår 2021 samt øvrige elever forår 2021

	LifeSkills-elever Pilotår		LifeSkills-elever Forår 2021		Øvrige elever Forår 2021	
	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Besøgt en erhvervsskole	100 %	15	33 %	79	22 %	93
Online introkursus/rundvisning på en erhvervsskole			30 %	79	20 %	91
Besøg af en lærer fra en erhvervsskole			62 %	81	16 %	89
Besøgt et gymnasium	80 %	15	21 %	80	13 %	94
Online introkursus/rundvisning på et gymnasium			24 %	78	26 %	92
Besøg af en lærer fra et gymnasium			47 %	77	15 %	92
Klassebesøg hos en virksomhed/på en arbejdsplads	93 %	15	13 %	80	18 %	89
Praktik i en virksomhed/på en arbejdsplads	47 %	15	14 %	79	9 %	90

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2020 samt maj 2021

Tabel 3.3 viser, i hvilken grad LifeSkills-eleverne har oplevet, at brobygningsaktiviteterne har hjulpet dem med deres overvejelser om uddannelse og arbejde. Henholdsvis 57 %, 64 % og 71 % af LifeSkills-elever angiver, at deres erhvervsmentor, besøg fra en erhvervsskolelærer og besøg fra et gymnasium i nogen eller i høj grad har hjulpet på deres overvejelse om uddannelse og arbejde. Samtidig angiver 33 %, 28 % og 20 %, at dette slet ikke er tilfældet for dem. LifeSkills-eleverne virker til at være delt i deres oplevelse af udbyttet af brobygningen, hvor en stor del vurderer, brobygningen har hjulpet dem, mens en anseelig del har svært ved at koble disse aktiviteter til deres uddannelsesovervejelser.

Tabel 3.3 Hjælp til uddannelsesovervejelser, LifeSkills-elever forår 2021

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	Antal
At have en erhvervsmentor har hjulpet mig med overvejelserne om uddannelse og arbejde	33 %	11 %	20 %	37 %	46
Besøget fra erhvervsskolelæreren har hjulpet mig med overvejelserne om uddannelse og arbejde	28 %	9 %	43 %	21 %	47
Har besøg/rundvisning (online) på en erhvervsskole hjulpet dig i forhold til dine overvejelser om uddannelse og arbejde?	14 %	11 %	54 %	21 %	28
Har besøg/rundvisning (online) hos/fra gymnasium hjulpet dig i forhold til dine overvejelser om uddannelse og arbejde?	20 %	8 %	53 %	18 %	49

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021

I interviewundersøgelsen er eleverne primært positive omkring de brobygningserfaringer, de trods covid-19 har været igennem. En elev fortæller:

Jeg synes, det er rigtig sjovt og rigtig dejligt, fordi vi er jo den eneste klasse i 10., som har prøvet det her. Så jeg synes, det er rigtigt dejligt at få at vide, hvordan det kommer til at være på uddannelsen næste år. (Elev, skoleår 2020/21)

En anden fortæller om et konkret forløb med uddannelsen til fitnessinstruktør, som blev gennemført på skolen.

Ja, især fitness-uddannelsen, der lærte jeg rigtig meget, som jeg ikke allerede vidste. Jeg vidste rigtig meget om fitness-uddannelsen, fordi vi har haft en OSO-opgave, hvor jeg skulle forklare, hvordan min videregående uddannelse skulle være. Men da læreren kom i klassen og skulle forklare det, syntes jeg, det var rigtig godt, og jeg lærte rigtig meget. Det var rigtig godt med brobygning. (Elev, skoleår 2020/21)

3.3.3 Derudover er eleverne ærgerlige over de brobygningsforløb, det ikke var muligt at gennemføre. Opsamling

Brobygning har i indsatsåret været meget påvirket af covid-19 pandemien både igennem restriktioner i efteråret 2020 som følge af hjemsendelse af elever fra november/december 2020. Skolerne og eleverne er overvejende positive omkring de brobygningselementer, det er lykkedes at gennemføre, og eleverne ville gerne have haft mere brobygning.

I boks 3.3 samles der op på de erfaringer, der er gjort med brobygningselementerne.

Boks 3.3 Opsamling om brobygningselementer

Implementering

- Tilpasning af brobygningselementer målrettet elevgruppen er vigtig for motivation
- Vigtigt med forskellige typer af brobygningsaktiviteter og en vis grad af valgmuligheder for eleverne.
- Betydningsfuldt med afstand og lokalt tilhørsforhold

Elevperspektiver

- Eleverne er positive i forhold til de brobygningselementer, de har fået i skoleåret 2020/21, og ville gerne have haft flere
- Det er dog ikke entydigt, hvorvidt brobygningselementer har bidraget til afklaring omkring fremtidig uddannelse for eleverne.

Covid-19

- Mange brobygningselementer blev aflyst som følge af covid-19
- I tilfælde, hvor det var muligt, blev besøg m.m. omlagt til at foregå på skolen eller online frem for på uddannelsesinstitutionen.
- Ressourcepersoner har været afgørende for muligheder for løbende tilpasning og justering af brobygningselementer

Fremadrettet

- Fokus på at udbygge samarbejde mellem 10. klasser og lokale erhvervsskoler med fokus på målgruppen.

3.4 Erhvervsmentorordning

De følgende afsnit beskriver erfaringer med den erhvervsmentorordning, der indgik i LifeSkills-projektet. Først beskrives ordningen og dernæst beskrives resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt erfaringer fra interviews med både elever, erhvervsmentorer, ressourcepersoner og skoleledere, der har deltaget i projektet.

Formålet med erhvervsmentorordningen er at øge elevernes faglige motivation, og at støtte eleverne i deres personlige og faglige forandringsproces både inden- og uden for skolens rammer. Erhvervsmentoren bruger sin viden, sine erfaringer, kvalifikationer og personlige evner til at guide og støtte eleven i sin udvikling, og hjælper eleven til at øge sin indre robusthed, selvtillid, selvindsigt, selvtillid og faglige indsats. Rollen som erhvervsmentor indebærer således, at mentoren fungerer som både elevens rollemodel, støtte, ven og fortrolige.

Der er fra pilotåret 2019/20 til skoleåret 2020/21 sket en målretning af erhvervsmentorordningen baseret på erfaringerne fra pilotåret. Ændringerne indebar bl.a. en fastlagt plan for de første møder mellem elev og erhvervsmentor, derudover blev fokus på et match imellem erhvervsmentorens faglighed og elevens fremtidsønsker opprioriteret, ligesom der blev et øget fokus på at støtte erhvervsmentorerne og sikre erfaringsudveksling imellem dem.

Der var fastlagt 9 erhvervsmentormøder som erhvervsmentorerne skulle holde med eleverne i skoleåret 2020/21. Derudover var der planlagt 4 uddannelses- og netværksmøder for erhvervsmentorerne, nogle lokalt på skolerne og nogle fælles for alle erhvervsmentorerne på tværs af de tre skoler. På grund af covid-19 blev de fleste uddannelses- og netværksmøder dog ikke afholdt, hvilket erhvervsmentorerne og elevernes erfaringer derfor skal ses i lyset af.

Forud for mentorforløbet har mentorerne fået udleveret en mentorhåndbog med informationer om, hvordan de kan forberede sig til mentormøderne og forslag til hvor de kan mødes med eleverne. Mentorhåndbogen indeholder desuden forslag til dagsorden og øvelser til de planlagte erhvervsmentormøder, en oversigt over forskellige relevante begreber og forslag til hvilke introducerende og opfølgende spørgsmål erhvervsmentoren kan stille eleven til møderne. Tanken med mentorhåndbogen, er at den skal fungere som et praktisk værktøj, erhvervsmentoren kan støtte sig op af i arbejdet med eleverne.

Erfaringerne fra LifeSkills viser, at det kræver et stort arbejde at få en erhvervsmentorordning etableret lokalt. For erhvervsmentorordningen har der været lokale forskelle, idet der i Høje Tåstrup og Frederiksberg kommuner har været en kommunal kontaktperson, der har haft det primære ansvar for at kontakte, informere og lave aftaler med lokale erhvervsfolk. I Høje Tåstrup har der endvidere været flere erhvervsmentorer fra pilotåret 2019/20, der i det efterfølgende skoleår valgte at fortsætte som erhvervsmentorer.

Virksomhedskonsulenten fra Høje Tåstrup har haft ansvaret for at rekruttere lokale erhvervsmentorer. Han har et stort netværk blandt kommunens virksomheder, idet han også er i dialog med virksomheder omkring medarbejdere med løntilskud. Derudover har virksomhedskonsulenten løbende kontakt med erhvervsmentorerne og fungerer som bindeled mellem ressourcepersonen på skolen og erhvervsmentorerne. Særligt i pilot-skoleåret samt starten af skoleåret 2020/21 var der desuden tæt kontakt mellem den kommunale virksomhedskonsulent og projektlederen fra LøkkeFonden.

Virksomhedskonsulenten fortæller om sine opgaver:

Mit forarbejde var at tage en samtale med samtlige elever, at få et øjebliksbillede over, hvor står de i livet, hvad glæder de sig til at komme i gang med på LINIE 10 og LifeSkills. Det skulle jeg så matche tilbage mod mit eget dokument med erhvervsmentorer, så jeg har også fagligt skulle koble det på noget, som har matchet. Der var en, der gerne ville være VVS, det skulle vi jo så matche. (Virksomhedskonsulent, skoleår 2020/21)

For Gentofte kommune har en ekstern konsulent samt medarbejdere i LøkkeFonden bidraget til arbejdet med kontakte informere og lave aftaler med mulige erhvervsmentorer. Her har det været en udfordring at lave aftaler med et tilstrækkeligt antal erhvervsmentorer samt finde mentorer, der fagligt matcher elevernes faglige ønsker. På LINIE 10 i Høje Tåstrup var de fleste erhvervsmentor-aftaler på plads inden sommerferien 2020, mens flere aftaler for elever fra Tre Falke Skole på Frederiksberg og Gentofte ungdomsskole kom på plads i løbet af efteråret 2020.

Tabel 3.4 viser andelen af de adspurgte LifeSkills-elever, som er blevet tildelt en erhvervsmentor i skoleåret 2020/21. Her ses det, at samlet fik 57 % af de adspurgte elever tildelt en erhvervsmentor, mens 43 % ikke har deltaget i erhvervsmentorordningen. Ser man nærmere på, hvordan tildeling af erhvervsmentorer ser ud for de tre deltagende skoler, optræder der væsentlige forskelle. Dette skyldes, at mentorordningen var et frivilligt tilbud til eleverne i de tre 10. klasser på Gentofte ungdomsskole, hvor ikke alle elever ønskede at deltage. Samtidig var det ikke muligt at finde mentorer til alle. Derfor er det kun 27 % af LifeSkills-eleverne på Gentofte ungdomsskole, som er blevet tildelt en erhvervsmentor, mens 82 % af LifeSkills-eleverne på LINIE10 havde en erhvervsmentor og 100 % af LifeSkills-eleverne på Tre Falke Skolen.

Tabel 3.4 Tildeling af erhvervsmentor, LifeSkills-elever forår 2021, opdelt for skoler

	Gentofte	LINIE10	Tre Falke	I alt
Ja	27 %	82 %	100 %	57 %
Nej	73 %	18 %	0 %	43 %
Antal	41	22	16	79

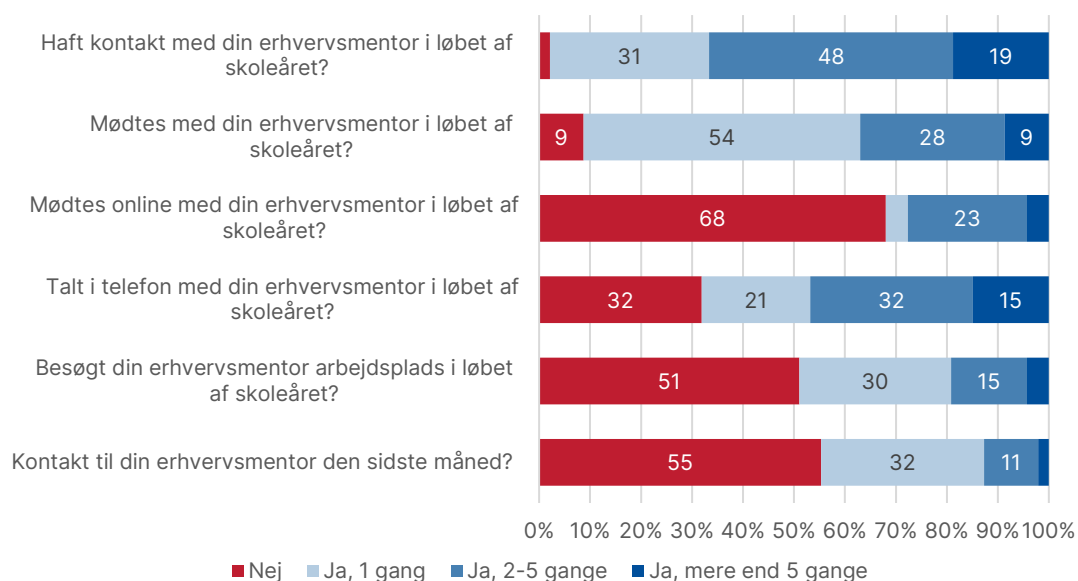
Spøgm.: Er du blevet tildelt en erhvervsmentor i 10. klasse?

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021

3.4.1 Møder og kontakt mellem elever og erhvervsmentorer

De elever, der fik tildelt en erhvervsmentor, har besvaret en række spørgsmål angående mentorordningen. Det fremgår af Figur 3.3, at 31 % af eleverne har haft kontakt med deres erhvervsmentor én gang i løbet af skoleåret, mens 48 % af eleverne har haft kontakt med deres erhvervsmentor to til fem gange og 19 % mere end fem gange. Langt størstedelen af LifeSkills-eleverne har også mødtes med deres erhvervsmentor mindst én gang i løbet af skoleåret. 54 % mødtes med deres erhvervsmentor én gang, mens 28 % har mødtes med deres erhvervsmentor to til fem gange og 9 % mere end fem gange. Derudover har 49 % af elever besøgt erhvervsmentorens arbejdsplads, 68 % har talt i telefon med deres mentor og 32 % har mødtes med deres mentor online. Der er således trods (skiftende) COVID-19 relaterede restriktioner i efteråret 2020 og foråret 2021 lykkedes at etablere kontakt mellem elever og erhvervsmentorer og i mange tilfælde en kombination af fysiske møder/besøg og telefonisk kontakt (enten på sms eller via opkald). Da LifeSkills-eleverne besvarede spørgeskemaundersøgelsen i maj måned 2021 var der stadig 45 % af eleverne, som havde haft kontakt til deres erhvervsmentor i den seneste måned.

Figur 3.3 Kontakt til erhvervsmentor i løbet af skoleåret, LifeSkills-elever forår 2021. Angivet i procent.

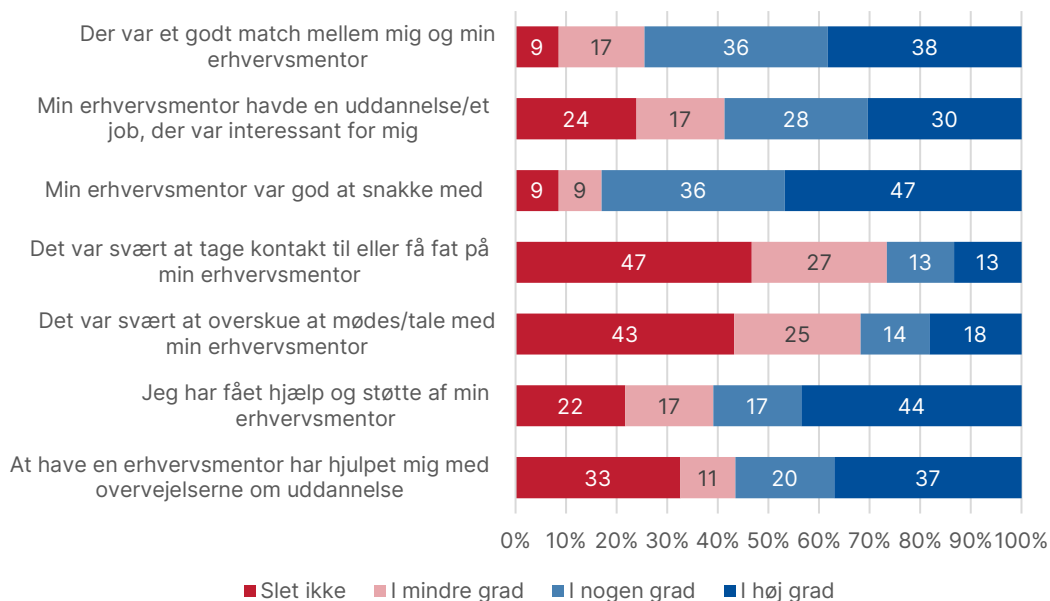

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 46-48). Ved enkelte kategorier er antallet af svar for lavt til, at procenttal kan gængives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Vi har i spørgeskemaundersøgelsen også spurgt eleverne til deres vurdering af forløbet med en erhvervsmentor. Figur 3.4 viser, at 74 % af de adspurgte elever i nogen grad eller i høj grad mener, at der var et godt match mellem dem og deres erhvervsmentor. 58 % af de adspurgte elever mener i nogen grad eller i høj grad, at deres erhvervsmentor havde en uddannelse eller et job, der var interessant for dem, mens 24 % slet ikke mener, at dette er tilfældet. Det ses også, at 82 % af eleverne i nogen grad eller i høj grad mener, at deres erhvervsmentor var god at snakke med, og 69 % mener i nogen grad eller i høj grad, at de har fået hjælp og støtte af deres erhvervsmentor. Endeligt mener 57 % i nogen grad eller i høj grad, at det at have en erhvervsmentor har hjulpet dem med overvejelserne om uddannelse, mens 33 % slet ikke mener, at dette er tilfældet. Hovedparten af eleverne har ikke oplevet det var svært at tage kontakt eller mødes med deres erhvervsmentor, mens 26 % i nogen grad eller i høj grad, angiver det var svært at tage kontakt til eller få fat i deres erhvervsmentor, og cirka en tredjedel angiver, at det var svært at overskue at mødes eller tale med erhvervsmentoren.

Figur 3.4 Vurdering af erhvervsmentorordning, LifeSkills-elever forår 2021. Angivet i procent.

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 44-47).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

I gennem interviews giver flere af eleverne udtryk for at de på trods af covid-19 har mødtes flere gange med deres mentor og har haft løbende kontakt med vedkommende. Flere af eleverne fortæller, at deres mentor i starten af forløbet havde drøftet muligheden for at de kunne besøge vedkommende på sin arbejdsplads, hvilket covid-19 umuliggjorde. Eksempelvis siger en elev:

Han sagde fra start, at det her corona lige skulle tage sig lidt sammen, ikke. Så kunne det være, at vi skulle med på arbejde med ham en søndag. Han plejer jo at gå rundt og fremvise huse. (Elev, skoleår 2020/21)

Dog giver både flere elever og mentorer udtryk for, at de er lykkedes med at finde alternative måder at opretholde en god kontakt på, på trods af restriktionerne. For mange er det gældende, at kontakten mellem elev og erhvervsmentor primært er foregået over sms og via telefonopkald, i forskelligt omfang fra erhvervsmentor til erhvervsmentor. Nogle erhvervsmentorer fortæller, at de har sms'et og talt i telefon med eleverne "nogle gange", men andre erhvervsmentorer beretter om, at kontakten over telefonen med eleverne har været hyppig.

Enkelte erhvervsmentorer fortæller desuden, at de har haft både talrige virtuelle møder og fysiske covid-19-venlige møder med deres elev. En erhvervsmentor siger:

Det har nok været halvt video og halvt fysiske møder... [Jeg] fik hende i start november, og det var lige der vi gik i anden lockdown. Så vi nåede kun at mødes en eller to gange, inden vi ikke måtte mødes på grund af reglerne. Så var det først omkring marts, at vi måtte gå ture sammen. Og så har vi gået

ture, og så er vi begyndt at mødes indenfor nu igen, hvor vi har måtte det. For der har været nogle regler fra LøkkeFondens side omkring, hvad må vi, og hvad må vi ikke. (Erhvervsmentor, skoleår 2020/21)

Nogle af eleverne giver udtryk for, at de kun har haft begrænset kontakt med deres erhvervsmentor i løbet af skoleåret. Nogle mentorer beretter om, at de har oplevet primært manglende interesse fra eleverne, og det har gjort det svært at holde kontakten. En af erhvervsmentorerne fortæller:

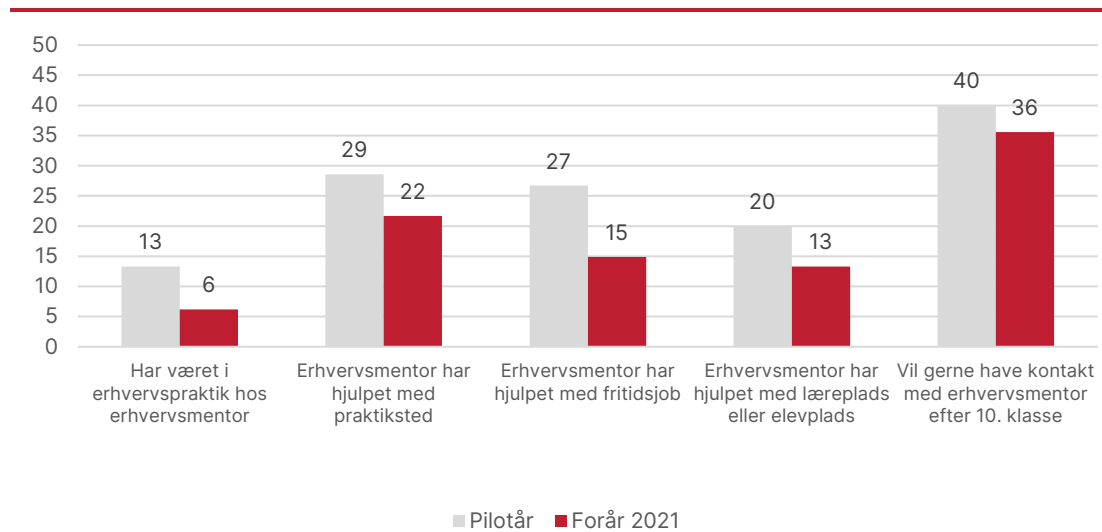
Det gled lidt ud. Jeg prøvede at skrive til ham et par gange, hvor der ikke kom et svar tilbage, og han skal jo også selv have lyst. (Erhvervsmentor, skoleår 2020/21)

Omstændighederne omkring covid-19 har haft stor betydning for, hvordan og hvor meget erhvervsmentorerne og eleverne har mødtes, men på trods af covid-19 er det for mange lykkedes at bevare kontakten henover skoleåret.

3.4.2 Kontakt til erhvervslivet nu og fremadrettet

Et central formål med erhvervsmentorordningen var at give eleverne indblik i erhvervslivet og mulighed for at få hjælp og støtte i forbindelse med videre kontakt til erhvervslivet. Figur 3.5 viser, at henholdsvis 6 % af eleverne med en erhvervsmentor i skoleåret 2020/21 og 13 % af eleverne i pilotåret har været i erhvervspraktisk hos deres mentor. Det ses også, at blandt elever med en erhvervsmentor i skoleåret 2020/21 har 22 % fået hjælp til at finde praktiksted, 15 % har fået hjælp til at finde et fritidsjob og 13 % med at finde en læreplads eller elevplads. Tilsvarende har 29 % af de adspurgte elever pilotåret fået hjælp af deres erhvervsmentor til at finde et praktiksted, 27 % har fået hjælp med et fritidsjob og 20 % har fået hjælp af deres erhvervsmentor med at finde læreplads eller elevplads. Endeligt angiver op mod 40 % af eleverne, at de gerne vil have kontakt med deres erhvervsmentor efter 10. klasse.

Figur 3.5 Hjælp til praktik, fritidsjob, lærerplads og kontakt efterfølgende, LifeSkills-elever pilotår og skoleår 2020/21. Angivet i procent.

Note: LifeSkills-elever pilotår (n = 14-15), LifeSkills-elever forår 2021 (n = 43-46).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2020 samt maj 2021.

I forhold til erhvervsmentorenes tanker om at følge eleverne fremadrettet er meldingerne fra erhvervsmentorerne forskellige. Nogle forventer at holde kontakten med eleverne og blive ved med at følge dem i fremtiden. En erhvervsmentor udtrykker det således:

Ja, det har vi snakket om, at vi skal blive ved med at snakke sammen. Også når hun er færdig med HF og sådan. Så det er long time. Og så er det forskelligt hvilken intensitet. Og hvordan vi gør det. Også på sigt. Men det tænker jeg helt sikkert. Det der med at blive ved med at følge hinanden. (Mentor, skoleår 2020/21).

Andre erhvervsmentorer fortæller, at de har afsluttet kontakten med eleverne. Enten fordi erhvervsmentoren oplever, at eleven ikke er interesseret i at holde kontakt eller fordi elevens fremtidsplaner involverer områder erhvervsmentoren ikke selv har ekspertise i. Som en erhvervsmentor svarer til spørgsmålet om, hvorvidt han forventer at følge eleven i fremtiden:

Ham kommer jeg ikke til at følge, for han går en vej, som jeg har så lidt kendskab til. Men der har jeg så givet ham et par kontakter, som jeg synes, han skal prøve og som har sagt ja til at svare på nogle spørgsmål fremadrettet. Men der er nogle ting, jeg ikke kan i det der. Det ville være at stikke ham et blålys, hvis jeg sagde, at det kan jeg godt hjælpe ham med, for det kan jeg ikke. (Erhvervsmentor, skoleår 2020/21)

Erhvervsmentoren fortæller videre, at han stadig har kontakt med en elev, han var erhvervsmentor for i pilotåret 2019/20, da eleven har valgt at gå ind i samme branche som ham selv. Her støtter erhvervsmentoren fortsat op om elevens uddannelse.

Erhvervsmentorernes perspektiver peger i retning af, at et match mellem faglige interesser har betydning for, hvorvidt ordningen får betydning for eleverne både i 10. klasse og efterfølgende.

3.4.3 Relationer mellem elever og erhvervsmentorer

Interviewundersøgelsen blandt elever viser ligeledes, at eleverne er delt i to grupper: en gruppe som er positive omkring mentorordningen og oplever, at de har fået et udbytte af at mødes med deres erhvervsmentor, og en gruppe som er mindre positive omkring ordningen og kun oplever at have fået et begrænset udbytte.

Blandt den gruppe elever, der oplever mentorordningen som positiv og udbytterig gælder, at de giver udtryk for at erhvervsmentoren har hjulpet dem med flere forskellige ting, såsom skolearbejde, uddannelsesvalg, praktikplads og netværk. Det har virket motiverende i relation med deres faglige udvikling. En elev siger:

Da jeg forklarede [min erhvervsmentor], at jeg ikke er særlig god til matematik, så sagde han, at en gang i mellem kan jeg åbne nogle opgaver og prøve at gøre mig selv lidt bedre. For det bliver jeg nødt til, hvis jeg skal ind på den uddannelse, og han ved det, for han har selv gået der. (Elev, skoleår 2020/21)

Lignende fortæller en erhvervsmentor, at hun hjælper sin elev med hans skolearbejde og forsøger at fordre hans faglige udvikling:

Så er [min elev] sådan: "vi har fået denne her opgave, hvor jeg skal stille dig de her spørgsmål". Og så snakker jeg med ham om, hvordan han kan gribe det an, og hvordan eksaminerne er gået, og hvad han kan gøre bedre og "hvad synes du, at du kunne have gjort bedre, kunne du have gjort det bedre. (Erhvervsmentor, skoleår 2020/21)

Mange af eleverne giver desuden udtryk for, at deres erhvervsmentor har rådgivet dem og inspireret dem i deres uddannelsesvalg og deres tanker om karrierevej.

Nogle af erhvervsmentorerne har i deres rådgivning af eleverne trukket på egne erfaringer, mens andre har trukket på deres netværk inden for elevernes interesseområde, for på den måde at få den nødvendige viden til at kunne rådgive eleverne. Flere har erhvervsmentorerne fortæller desuden, at de har hjulpet eleverne med at finde praktik, ofte ved hjælp af deres netværk. Eksempelvis siger en erhvervsmentor:

Vi fandt en praktikplads til ham, hvor han kunne være i en lille uge, hvor han kunne afprøve sit servicegen. Det var på et apotek. Fordi det også harmonerede lidt med, at han meget gerne ville hjælpe folk. (Erhvervsmentor, skoleår 2020/21)

På tværs af de kvalitative interviews giver både erhvervsmentorer og elever udtryk for, at det er en fordel hvis erhvervsmentoren har erfaring med elevens faglige interesseområde. Eksempelvis siger en elev:

De mentorer, vi har, det er nogle der er uddannet til det, vi gerne vil være i fremtiden. Så hvis jeg gerne vil være uddannet som bygningsingeniør og designer, så har jeg en mentor der er bygningsingeniør og designer. Og det er det, jeg synes er rigtig godt. For så får jeg snakket med min mentor, og han fortæller mig, hvilke fag jeg skal have og sådan, for at blive uddannet som bygningsingeniør og designer. Og hvilke fag jeg skal være god til. (Elev, skoleår 2020/21)

Der er også elever der beretter om et stort udbytte af mentorordningen på trods af, at de har haft en erhvervsmentor, der har et job der ligger uden for deres egen interesse. Dermed er matchende interesseområder er ikke nødvendigvis en forudsætning for et succesfuldt mentorforløb, men det er øjensynligt en fordel.

Flere af eleverne og erhvervsmentorerne fortæller desuden at de taler med hinanden om personlige ting som fritidsinteresser, religion og personlige problemer, og nogle giver endda udtryk for at har fået en ny ven. Eksempelvis siger elev, at hun oplever, at hendes erhvervsmentor giver hende "*positiv energi*", mens en erhvervsmentor beretter om følgende oplevelse med sin elev:

Da jeg kom i forgårs til hendes dimission, der stod hun og tudede lidt over det. Så det betyder også meget for hende. At jeg er der, og at jeg gerne vil hende. Det betyder virkelig meget for hende og hendes familie. Det er både personligt og fagligt og lidt af det hele hun får et udbytte. (Erhvervsmentor, skoleår 2020/21)

Ifølge en ressourceperson på en af skolerne kan elevernes positive oplevelser med mentorordningen i høj grad tilskrives, at eleverne i erhvervsmentorerne har en voksen der giver sig tid til dem og er interesseret i, hvad de har på hjertet. Hun beskriver det således:

[Eleverne] var jo helt høje på de samtaler også, for eleverne er jo nogle, der bare gerne vil snakke. Endelig er der nogle, der har lyst til at gå i dialog med dem og høre på dem og give sig tid til dem. Det var også det, jeg oplevede. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

Skolelederne og ressourcepersonerne er generelt positivt stemt, når det gælder mentorordningen.

En gruppe af eleverne giver dog som nævnt udtryk for, at oplevelsen med mentorordningen har været mindre positiv, og at deres udbytte af ordningen har været begrænset eller ikkeeksisterende. Ifølge eleverne selv, har de ikke haft tid, lyst eller overskud til kontakt med deres erhvervsmentor, oftest på grund af personlige omstændigheder. Som en elev siger:

Jeg følte bare ikke, at jeg var klar til det. Og så var det også bare at presse det mere og mere. Fordi jeg ikke selv var klar. Det er svært at hjælpe nogle, der ikke er klar til at blive hjulpet. (Elev, skoleår 2020/21)

En anden elev fortæller, at hun har trukket sig fra relationen, da hendes erhvervsmentor italesatte hendes handicap, og det havde hun ikke lyst til, hun fortæller:

Det har været svært at åbne op om det, for måske snakker han om noget, jeg ikke helt vil snakke om, og så bliver det lidt tom snak, fordi man ikke rigtig ved, hvad man skal sige. (Elev, skoleår 2020/21)

En tredje elev fortæller, at hun syntes at dét at aftaler med erhvervsmentoren skulle laves løbende og ikke var aftalt på forhånd var uoverskueligt¹², og giver i den forbindelse udtryk for, at det har haft betydning for at hendes oplevelse med ordningen var mindre positiv. På tværs af interviewene med de elever og erhvervsmentorer hvor mentorordningen tilsyneladende ikke er lykket med at indfri dens formål, er der et mønster af at det oftest er personlige faktorer, der komplicerer forløbet, som såsom handicap, personlige problemer, manglende overskud fra eleven eller dennes festvaner.

I enkelte tilfælde giver elever og erhvervsmentorer desuden udtryk for, at erhvervsmentorens manglende ekspertise inden for elevens faglige interesseområde har haft betydning for et mindre succesfuldt mentorløb, da de har oplevet, at erhvervsmentoren ikke har haft de nødvendige kompetencer til at hjælpe eleven.

En af ressourcepersonerne sætter ord på, hvordan det for nogle elever kan være svært at overskue endnu en relation til en voksen i deres liv:

Så er der nogle [elever] hvor det ville give sindssygt god mening, at de havde en erhvervsmentor. Problemet er, at de er simpelthen for sårbare til at kunne rumme det. Så jeg har tænkt over, at der er noget modstridende i projektet. I forhold til, at man stiller alle mulige krav til, hvad eleverne kan honorere i denne her erhvervsmentorordning. Og samtidig er det en elevgruppe man godt er klar over er ekstremt sårbar [...] Og det kan enten være nogle af vores elever som er blevet skuffede mange gange af voksne omkring dem og derfor ikke gider forholde sig til at skulle møde et nyt voksent menneske. Men det kan også være nogle af vores elever som gerne vil gå lidt under radaren og være der, og hvor det ville give sindssygt god mening, at der var en erhvervsmentor der talte med dem om, hvordan de får det bedste ud af 10. klasse. (Ressourceperson, skoleår 2020/21)

Der kan altså være et dilemma i, at de elever der på den ene side kunne have bedst gavn af få sparring fra en erhvervsmentor samtidig er de elever, der kan have sværest ved at overskue relationen. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at eleverne ikke tager kontakt til eller svarer på erhvervsmentorens henvendelser. Dilemmaet var en faktor både i pilotåret 2019/20 og indsatsåret 2020/21, det planlagte forløb med en fast mødestruktur mellem elever og erhvervsmentorer var et forsøg på at imødekomme en del af dette dilemma. Desværre kom covid-19 i vejen for de gennemførelsen af de forud planlagte møder, og derfor er det ikke muligt at vurdere om et fastlagt mødeformat kan hjælpe de svageste elever til indgå i en erhvervsmentorordning.

¹² Den løbende planlægning var en følge af covid-19. LøkkeFonden og skolerne havde planlagt 9 møder mellem elever og erhvervsmentorer, men planen kunne ikke holdes pga. hjemsendelser fra skole.

Samlet set peger resultaterne således på to grupper af elever med forskellige erfaringer fra erhvervsmentorordningen. Den ene gruppe oplever et positivt udbytte af kontakten til en erhvervsmentor, hvor de har fået stor støtte og hjælp til uddannelsesovervejelser, hvor den anden gruppe ikke har samme positive vurdering og slet ikke oplever ordningen har hjulpet dem med deres uddannelsesovervejelser. Dermed har erhvervsmentorordningen i mange af tilfældene haft succes med at støtte eleverne i deres personlige og faglige forandringsproces både inden- og uden for skolens rammer. Mens den i andre tilfælde ikke har vist sig at have den ønskede effekt på eleverne, ifølge både erhvervsmentorer og elever på grund af elevernes egne personlige omstændigheder.

3.4.4 Opsamling

Selvom erhvervsmentorordningen fik et anderledes forløb end planlagt, lykkedes det for mange elever og erhvervsmentorer at etablere kontakt og bevare den igennem perioder med restriktioner og hjemsendelse blandt andet ved hjælp af alternative mødeformer som online-møder eller gåture.

Boks 3.4 samler på erfaringer med at etablere og arbejde med en erhvervsmentorordning for målgruppen. Derudover peges på, at det er nødvendigt at være opmærksom på, at det kræver ressourcer at understøtte ordningen fremadrettet.

Boks 3.4 Opsamling om erhvervsmentorordning

Implementering

- Det er et stort arbejde at rekruttere lokale erhvervsmentorer, særligt det første skoleår.
- Bistand fra en fx kommunal konsulent sikrer fokus på rekruttering
- Det er en tidskrævende opgave for ressourcepersonerne/skolerne at følge op på aftaler og kontakter mellem elever og erhvervsmentorer
- Det er vigtigt at have fokus på og tid til matchning mellem elever og erhvervsmentorer med fokus på interesseoverlap

Elevperspektiv

- Eleverne er delt i to grupper, hvor en gruppe er meget positiv omkring erhvervsmentorordningen og den anden mere kritisk.
- De positive elever fremhæver muligheden for at kunne spejle sig i erhvervsmentorens faglige og/eller uddannelsesmæssige erfaring
- Nogle elever har ikke overskud til at indgå i en relation med en erhvervsmentor. Nogle elever har kontakt med mange professionelle voksne og kan have svært ved at overskue flere.

Covid-19

- Flere elever og erhvervsmentorer har holdt kontakten på trods af covid-19 restriktioner
- Elever og erhvervsmentorer har brugt alternative mødeformer fx online møder eller gåture
- Ikke alle elever og erhvervsmentorer er lykkedes med at holde kontakt pga. covid-19

Boks 3.4 Opsamling om erhvervsmentorordning

Fremadrettet

- Det er vigtigt at få aftaler mellem erhvervsmentorer og elever i hus, så tidligt som muligt i et skoleår
- Det er ressourcekrævende at beholde og vedligeholde en erhvervsmentorordning, derfor kan støtte fra en kommunal konsulent samt en intern tovholder fx i form af en ressourceperson være afgørende.

3.5 Tjek-ind/tjek-ud

Tjek-ind/tjek-ud er et redskab, som bidrager til, at lærere og resourcepersoner løbende kan få indblik i elevernes daglige trivsel. Hver morgen og eftermiddag skal eleverne tjekke ind/ud med 1, 2, 3 eller 4, hvor 1 er det laveste, og 4 er det bedste. I bilag 4 ses illustration af, hvordan tjek-ind/tjek-ud ser ud for eleverne.

Eleverne opfordres ligeledes til at skrive en kommentar, særligt hvis de tjekker lavt ind. Eleverne ved hvem, der har adgang til informationerne. På den baggrund kan lærere eller resourcepersoner tage en samtale med elever, der har det svært en enkelt dag eller over længere tid. Eleverne har en direkte adgang til at fortælle om deres situation, og lærerne kan nemmere få øje på elevens situation.

Ligesom for flere andre elementer i LifeSkills har tjek-ind/tjek-ud gennemgået en udvikling fra pilotåret til indsatsåret. I pilotåret foregik tjek-ind/tjek-ud på papir og i plenum. En lærer fortæller om erfaringerne:

Det var først på en væg, hvor de skulle gå hen og sætte den der smiley op. Og det var lidt for børnehaveagtigt til en 10. klasse. Og så kunne alle se det. (Lærer, skoleår 2019/20)

Erfaringerne fra pilotåret var, at redskabet stort set ikke blev brugt. Eleverne oplevede det som grænseoverskridende, at alle kunne se, hvordan de havde det. Både elever og lærere fandt det besværligt at bruge i praksis. Erfaringerne med redskabet har ændret sig i skoleåret 2020/21, hvor LøkkeFonden har flyttet tjek-ind/tjek-ud til PraxisOnline, hvor eleverne selv logger ind morgen og eftermiddag og giver deres svar, hvilket har gjort det langt nemmere at anvende og mere privat for eleverne.

3.5.1 Læreres og resourcepersoners perspektiver på tjek-ind/tjek-ud

Lærere og resourcepersoner oplever generelt, at tjek-ind/tjek-ud er et nemt redskab at bruge, og at det hjælper dem meget i dagligdagen. En lærer fortæller om brugen:

De [eleverne] starter alle timer om morgenen med, at de tjekker ind. Og alt det, de skriver ind, de tjekker ind med et tal og som regel også med en kommentar om, hvordan de har det, det bliver så tjekket i løbet af formiddagen, alle deres kommentarer og alle deres tal, af primært deres skolementor. Men vi har alle

sammen adgang til at kigge på det (...) Der bliver afsløret rigtig mange ting der, som er enormt brugbare for os. Om det så er nogle, der har en rigtig skidt uge, eller nogen der fx har en rigtig fed morgen. Men så skal de jo også tjekke ud, og så kan det være, at der er nogle, der tjekker helt anderledes ud, end de tjekkede ind. Og på den måde, ud fra det de skriver, der er der bare basis for en masse gode snakke. Som man helt sikkert ellers ikke ville have fået. For man ville ikke have vidst det. Så jeg tænker, at det redskab er nok nummer 1 på hitlisten over gode ting ved forløbet. (Lærer, skoleår 2020/21)

En anden lærer siger:

Eleverne er ret gode til det, synes jeg. Det er let nok om morgenen, for inden vi går i gang, så siger vi "husk, I alle sammen skal tjekke ind", og så tjekker de ind. Det kan selvfølgelig godt være, at det nogle gange glipper at tjekke ud om eftermiddagen, men vi prøver så godt vi kan at huske dem på det, og det fungerer fint. (Lærer, skoleår 2020/21)

På en skole fortæller en lærer, at de glemte tjek-ind/tjek-ud i en af nedlukningsperioderne, men at ressourcepersonen mindede dem om det, og ifølge læreren var det godt at komme i gang med det igen for både lærere og elever:

Og det viste sig også, at eleverne var glade for, at vi faktisk huskede det, for der har vi sagt til dem, at når I tjekker ind, skal I ikke bare tjekke ind med en smiley, men efterlade en kommentar, for vi læser det, og så kan vi se det, hvis der er nogle, som ikke har det godt. Så får vi fat i jer efterfølgende. Og der var de sådan, puh, det var faktisk meget rart, at de fik den mulighed igen. (Lærer, skoleår 2020/21)

En anden lærer fortæller, om brugen af tjek-ind/tjek-ud i perioder med fjernundervisning:

Ja, det gør vi faktisk. Og det fungerer egentligt okay. Fordi det foregår jo digitalt i forvejen. Selvfølgelig, når der så er nogle, hvor vi tænker, at der er lige et behov for, at vi stiller nogle spørgsmål eller snakker med dem, det ville selvfølgelig også være federe, hvis man sad ovre på skolen og snakkede med dem. Men det er jo bedre end ingenting. (Lærer, skoleår 2020/21)

Derudover håber lærerne, at de kan fortsætte med at bruge redskabet i det kommende skoleår. En lærer siger konkret:

Mit gæt er, at vi alle sammen tænker, at der er helt klart elementer, som vi gerne vil genbruge. Der er helt sikkert ting, som vi alle er rigtig, rigtig glade for. Alle lærerne. Og det er morgen tjek-ind. Og der tænker jeg, at uanset hvad, så er jeg ret sikker på, at det bliver genbrugt næste år. Og så må vi se, hvor mange andre ting vi tager med. (Lærer, skoleår 2020/21)

Flere af lærerne oplever, at tjek-ind/tjek-ud er det mest værdifulde redskab, de har fået med fra LifeSkills. En lærer siger:

Det er det i hvert fald. Også for mig for trivselslærer. At jeg hele tiden har en finger på pulsen med, hvordan går det. Så hvis der er nogen, der skriver en kommentar, så er det altså meget nemt lige at rykke på det med det samme. Og den del af Løkkeprojektet er det mest værdifulde, synes jeg. Det har vist sig at være det mest værdifulde i år. (Lærer, skoleår 2020/21)

Derudover er redskabet på to af skolerne brugt til alle elever og ikke kun elever, der indgår i LifeSkills. Med tjek-ind/tjek-ud er der tale om en daglig screening af elevernes trivsel, som lærere og ressourcepersoner systematisk anvender. Fra skolernes perspektiv er der her tale om et let tilgængeligt og anvendeligt redskab.

3.5.2 Elevernes perspektiver på perspektiver på tjek-ind/tjek-ud

I spørgeskemaundersøgelsen er LifeSkills-eleverne i foråret 2021 spurgt til deres oplevelser med tjek-ind/tjek-ud. Det ses af Tabel 3.5, at 34 % af eleverne altid eller for det meste har anvendt tjek-ind/tjek-ud, 36 % en gang imellem, 23 % sjældent og kun 7 % har aldrig anvendt det. 28 % af LifeSkills-eleverne angiver, at de enten for det meste eller altid er glade for at bruge tjek-ind/tjek-ud, mens hele 46 % angiver, at de sjældent eller aldrig har været glade for at bruge tjek-ind/tjek-ud.

Tabel 3.5 Tjek-ind/tjek-ud, LifeSkills-elever forår 2021

	Nej, aldrig	Nej, sjældent	En gang imellem	Ja, for det meste	Ja, altid	Antal
Bruger du tjek-ind/tjek-ud?	7 %	23 %	36 %	23 %	11 %	86
Har du været glad for at bruge tjek-ind/tjek-ud?	29 %	17 %	27 %	17 %	11 %	85
Har din lærer (ressourceperson) fulgt op på tjek-ind/tjek-ud, når du har svaret lavt (1 eller 2)?	6 %	11 %	27 %	29 %	27 %	84

Note: Der er ikke spurgt ind til elevernes brug og vurdering af tjek-ind/tjek-ud i pilotåret.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Et af formålene med tjek-ind/tjek-ud redskabet er at videregive information til lærere og ressourcepersoner med henblik på opfølgning på elever, som svarer lavt. Her angiver 56 % af LifeSkills-eleverne, at lærerne for det meste eller altid har fulgt op på tjek-ind/tjek-ud, når de har svaret lavt, og kun 17 % oplever, at dette sjældent eller aldrig er tilfældet. På trods af begrænset tilfredshed med tjek-ind/tjek-ud blandt eleverne virker det til, at det har været anvendt af størstedelen af eleverne, og at lærerne i de fleste tilfælde har fulgt op.

På tværs af de kvalitative interviews giver eleverne ligeledes udtryk for, at de næsten altid bruger tjek-ind og tjek-ud i undervisningen. En elev siger:

[Tjek-ind/tjek-ud] *det gør vi rigtig tit. Hvor vi skal tjekke ind, når vi kommer om morgenen, og når vi er færdige med skolen, tjekker vi ud.* (Elev, skoleår 2020/21)

Nogle af eleverne påpeger dog, at hyppigheden af, hvor ofte de og deres klassekammerater bruger tjek-ind/tjek-ud afhænger af, hvorvidt undervisningen foregår fysisk på skolen eller virtuelt. I denne forbindelse fortæller eleverne, at hvor de normalt oplever at være gode til at huske tjek-ind og tjek-ud i skolen, glemmer de det ofte, når de sidder derhjemme, med mindre en lærer minder dem om at gøre det. Som en elev siger:

Her i coronatiden er det som om, at det bare er blevet glemt lidt. Når lærerne siger det, så gør vi det. Men det er ikke det samme som før, hvor vi selv husker det. (Elev, skoleår 2020/21)

Der er enighed blandt eleverne om at tjek-ind/tjek-ud fungerer nemmere, når de har fysisk frem for virtuel undervisning.

Flere af eleverne nævner, at de har oplevet, at deres lærer eller ressourceperson kom og talte med dem, efter de havde tjekket ind lavt. En elev fortæller:

Der har måske været et par gange, hvor jeg måske har sagt to eller et, fordi det bare måske har været, at jeg har været rigtig træt eller været lidt sløj eller bare gerne ville – bare havde en dårlig dag generelt. Og så tjekkede man måske ikke lige det bedste ind. Men så er det også der, at der kommer en på skolen, en hjælperlærer, som, hvis man har det dårligt, kommer hen og taler med en, hvis man vil. (Elev, skoleår 2020/21)

Til spørgsmålet om, hvorvidt de har været glade for at bruge tjek-ind/tjek-ud, er de interviewede elever splittede, og erfaringerne spejler dermed elevernes svar i spørgeskemaundersøgelsen. Nogle giver udtryk for, at de er glade for ordningen. Især lægger flere af eleverne vægt på, at de godt kan lide, at lærerne holder styr på, hvordan de har det og spørger ind til dem, hvis de tjekker ind lavt. Som en elev siger:

Jeg synes, det er rigtig godt, for så kan lærerne holde styr på, hvordan eleverne har det fysisk og psykisk. (Elev, skoleår 2020/21)

Mens en anden elev siger:

Jeg synes, det er fint, fordi så kan man få hjælp. Nogle gange tror jeg, at mange elever er bange for selv at spørge om hjælp. (Elev, skoleår 2020/21)

En af eleverne fortæller desuden, at hun er glad for den måde, hendes ressourceperson spørger ind til hende og snakker med hende på, når hun tjekker ind lavt. Hun fortæller om en positiv oplevelse, hun har haft med at tjekke ind lavt således:

Der var faktisk en gang, hvor jeg tjekkede ind på nummer 2, hvor det ikke var så godt. Så kom [ressourcepersonen] lige med det samme i klassen. Hun prøvede at snakke med mig på en måde, hvor jeg ikke vidste, at hun kom og snakkede med mig. Hun spurgte min veninde "hvordan har din weekend været?", og så spurgte hun mig "hvordan har din weekend været?" og "hvad har du lavet?". Og så sagde jeg, at jeg var syg, og så sagde hun "når det er derfor, du ikke har det så godt i dag". Og så sagde jeg "ja". Jeg kan godt lide den måde, hvor de snakker med os, uden vi bliver kede af det. (Elev, skoleår 2020/21)

De mere kritiske elever, peger bl.a. på, at de synes, de skal tjekke ind og ud for ofte. Som en elev siger:

Jeg forstår heller ikke ved LifeSkills, at man skal hele tiden tjekke ind og ud. Det har jeg aldrig forstået hvorfor. (Elev, skoleår 2020/21)

Andre elever giver udtryk for, at de synes ordningen er overflødig og spild af tid. En elev udtrykker det således:

Det er ikke, fordi jeg synes, at det er spor nyttigt. Jeg ved ikke helt hvorfor. Jeg synes, det er lidt ligegyldigt for at være helt ærligt. (Elev, skoleår 2020/21)

For disse elever er det ofte gældende, at de ikke har prøvet at tjekke ind lavt. Enten fordi de ikke har oplevet at have det dårligt, eller fordi de per automatik altid tjekker ind på det samme. Disse elever har dermed ikke oplevet, at lærere/ressourcepersoner har taget en opfølgende samtale med dem.

3.5.3 Opsamling

Tjek-ind/tjek-ud fremhæves fra skolerne side som et nemt og virksomt redskab både i den almindlige skoledag og i forbindelse med fjernundervisning. Ifølge lærere og ressourcepersoner er der tale om et redskab, der er nemt at bruge, redskabet er ikke tidskrævende og giver god mulighed for at følge med i elevernes trivsel på daglig basis.

Opsamling på erfaringer med tjek-ind/tjek-ud præsenteres i boks 3.5.

Boks 3.5 Opsamling på redskabet Tjek-ind/tjek-ud

Implementering

- Fungerer bedst som elektronisk og privat redskab
- Fungerer mindre godt i papirform og i plenum
- Kræver, at lærerne gør opmærksom på, at eleverne skal tjekke ind/tjekke ud
- Kræver opmærksomhed og opfølgning fra lærere/ressourcepersoner
- Fungerer i relation til alle elever – ikke kun elever i LifeSkills-forløb.

Eleverspektiver

- De fleste elever benytter redskabet

Boks 3.5 Opsamling på redskabet Tjek-ind/tjek-ud

- Ikke alle elever kan se ideen med tjek-ind/tjek-ud
- Elever oplever det som en tryghed, at lærere/ressourcepersoner er opmærksomme på dem og kontakter dem, hvis/når de tjekker lavt ind.

Covid-19

- Har fungeret i perioder med hjemmeundervisning, når lærere har husket elever på det
- Har bidraget til fokus på trivsel i forbindelse med hjemmeundervisning og bidrage til, at lærere/ressourcepersoner har fået øje på elever med behov for ekstra støtte.

Fremadrettet

- Nødvendigt med fortsat fokus fra lærere/ressourcepersoner både i forhold til den daglige anvendelse og opfølgning på redskabet.

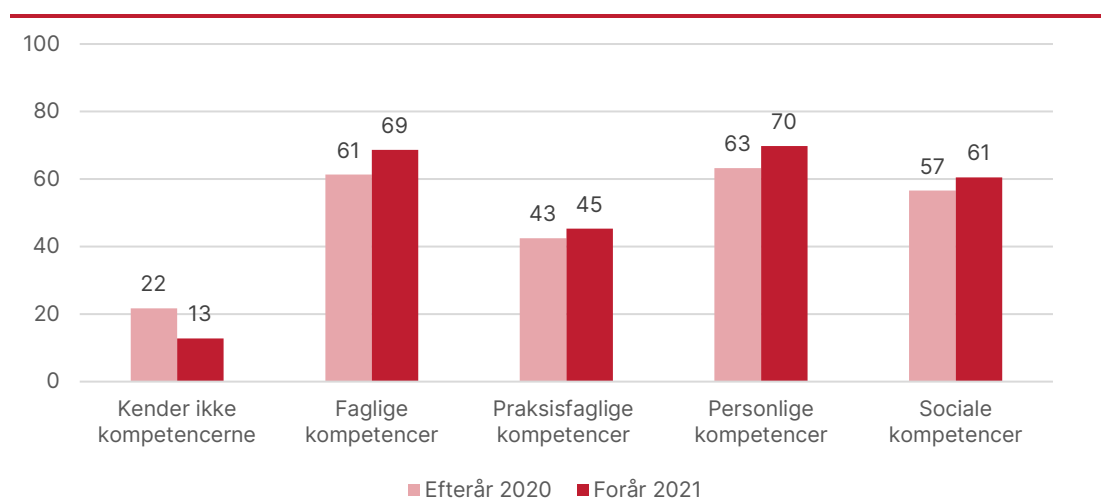
4 Elevernes kompetencer, uddannelsesvalg og trivsel

Det var centrale målsætninger for LifeSkills-projektet at styrke elevernes uddannelsesafklaring, uddannelsesparathed og søgning til ungdomsuddannelserne herunder særligt tilvalg af erhvervsuddannelser. I dette kapitel præsenteres resultaterne for eleverne og vurderes i forhold til succeskriterierne i de enkelte underafsnit. Afsnittet indledes med beskrivelse af elevernes kendskab til kompetencerne i uddannelsesparathedsvurderingen og adgangskravene til ungdomsuddannelserne samt deres oplevelser med vejledning og støtte til uddannelsesvalg i 10. klasse. Derefter præsenteres elevernes uddannelsesparathedsvurderinger, søgning til ungdomsuddannelser og trivsel.

4.1 Kendskab til kompetencer og adgangskrav

For at styrke elevernes chancer for at fortsætte i et uddannelsesforløb efter 10. klasse har der i LifeSkills-forløbet været fokus på at øge elevernes kendskab til uddannelsesparathedsvurdering og adgangskrav. Figur 4.1 viser, at ved starten af 10. klasse var der 22 % af LifeSkills-eleverne, som ikke kendte de kompetencer, som indgår i uddannelsesparathedsvurderinger. I foråret 2021 var det tal faldet til 13 % blandt LifeSkills-eleverne. 60-70 % af eleverne angiver, at sociale, faglige og personlige kompetencer indgår i uddannelsesparathedsvurderinger, mens kun 45 % angiver praksisfaglige kompetencer, som indgår i vurderingen til erhvervsuddannelserne.

Figur 4.1 Kendskab til kompetencer, som indgår i uddannelsesparathedsvurdering, LifeSkills-elever efterår 2020 og forår 2021. Angivet i procent.

Spgm.: Kender du kompetencerne, der indgår i en uddannelsesparathedsvurdering? (Sæt et eller flere kryds).

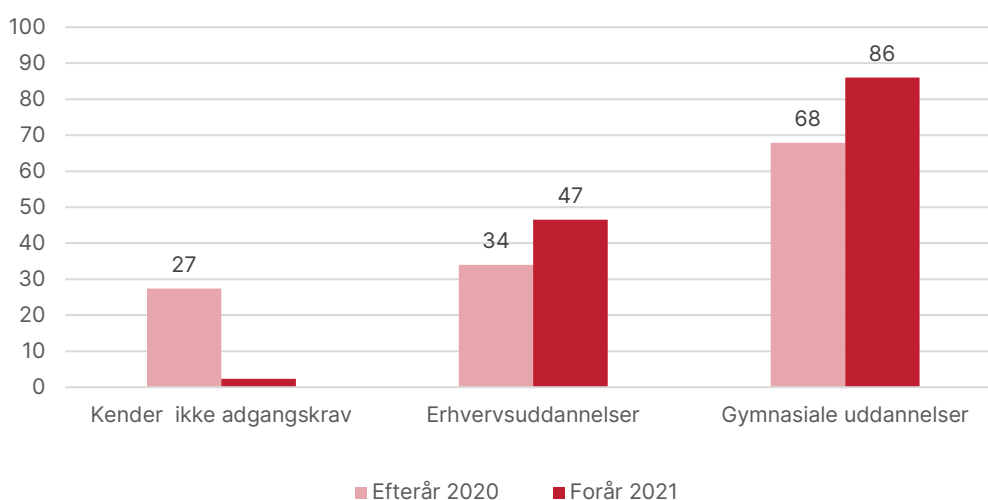
Note: LifeSkills-elever efterår 2020 (n = 106), LifeSkills-elever forår 2021 (n = 86).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, september 2020 samt maj 2021.

Eleverne har også besvaret spørgsmål angående adgangskrav til ungdomsuddannelserne. Figur 4.2 viser, at 27 % af LifeSkills-eleverne i efteråret 2020 ikke kendte til adgangskravene til hverken gymnasiale uddannelser eller erhvervsuddannelser, mens det

i foråret 2021 gælder mindre end 4 % af eleverne. Henholdsvis 68 % og 34 % af LifeSkills-eleverne havde kendskab til adgangskravene til de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne i efteråret 2020, hvor de startede i 10. klasse. De tal er steget til henholdsvis 86 % og 47 % af LifeSkills-eleverne, som i foråret 2021 kendte de to adgangskrav. Det er således særligt elevernes kendskab til adgangskravet til de gymnasiale uddannelser, som er styrket i løbet af 10. klasse, mens halvdelen af eleverne stadig ikke kender kravet til EUD.

Figur 4.2 Kendskab til adgangskrav, LifeSkills-elever efterår 2020 og forår 2021. Angivet i procent.

Spørgsmål: Kender du adgangskravene til ungdomsuddannelserne? (Sæt et eller flere kryds)

Note: LifeSkills-elever efterår 2020 (n = 106), LifeSkills-elever forår 2021 (n = 86). Ved en enkelt kategori er antallet af svar for lavt til, at procenttal kan gengives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, september 2020 samt maj 2021.

4.2 Vejledning og hjælp til uddannelsesvalg

I dette afsnit beskriver vi elevernes overvejelser omkring uddannelsesvalg, hvilke personer de har drøftet deres tanker om uddannelsesvalg, og i hvilken udstrækning de oplever at have fået den nødvendige hjælp til at vælge uddannelse og job efter 10. klasse.

I interviews fortæller eleverne, at de taler om fremtiden, uddannelsesvalg og UPV i LifeSkills-undervisningen samt i samtaler med deres lærere og ressourcepersoner. En elev fortæller:

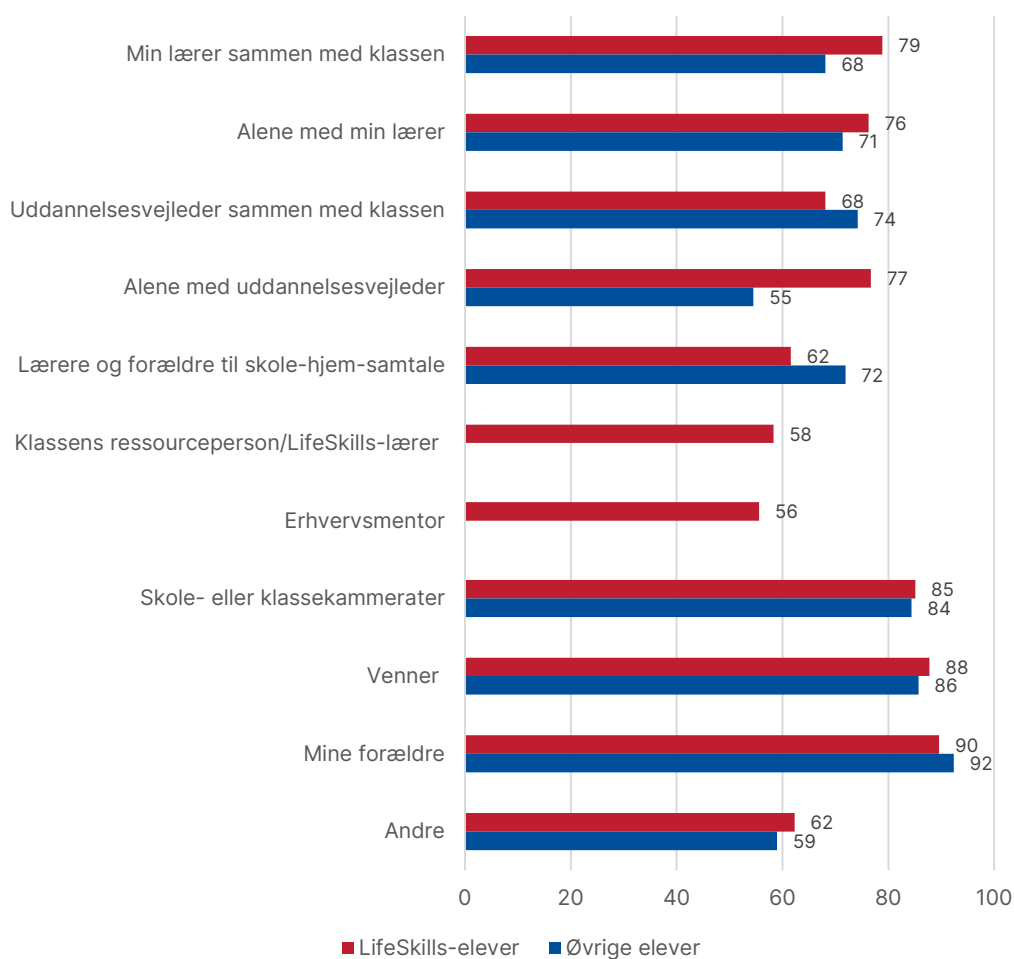
I LifeSkills, hvor vi sidder og fortæller om alle mulige ting, og lærerne siger, det her skal I bruge i jeres uddannelse (...) Ja, vi har snakket om, hvordan du vil nå frem til din uddannelse, til det du gerne vil være. (Elev, skoleår 2020/21)

Andre elever fortæller, at de har haft en samtale med en UU-vejleder, ligesom flere nævner, at de har talt med deres erhvervsmentor om deres fremtidsplaner og sammen drøftet, hvad det kræver.

Figur 4.3 viser, hvilke personer henholdsvis LifeSkills-elever og de øvrige elever fra skoleåret 2020/21 har talt med omkring uddannelse og arbejde efter 10. klasse. Forældre,

venner og klassekammerater er de grupper, som flest af de adspurgte 10. klasse-elever har drøftet deres overvejelser omkring uddannelse og arbejde med. I skoleregi har langt hovedparten af eleverne talt med deres lærer om uddannelse og arbejde både alene og sammen med klassen og mange også i forbindelse med skole-hjem-samtale. 77 % af LifeSkills-elever har talt alene med en uddannelsesvejleder, mens det samme kun gælder for 55 % af de øvrige elever. Derudover har henholdsvis 56 % og 58 % af LifeSkills-eleverne talt med deres erhvervsmentor og klassens ressourceperson om deres planer efter 10. klasse.

Figur 4.3 Har du snakket med nogen af de følgende om uddannelse og arbejde efter 10. klasse? LifeSkills-elever og øvrige elever forår 2021. Angivet i procent.

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 53-76), Øvrige elever forår 2021 (n = 61-94).

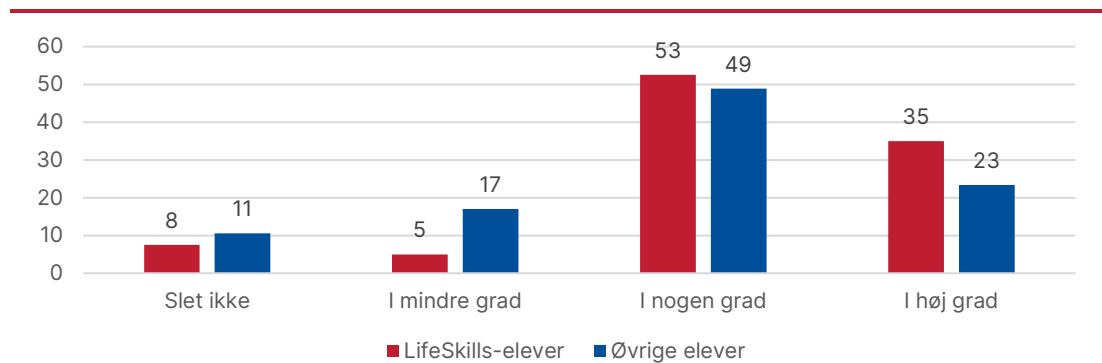
Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

4.2.1 Oplevelse af hjælp til uddannelsesvalg

Figur 4.4 viser, i hvilken grad de adspurgte elever har oplevet at få den hjælp, de havde brug for til at vælge, hvad de skal efter 10. klasse. Det fremgår, at LifeSkills-eleverne i højere grad oplever at få den hjælp, de har brug for til at vælge, hvad de skal efter 10. klasse, sammenlignet med de øvrige elever. 35 % af LifeSkills-eleverne oplever i høj grad at have fået den hjælp, de havde brug, mens dette kun gælder for 23 % af de øvrige elever. Videre mener 53 % af LifeSkills-eleverne og 49 % af de øvrige elever i nogen

grad, at de har fået den hjælp, de havde brug for. Henholdsvis 8 % og 5 % af LifeSkills-eleverne mener slet ikke og i mindre grad, at de har fået tilstrækkelig hjælp til at vælge uddannelser, mens tilsvarende gælder for 11 % og 17 % af de øvrige elever.

Figur 4.4 Oplever du, at du har fået den hjælp, du har brug for til at vælge, hvad du skal efter 10. klasse? LifeSkills-elever og øvrige elever forår 2021. Angivet i procent.

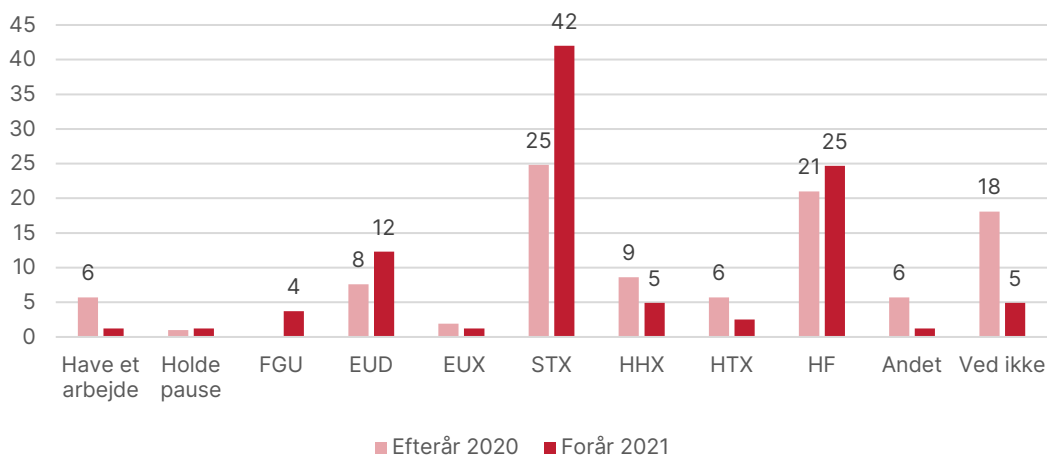
Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 80), Øvrige elever forår 2021 (n = 94).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

4.3 Planer efter 10. klasse

Eleverne blev både i efteråret 2020 og igen i foråret 2021 bedt om at svare på, hvilke planer de har efter 10. klasse. Figur 4.5 viser, at flest LifeSkills-elever forventer at starte på STX efter 10. klasse både i efteråret 2020 og i foråret 2021 med henholdsvis 25 % og 42 %. Der er 8 % af LifeSkills-eleverne, der i efteråret 2020 angiver, at de vil starte på EUD efter 10. klasse, mens 12 % angiver tilsvarende i foråret 2021. Ved begyndelsen af 10. klasse angav 18 % af LifeSkills-eleverne, at de ikke ved, hvad de skal efter 10. klasse, og dette tal er faldet til 5 % i foråret 2021. Samlet set var der 70 % af LifeSkills-eleverne i efteråret 2020, som ville at starte på en ungdomsuddannelse efter 10. klasse, og i foråret 2021 var det steget til 91 % af eleverne, som forventer at starte en ungdomsuddannelse. Til sammenligning var der blandt de øvrige elever 82 % som havde planer om at starte på en ungdomsuddannelse efter 10. klasse i efteråret 2020, og 86 % i foråret 2021 (jf. Bilagstabel 5.1).

Figur 4.5 Planer efter 10. klasse, LifeSkills-elever efterår 2020 og forår 2021. Angivet i procent.

Spgm.: Hvad tænker du, at du skal, når du er færdig med 10. klasse?

Note: LifeSkills-elever efterår 2020 (n = 105), LifeSkills-elever forår 2021 (n = 84). Ved enkelte kategorier er antallet af svar for lavt til, at procenttal kan gengives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, september 2020 samt maj 2021.

4.4 Uddannelsesparathed og søgning til ungdomsuddannelse

Et af formålene med LifeSkills-projektet var at skabe 10. klasse-forløb, hvor flere elever blev uddannelsesparate og motiverede for at søge ind på en ungdomsuddannelse og herunder særligt erhvervsuddannelser. Der var opstillet følgende succeskriterier:

- 85 % af deltagende elever bliver erklæret uddannelsesparate
- 100 % af de uddannelsesparate elever søger ind på en ungdomsuddannelse 1. marts
- Deraf vælger 85-90 % en erhvervsuddannelse og 10-15 % en anden uddannelse.

Der var i udgangspunktet en forventning til, at en stor del af de deltagende elever i LifeSkills-projektet ville have faglige og personlige udfordringer og derfor ikke var erklæret uddannelsesparat i 9. klasse. Tabel 4.1 viser, at kun 35 % af LifeSkills-eleverne angiver, at de var vurderet uddannelsesparate i 9. klasse, mens det samme gælder for 58 % af de øvrige 10. klasse-elever på skolerne. Efter 10. klasse angiver 76 % af de adspurgte LifeSkills-elever, at de er vurderet uddannelsesparate, det er en højere andel end blandt de øvrige elever, hvor 65 % angiver, at de er vurderet uddannelsesparate i 10. klasse. Oplysninger fra skolerne for LifeSkills-eleverne viser, at 85 % blev vurderet uddannelsesparate til erhvervsuddannelserne (inkl. EUX), 74 % til HF og 59 % til STX, HHX og HTX, mens 15 % af deltagerne ikke blev vurderet uddannelsesparate (jf. Bilagstabel 5.2). Succeskriteriet for uddannelsesparathed er således indfriet, og det er lykkedes at flytte mange LifeSkills-elever, så de nu efter 10. klasse vurderes at have kompetencerne til at kunne gennemføre enten en erhvervsfaglig eller gymnasial uddannelse.

Tabel 4.1 Ungdomsuddannelsessøgning og omvalg. LifeSkills-elever pilotår og forår 2021 samt øvrige elever forår 2021.

	LifeSkills-elever Forår 2021		Øvrige elever Forår 2021	
	%	Antal	%	Antal
Uddannelsesparat 9. klasse	35 %	83	58 %	95
Uddannelsesparat 10. klasse	76 %	84	65 %	91
Søgt ind på UU	93 %	82	89 %	96
Uddannelsesparat og søgt ind på UU	95 %	62	97 %	59
Omvalg UU	38 %	81	37 %	95

Spgm.: Tænk på den seneste uddannelsesparathedsvurdering (UPV), du har fået i 9./10. klasse. Blev du vurderet uddannelsesparat?

Har du søgt ind på en ungdomsuddannelse?

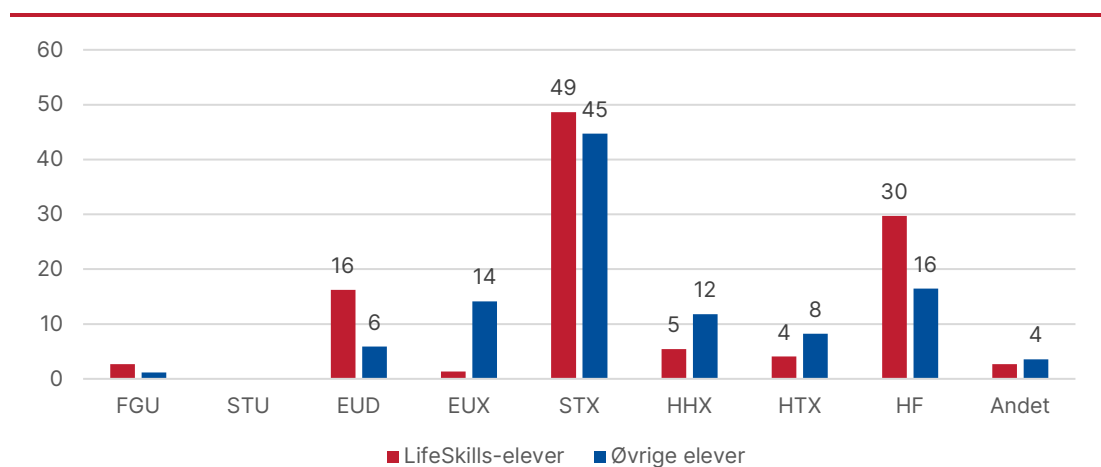
Har du i løbet af 10. klasse ændret dit valg af ungdomsuddannelse?

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

I LifeSkills-projektet har der også været fokus på at styrke elevernes søgning til ungdomsuddannelserne. Tabel 4.1 viser, at op mod 95 % af de uddannelsesparate LifeSkills-elever i foråret 2021 angiver, at de har søgt ind på en ungdomsuddannelse efter 10. klasse. Det er på samme niveau som de øvrige elever, hvor 97 % af de uddannelsesparate har søgt ind på en ungdomsuddannelse. Det fremgår også, at 38 % af LifeSkills-eleverne har ændret deres valg af ungdomsuddannelse i løbet af 10. klasse, og det samme gælder for 37 % af de øvrige elever.

Figur 4.6 viser, hvilke ungdomsuddannelser eleverne har søgt ind på i foråret 2021. Her har eleverne haft mulighed for at angive mere end én uddannelse. STX er med 49 % og 45 % den mest søgte uddannelse for både LifeSkills-elever og øvrige elever, mens HF med henholdsvis 30 % og 16 % er den næstmest søgte uddannelse. 17 % af LifeSkills-eleverne har søgt ind på enten EUD eller EUX.

Figur 4.6 Uddannelsessøgning, LifeSkills-elever og øvrige elever forår 2021. Angivet i procent.

Spgm.: Har du søgt ind på en ungdomsuddannelse? Hvis ja, hvilke(n) uddannelse(r)?

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 74), Øvrige elever forår 2021 (n = 85). Ved enkelte kategorier er antallet af svar for lavt til, at procenttal kan gengives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Samlet set vurderes succeskriterierne for LifeSkills-projektet for uddannelsesvalg kun delvist at være indfriet. På den ene side er stort set alle elever blevet motiveret til at søge ind på en ungdomsuddannelse, på den anden side er den ambitiøse målsætning om at få søgningen til erhvervsuddannelser op på 85-90 % af de deltagende elever ikke blevet indfriet.

Resultaterne for LifeSkills-eleverne ligger tæt på landsgennemsnittet for alle 9. og 10. klasse-elever, hvor 19,9 % af eleverne i 2021 søgte ind på en erhvervsuddannelse eller EUX, og 72 % søgte ind på en gymnasial ungdomsuddannelse (STIL, 2021). Men ser man på søgningen til ungdomsuddannelser kun for 10. klasse-elever indskrevet i folkeskoler eller ungdomsskoler, var der i 2021 35,5 %, som søgte en erhvervsuddannelse eller EUX, og 51,5 % søgte ind på en gymnasial ungdomsuddannelse (Uddannelsesstatistik.dk). Denne fordeling i søgemønstrene til uddannelserne har ligget relativt stabilt over de seneste år og ser ikke ud til at være påvirket af covid-19. Set i dette perspektiv har det været en ambitiøs målsætning at skulle indfri, da måltallet for LifeSkills-projektet ligger mere end dobbelt så højt som landsgennemsnittet for 10. klasse-elever fra folkeskoler og ungdomsskoler.

Dertil kommer, at der er væsentlige forskelle i søgningen til de forskellige uddannelser mellem landets kommuner, og søgningen til erhvervsuddannelserne ligger væsentlig lavere end landsgennemsnittet i både Gentofte og Frederiksberg Kommuner (hhv. 10,9 % og 17,1 % for 10. klasse-elever fra folkeskoler og ungdomsskoler i 2021), mens Høje Taastrup Kommune ligger omkring landsgennemsnittet med 34,8 % i 2021 (Uddannelsesstatistik.dk).

Endelig er flere af de uddannelsesafklarende aktiviteter i LifeSkills med fokus på erhvervsuddannelser, som brobygning, erhvervspraktik og erhvervsmentorordning, blevet reduceret eller ændret kraftigt i udformningen i skoleåret 2020/21 (som beskrevet i afsnit 3.3 og 3.4). Der kan dog stadig stilles spørgsmålstejn ved, om selv en succesfuld implementering/udmøntning af disse indsatser kunne have rykket 63 % af eleverne fra at søge ind på en gymnasial ungdomsuddannelse til en erhvervsuddannelse.

I interviews fortæller flere elever, at de ikke har ændret mening omkring deres fremtidige planer i løbet af 10. klasse. Samtidig fortæller de, at de ikke var klar til videre ungdomsuddannelse efter 9. klasse, og her har 10. klasse bidraget til, at de både selv føler sig klar og er erklæret uddannelsesparate. Ressourcepersonerne fortæller ligeledes, at det kan være svært at ændre elevernes forestillinger om ungdomsuddannelse. De oplever, at mange elever ser de gymnasiale ungdomsuddannelser som den mest attraktive vej efter 10. klasse.

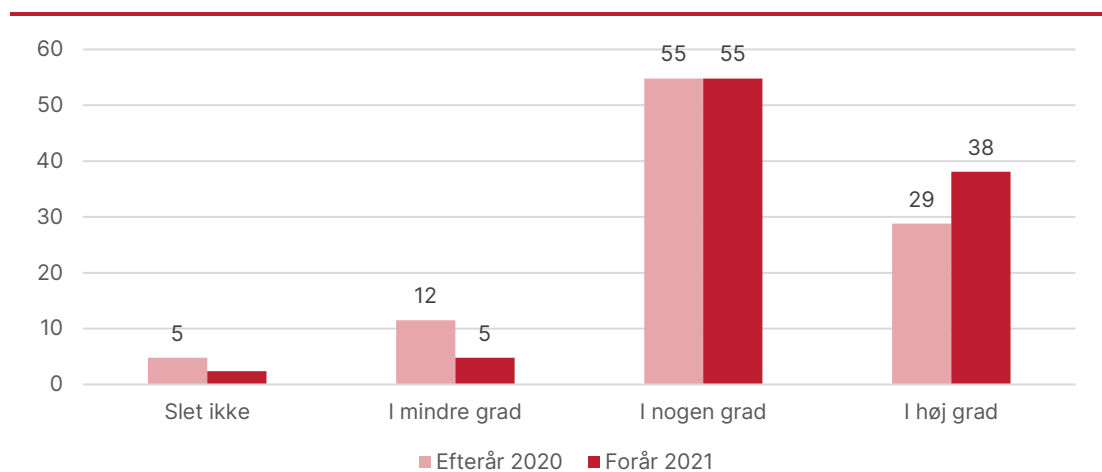
4.4.1 Egen vurdering af uddannelseskompetencer

Et af formålene med LifeSkills-projektet var at styrke elevernes kompetencer og understøtte, at de føler sig rustet til uddannelse og arbejdsmarked. I den forbindelse var der opstillet følgende succeskriterie: *“80 % af de unge vurderer selv, at de har de nødvendige kompetencer til at gennemføre uddannelse”*.

I spørgeskemaundersøgelsen er eleverne blevet bedt om at give en selvsvurdering af deres kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Figur 4.7 viser, at 84 % af

LifeSkills-eleverne i efteråret 2020 i nogen grad eller i høj grad mente, at de havde de nødvendige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. I foråret 2021 var det 93 % af LifeSkills-eleverne. Samme billede gør sig gældende for de øvrige elever jf. Bilagstabel 5.3.

Figur 4.7 I hvilken grad oplever du at have de nødvendige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse?, LifeSkills-elever efterår 2020 og forår 2021. Angivet i procent.

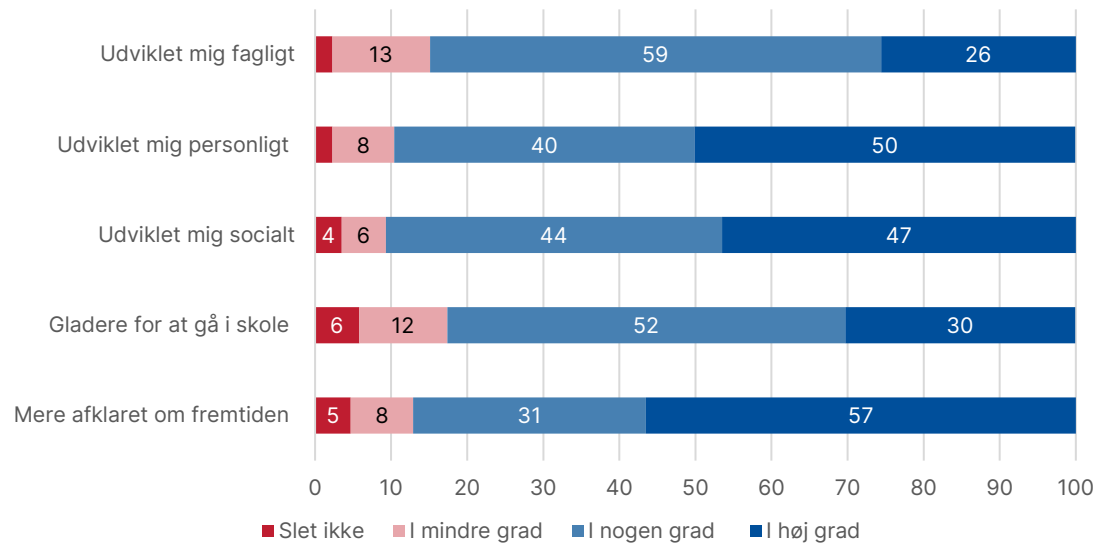
Note: LifeSkills-elever efterår 2020 (n = 104), LifeSkills-elever forår 2021 (n = 84). Ved en enkelt kategori er antallet af svar for lavt til, at procenttal kan gengives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, september 2020 samt maj 2021.

4.5 Elevernes udvikling og trivsel

Covid-19-pandemien har på mange måder påvirket skoleåret 2020/21 med restriktioner og lange perioder med hjemsendelse og fjernundervisning. Der var en forventning til, at disse forhold kunne påvirke elevernes trivsel og udvikling særligt i dette skoleår. Figur 4.8 viser elevenes oplevelse af egen udvikling fagligt, personligt og socialt, og mellem 85 og 91 % af LifeSkills-eleverne angiver, at de i nogen eller høj grad har udviklet sig siden afslutningen af 9. klasse. Samtidig giver mange elever udtryk for, at de er blevet gladere for at gå i skole og mere afklaret om fremtiden. Op mod halvdelen af eleverne i LifeSkills har i høj grad oplevet en social og personlig udvikling, mens 26 % i høj grad har oplevet en faglig udvikling. Det er overordnet samme billede for de øvrige 10. klasse-elever i skoleåret 2020/21 (jf. Bilagsfigur 5.3).

Figur 4.8 Elevernes oplevelse af egen udvikling, LifeSkills-elever forår 2021. Angivet i procent

Spqm.: Fra slutningen af 9. klasse og til nu har jeg/er jeg blevet ...

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 85-86). Ved enkelte kategorier er antallet af svar for lavt til, at procenttal kan gives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Elevernes generelle trivsel (WHO5), selvværd (Rosenberg Self-esteem Scale) og hand- leevne (General Self-Efficacy Scale) er målt i starten af efteråret 2020 (før perioder med hjemsendelse) og igen i foråret 2021 (lige efter eleverne vendte tilbage til skolerne). Resultaterne er gengivet i Tabel 4.2 for deltagende elever i pilotåret, efteråret 2020 samt foråret 2021. Generelt ligger LifeSkills-elevens gennemsnit på samme niveau som hos befolkningen i de tre målinger, både i pilotåret og skoleåret 2020/21. Der er ingen signifikante ændringer i gennemsnits-scoringerne, når man sammenligner resultaterne for efteråret 2020 med foråret 2021. Der er således hverken fremgang eller tilbagegang hos LifeSkills-eleverne målt ved disse skalaer, og samme resultater viser sig for de øvrige 10. klasse-elever i skoleåret 2020/21 (jf. Bilagstabel 5.4).

Tabel 4.2 Trivsel, selvværd og selvopfattet handleevne. LifeSkills-elever pilotår og forår 2021. Beregnet gennemsnit for validerede skalaer.

		LifeSkills-elever Pilot	LifeSkills-elever 2020/21
Trivsel (WHO-5)	Start		73,04
	Slut	68,80	68,81
	Forskel og test		-4,23
	Antal elever	15	104/84
Selvværd (Rosenberg Self-esteem Scale)	Start		20,88
	Slut	20,40	20,31
	Forskel og test		-0,57
	Antal elever	15	98/83
Selvopfattet handleevne (General Self-Efficacy Scale)	Start		30,05
	Slut	30,00	29,59
	Forskel og test		-0,46
	Antal elever	15	101/82

Note.: Der er lavet test for, hvorvidt gennemsnittene for LifeSkills-elever i efteråret 2020 og foråret 2021 er signifikant forskellige, hvor der er følgende angivelser af p-værdier: *p < 0.05, **p < 0.01, ***p < 0.001.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2020 og maj 2021.

Som tidligere nævnt, har eleverne været hjemsendt i hovedparten af skoleåret 2020/21 og derfor siddet hjemme hver for sig og modtaget online-fjernundervisning i lange perioder og kun haft ganske få fremmøder på skolen. Dette til trods, så angiver 83 % af LifeSkills-eleverne, at de for det meste eller altid er glade for at gå i skole, og 78 %, at de for det meste eller altid er glade for deres klasse (jf. Tabel 4.3). Langt størstedelen af LifeSkills-eleverne er også glade for deres lærere, og de oplever ligeledes, at deres lærere er glade for dem. 84 % for det meste eller altid er glade for deres lærere, og 83 % oplever, at deres lærere for det meste eller altid er glade for dem. Blandt de øvrige elever er 76 % for det meste eller altid er glade for deres lærere, og 70 % tror, at deres lærere for det meste eller altid er glade for dem (jf. Bilagstabel 5.5).

Tabel 4.3 Skoletrivsel, LifeSkills-elever forår 2021

	Nej, aldrig	Nej, sjældent	En gang i mellem	Ja, for det meste	Ja, altid	Antal
Er du glad for at gå i skole?	-	-	15 %	58 %	25 %	85
Er du glad for din klasse?	-	-	20 %	53 %	25 %	85
Er du glad for dine lærere?	-	-	13 %	47 %	37 %	86
Tror du, at dine lærere er glade for dig?	5 %	-	9 %	50 %	33 %	86

Spqm.: De følgende spørgsmål handler om, hvordan du oplever at gå i 10. klasse. Du må gerne tænke på hele året i 10. klasse, når du svarer, uanset om du har været hjemsendt eller haft fremmøde på skolen i perioden.

Note: "-" angiver celler, hvor antallet af svar er for lavt til, at procenttal kan gengives.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Det kvalitative materiale afspejler tendenserne fra spørgeskemaet. I interviews giver flere af eleverne udtryk for, at de er glade for deres klasse, deres lærere og godt kan lide at være i skole. En elev siger:

Jeg synes, det er rigtig hyggeligt [at være i 10. klasse]. Det er noget andet end 8.-9. klasse, tænker jeg. Det er rigtig hyggeligt at være der. Det er rigtig sjovt at være sammen med vores lærere og venner. Vi har det sjovt. Og det er hyggeligt. (Elev, skoleår 2020/21)

På tværs af interviewene beretter mange af eleverne desuden om, at covid-19-nedlukningen har haft stor effekt på deres trivsel. Både på deres glæde ved at gå i skole og deres generelle trivsel i hverdagen. Flere af eleverne nævner, at de er blevet mere dovne under nedlukningen. Eksempelvis siger en elev:

Jeg er blevet rigtig doven. Jeg orker slet ikke at rejse mig op og lave ting. Sådan det jeg plejede at lave i hverdagen. (Elev, skoleår 2020/21)

Mens en fortæller, at han synes skoledagen er blevet mere kedelig:

Jeg synes, det er kedeligt i forhold til, hvad man plejer. Man savner lidt den der sociale kontakt. Fysiske kontakt fra nogle andre. Men det kan man jo ikke gøre noget ved med det her covid-cirkus, som vi er i gang med nu. Det er selvfølgelig noget, jeg tror, at de fleste savner at komme i skole. (Elev, skoleår 2020/21)

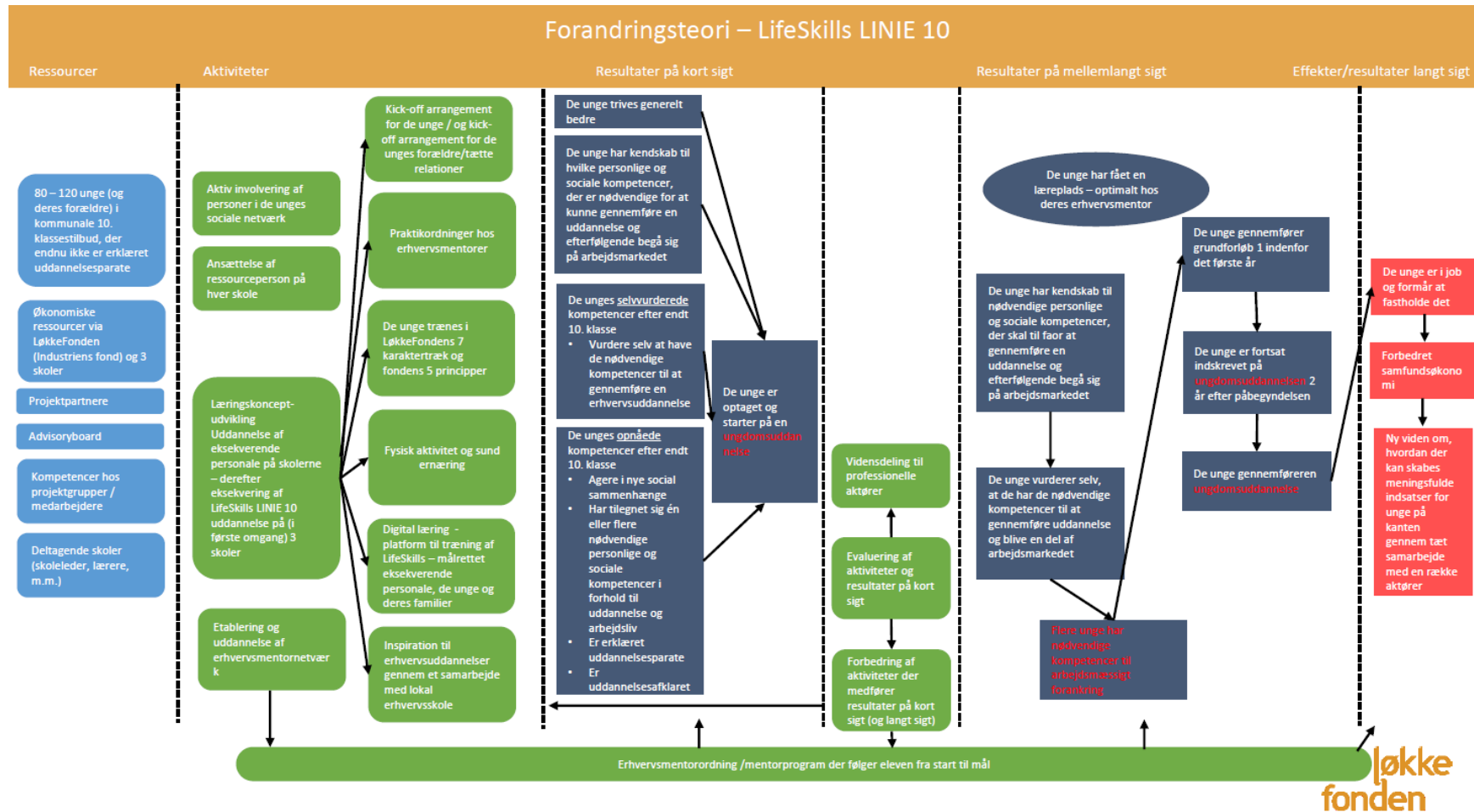
Dermed giver eleverne på tværs af materialet udtryk for, at de generelt trives i hverdagen, men også at deres trivsel er faldet under covid-19-nedlukningen.

Litteratur

- AE. (2021). *Ubalancer på arbejdsmarkedet: Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030*. Retrieved 12.08.21: <https://www.ae.dk/analyse/2021-03-danmark-mangler-99000-faglaerte-i-2030>
- Arent, J.N., & Greve, J. (2016a). *Effekter af 10. klasse i kommunale tilbud for påbegyndelse og færdiggørelse af ungdomsuddannelse: Teknisk baggrundsrapport*. København: KORA.
- Arent, J.N., & Greve, J. (2016b). KORA: *10. klasser har ringe effekt*. Retrieved 12.08.21: <https://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/kora-10-klasser-har-ringe-effekt>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company.
- Bech, P., Olsen, L.R., Kjoller, M., & Rasmussen, N.K. (2003). Measuring well-being rather than the absence of distress symptoms: a comparison of the SF-36 Mental Health subscale and the WHO-Five well-being scale. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2), 85-91.
- BUVM. (2021). *Bred aftale om fremtidigt evaluerings- og bedømmelsessystem*. Retrieved 05.11.21: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2021/okt/211029-bred-aftale-om-fremtidigt-evaluerings-og-bedoemmelsessystem>
- Cook, L., & Friend, M. (1995). Co-teaching: Guidelines for Creating Effective Practices. *Focus on Exceptional Children*, 28(3), 1-16.
- DA Analyse. (2021). *For få unge søger en erhvervsuddannelse – særligt i hovedstadsområdet*. Retrieved 12.08.21: <https://www.da.dk/politik-og-analyser/uddannelse-og-kompetencer/2021/for-faa-unge-soeger-en-erhvervsuddannelse--saerligt-i-hovedstadsomraadet/>
- DI. (2019). *Flere faglærte*. Retrieved 12.08.21: <https://www.danskindustri.dk/politik-og-analyser/di-mener/uddannelse/erhvervsuddannelser-og-praktikpladser/>
- Dietrichson, J., Filges, T., Klokke, R.H., Viinholt, B.C.A., Bøg, M., & Jensen, U.H. (2020). Targeted school-based interventions for improving reading and mathematics for students with or at-risk of academic difficulties in grade 7 to 12: A systematic review. *Campbell Systematic Review*, 16(2), 1-52.
- EVA. (2016). *Effekten af kommunale 10.-klassetilbud – placeret i tilknytning til en folkeskole for skoleårene 2008/09-2012-13*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut – EVA.
- EVA. (2018a). *Valget af 10. klasse: Unges vej mod ungdomsuddannelse*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut – EVA.
- EVA. (2018b). *Unge oplever af uddannelsesvalg og vejledning i 9. klasse: Unges vej mod ungdomsuddannelse*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut – EVA.

- EVA. (2017a). *Uddannelsesparathed i 8. klasse: Unges vej mod ungdomsuddannelse*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut – EVA.
- EVA. (2017b). *Uddannelsesvalg i 8. klasse: Unges vej mod ungdomsuddannelse*. Holbæk: Danmarks Evalueringsinstitut – EVA.
- Friche, N., Søndergaard, N.M., & Slottved, M. (2017). *Bedre Veje til Ungdomsuddannelse: Kompetencer og implementering i forberedende tilbud (delopgave 3)*. København: KORA.
- Halkier, B. (2010). Fokusgrupper. In: Brinkman, S., & Tanggaard, L. (eds.). *Kvalitative metoder: En grundbog*, pp. 121-135. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, J.H. (2019). *Co-teaching*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Lund, L.S. (2020). *Drengeskolens 2020: Et meningsfyldt fællesskab*. København: LøkkeFonden.
- LøkkeFonden. (2021). *Filosofien bag "Ingen kan alt – alle kan noget"*. Retrieved 12.08.21: <https://loekkefonden.dk/filosofien-bag-loekkefondens-projekter/>
- Olesen, E., & Slottved, M. (2015). *Følgforskning af UPGRADE-forløb: En undersøgelse af forberedende undervisningsforløb for unge med faglige og sociale udfordringer*. København: KORA.
- Regeringen. (2019). *Faglært til fremtiden*. Retrieved 12.08.21: <https://www.regeringen.dk/nyheder/2019/disruptionraadet-afsluttet/faglaert-til-fremtiden/>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. In: Weinman, J., Wright, S.C., & Johnston, M. *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio*, pp. 35-37. Windsor: NFER-NELSON.
- Slottved, M., Andersen, H.L., & Ladekjær, E. (2017). *Forberedende undervisningsforløb for unge med faglige og sociale udfordringer: Evaluering af UPGRADE*. København: KORA.
- STIL. (2021). *Hvad vælger eleverne, når de forlader grundskolen efter 9. og 10. klasse i 2021?* København: Styrelsen for IT og Læring.
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2010). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. In: Brinkman, S., & Tanggaard, L. (eds.). *Kvalitative metoder: En grundbog*, pp. 29-53. København: Hans Reitzels Forlag.

Bilag 1 LøkkeFondens forandringsteori for LifeSkills

Bilag 2 De 7 karaktertræk

De 7 karaktertræk

- Selvkontrol
- Engagement
- Vedholdenhed
- Social Intelligens
- Taknemmelighed
- Optimisme
- Nysgerrighed

Selvkontrol – Tæl til 10

"At kunne styre sig selv, at bestemme over sine egne handlinger og reaktioner. Uden selvkontrol er man ikke fri!"

Mennesker med selvkontrol

- ✓ kan udsætte egne behov, tie stille og vente på tur.
- ✓ gør det "rigtige", selvom det måske ville være nemmere at lade være.
- ✓ lader andre tale færdig, og overvejer, hvad man vil sige, før man siger det.
- ✓ erkender at det ikke er andre, der bestemmer hvordan man reagerer. Det gør man selv!
- ✓ ved, at det ikke altid er første indskydelse, der er den bedste.
- ✓ taler ordentligt til og om andre.

Mennesker uden selvkontrol

- beder om hjælp uden at have prøvet først.
- mister besindelsen, afbryder andre og svarer igen.
- lader være med at gøre noget, de ikke har lyst til (række hånden op, sige sin mening), selvom det ville være en god idé.
- klynker og piber, når noget ikke går som det skal.
- bagtaler og sladrer om andre.

Engagement – Brænd for det du vil

Mennesker med engagement

- Kan begejstres og tager aktiv del i at udforme deres eget liv.
- Udviser interesse i andre mennesker
- Virker passionerede og er spændende at være sammen med
- Brænder for noget
- Giver ofte lidt ekstra for at nå sine mål
- Har nemt ved at finde en mening med det de laver

Mennesker uden engagement

- Siger ofte "det gider jeg ikke" – for en sikkerheds skyld...
- Ser ofte problemer, og
-

Vedholdenhed – Giv aldrig op

Mennesker med vedholdenhed

- Bliver ved – selvom det er svært
- Gør noget færdigt, selvom man ikke længere har gejsten
- Prøver igen, hvis noget ikke lykkes første gang
- Kæmper for det de tror på
- Ved, at alting er svært første gang

Mennesker uden vedholdenhed

- Giver op, når de møder modstand
- Leder ofte efter nemme løsninger
- Har svært ved at gøre noget færdigt
- Skifter ofte "spor", når noget ikke er nemt – eks. sportsgren, hobby, uddannelse, venner, kæreste

Social Intelligens – Bedst sammen

Mennesker med social intelligens

- Har blik på andre end sig selv
- Er optaget af, at alle har det godt
- Har respekt for andres holdninger
- Har empati – kan aflæse andre mennesker
- Kan knytte venskaber og indgå i meningsfulde sociale relationer
- Kan være i og løse konflikter
- Kan afslutte relationer på en ordentlig måde
- Kan samarbejde med mange forskellige

Mennesker uden social intelligens

- Ser kun sig selv og sine egne behov
- Bagtaler, nedgør og ydmyger gerne andre for at fremhæve sig selv
- Kan sjældent se sin egen andel i konflikter eller løsningen af dem

Taknemmelighed – Bare sig tak

Mennesker med taknemmelighed

- Fokuserer mere på alt det de har, og mindre på det, de ikke har
- Siger tak for hjælpen, for i dag, for mad og andet relevant
- Kan glæde sig over andres succes
- Er energigivende at være sammen med

Mennesker uden taknemmelighed

- Brokker sig ofte over det, de mangler
- Er misundelige over andres succes og ejendele
- Tager andres gode gerninger "som en selvfølge"

Optimisme – Tro på det

Mennesker med optimisme

- Tror på, at de kan det, de vil
- Prøver at finde flere forskellige løsninger på et problem
- Tror på det gode i andre mennesker
- Kigger fremad
- Har fokus på det de gerne vil opnå
- Kan lægge vrede og skuffelse bag sig
- Bærer ikke nag

Mennesker uden optimisme

- Tror ikke på sig selv
- Fokuserer altid på problemerne, det negative og det der er forkert
- Er sikker på, at andre ikke vil dem det godt
- Bærer nag, og kigger efter det dårlige i andre

Nysgerrighed – Prøv, se og lær

Mennesker med nysgerrighed

- Ved, at der er meget, de ikke ved
- Tør stille spørgsmål og lytte til svaret
- Opsøger viden
- Afprøver nye ting, f.eks. mad
- Stiller spørgsmål
- Kigger på folk der lykkes – og prøver at finde ud af, hvad de gør

Mennesker uden nysgerrighed

- Tror de ved det, de skal vide
- Er ligeglade med det meste
- Gider ikke lære noget nyt
- Tør ikke prøve nye ting, f.eks. mad

Mål i arbejdet med Karaktertræk

Karaktertræk	Vidensmål	Færdighedsmål
Selvkontrol	Eleven ved, at selvkontrol er en forudsætning for at mestre motivation, ansvarlighed, selvstændighed, mødestabilitet, valgparathed, samarbejdsevne, respekt og tolerance.	Eleven udviser selvkontrol, bl.a. ved at være mødestabil, at kunne motivere sig selv og udvise respekt for andre
Engagement	Eleven ved, at engagement er en forudsætning for at mestre motivation, ansvarlighed, mødestabilitet, valgparathed og samarbejdsevne.	Eleven udviser engagement, bl.a. ved at tage ansvar for opgaver og samarbejde
Vedholdenhed	Eleven ved, at vedholdenhed er en forudsætning for at mestre motivation, ansvarlighed, selvstændighed, mødestabilitet og samarbejdsevne.	Eleven udviser vedholdenhed, bl.a. ved at skabe egenmotivation ved opgaveløsning, være mødestabil og bruge feedback konstruktivt.
Social Intelligens	Eleven ved, at social intelligens er en forudsætning for at mestre selvstændighed, samarbejdsevne, respekt og tolerance.	Eleven udviser social intelligens, bl.a. ved at være ansvarlig i samarbejde og være tolerant overfor forskelligheder
Taknemmelighed	Eleven ved, at taknemmelighed er en forudsætning for at mestre selvstændighed, mødestabilitet, respekt og tolerance.	Eleven udviser taknemmelighed, bl.a. ved at tage ansvar i forbindelse med de muligheder der stilles til rådighed på LifeSkills.
Optimisme	Eleven ved, at optimisme er en forudsætning for at mestre motivation, selvstændighed, mødestabilitet, valgparathed, samarbejdsevne, respekt og tolerance.	Eleven udviser optimisme, bl.a. i forbindelse med at tage ansvar for opgaveløsning, udvise respekt overfor andre og samarbejde på tværs.
Nysgerrighed	Eleven ved, at nysgerrighed er en forudsætning for at mestre motivation, selvstændighed, valgparathed, samarbejdsevne, respekt og tolerance.	Eleven udviser nysgerrighed, bl.a. i forbindelse med valg af uddannelse og job

Bilag 3 Samtaleværktøj

Vedholdenhed

Karaktertræk: Vedholdenhed

Definition: At blive ved, når noget er svært og at komme videre, når man sidder fast

Mål med samtalen: Målet med samtalen er, at eleverne i højere grad ligestiller indsats med resultat. Det er centralt for eleverne, at de bliver bevidste om, at for at nå et mål kræver det en stabil indsats over tid. Slutteligt er det vigtigt, at eleven reflekterer over, hvilke andre karaktertræk, der vil kunne styrke netop dette karaktertræk hos eleven selv.

Generelle kommentarer: Vedholdenhed kan for nogle elever være en svær størrelse at arbejde med. Det skyldes, at nogle af dem meget let giver op, og måske ikke har prøvet den følelse af sejr, der opstår når man ligger en stor indsats i noget og får et godt resultat ud af det.

10 åbne spørgsmål:

1. Hvad kommer du til at tænke på, når du hører sloganet: "Giv aldrig op"?
2. Hvorfor er karaktertrækket "vedholdenhed" vigtigt?
3. Hvad skal du bruge karaktertrækket "vedholdenhed" til den næste måned?
4. Hvordan kan du bruge karaktertrækket "vedholdenhed" aktivt i undervisningen?
5. Hvornår har du sidst prøvet at lave et kæmpe stykke arbejde som du blev rigtig stolt af?
6. Når du fx sidder med skolearbejde, laver du så overspringshandling? Hvilke?
7. Hvordan tænker du, at andre kan hjælpe dig med at være vedholdende? Og kan du hjælpe andre?
8. Kender du det, hvor man udskyder ting man ikke gider at lave? Hvornår er du i de situationer?
9. Hvad er dine drømme det næste år? Hvad skal der til for at nå dem?
10. Kender du nogen, du synes er ret gode til at være vedholdende?

5 tips til træning af karaktertrækket:

1. Sæt dig realistiske mål og beslut dig for at nå dem – gerne i delmål, og vælg noget som du virkelig gerne vil for dig selv – ikke så meget for andres skyld. Træn det at holde dig på sporet – at se på opgaver som et maraton, ikke som en sprint. Stabil indsats over kontinuerlig periode er det som vinder i længden.
2. Sig farvel til negative mennesker i din omgangskreds.
3. Erkend at resultater kræver indsats – og det er nemmere at gøre en indsats, hvis man får rigtig søvn, kost og motion.
4. Håndtering af fejl
 - Kan det vendes til noget positivt, en sjov historie senere eller andet?
 - Bliv en del af klubben – du er ikke den første, der har fejlet.
 - Drop skamfølelsen. Du er en god person, der lavede en fejl. Og så skal vi videre.
 - Er dit mål/delmål for svært lige nu? Det er OK at ændre et mål løbende.
 - Prøv igen og igen og igen – indsats er "desværre" vejen frem.
5. "Den vedholdende værktøjskasse"
 - Skab positive relationer til andre – du kan hjælpe andre, og de kan hjælpe dig.
 - Tag tyren ved hornene – svære opgaver o. lign. går ikke væk af sig selv. Gør noget.
 - Regn med at der kommer udfordringer – der er aldrig en lige vej til målet. Hvad gør vi så?
 - Løsriv dig fra negative influencers i dit liv – dem du ikke kan tage væk fra skal vide det.
 - Tænk over din indre motivation – hvad driver dig, hvis overhovedet noget.
 - Vær optimistisk og realistisk.
 - Træn ovenstående igen og igen – så det bliver mere og mere end del af dig selv

Aftaler til næste gang:

Kilde. Materiale til ressourcepersoner, udarbejdet af LøkkeFonden

Bilag 4 Tjek-ind/tjek-ud

Tjek ind

Tjek ind på en skala fra 1 til 4.

Jeg har lyst til at lære.

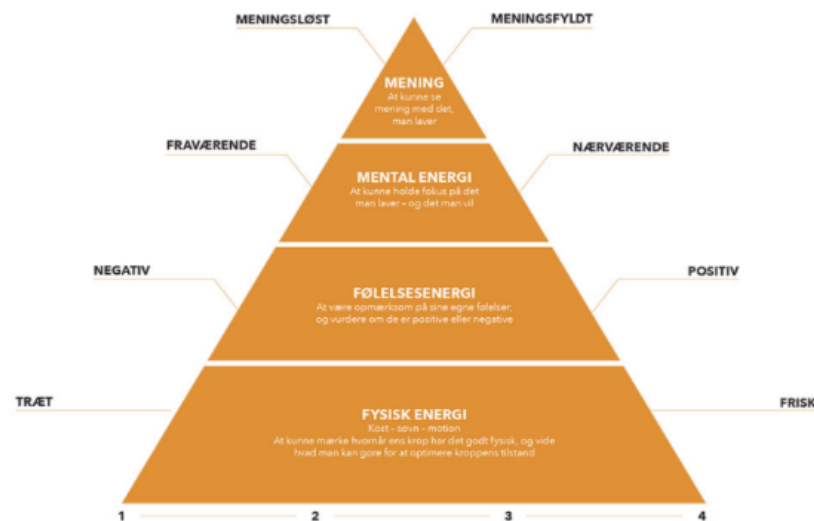
Ja Nej

Jeg er klar til at yde en indsats.

Ja Nej

Evt. kommentar:

INSEND SVAR

Kilde: Fra Læringsprogram LifeSkills i praxisOnline.

Tjek ud

Check ud på en skala fra 1 til 4.

Jeg har lært noget i dag.

Ja Nej

Jeg er tilfreds med min indsats i dag.

Ja Nej

Evt. kommentar:

INDSEND SVAR

Kilde: Fra Læringsprogram LifeSkills i praxisOnline.

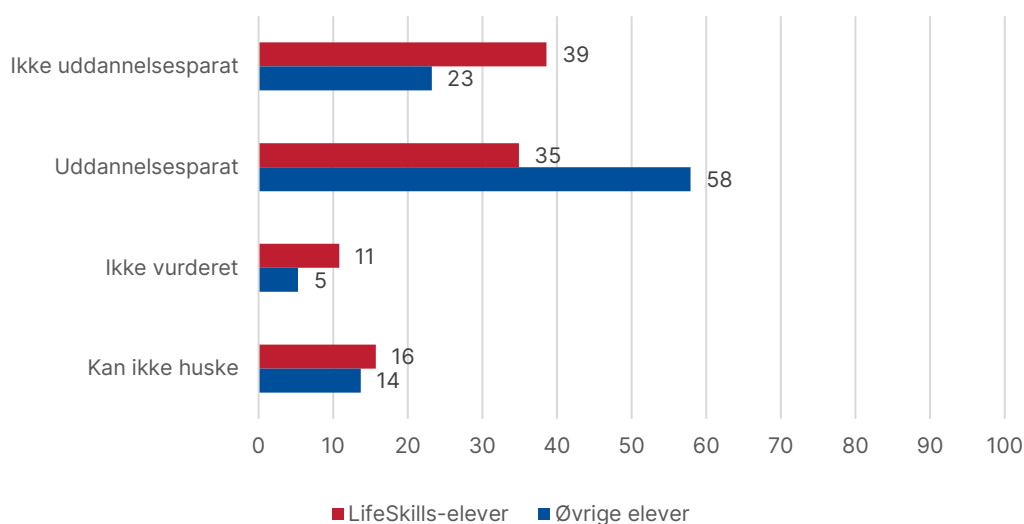
Bilag 5 Ekstra tabeller

Bilagstabel 5.1 Planer om ungdomsuddannelse efter 10. klasse.

		LifeSkills- elever pilotår	LifeSkills- elever 2020/21	Øvrige elever 2020/21
Planer om ungdomsuddannelse efter 10. klasse	Start	-	70 %	82 %
	Slut	100 %	91 %	86 %
	Ændring	-	21 %	4 %
	Test for forskel		***	

Note: Der er lavet test for, hvorvidt gennemsnittene ved start og slut er signifikant forskellige, hvor der er følgende angivelser af p-værdier: *p < 0.05, **p < 0.01, ***p < 0.001.
Ungdomsuddannelse: FGU, STU, EUD, EUX, STX, HHX, HTX & HF.

Bilagsfigur 5.1 Uddannelsesparathedsvurdering 9. klasse, LifeSkills-elever og øvrige elever forår 2021. Angivet i procent.

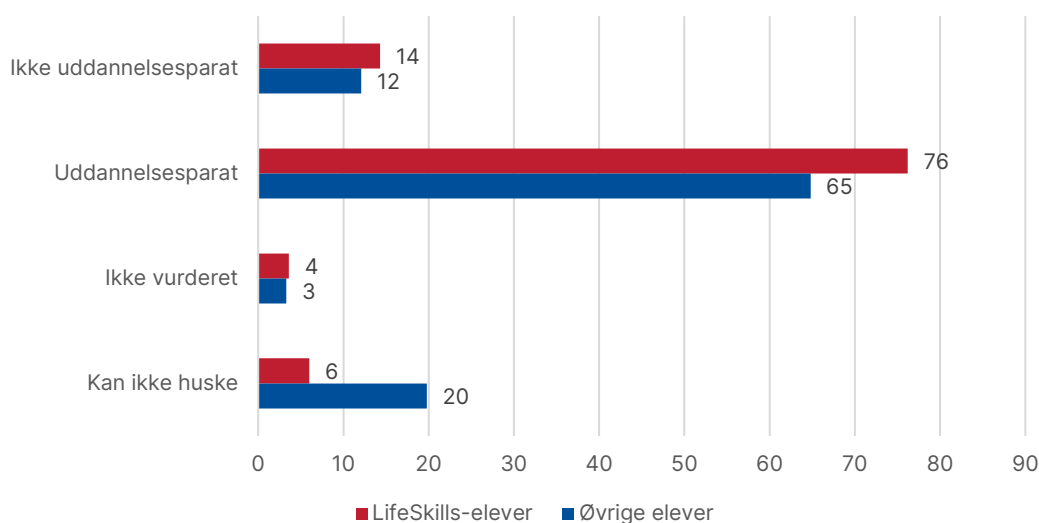

Spqm.: Tænk på den seneste uddannelsesparathedsvurdering (UPV), du har fået i 9. klasse. Blev du vurderet uddannelsesparat?

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 83), Øvrige elever forår 2021 (n = 95).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Bilagsfigur 5.2 Uddannelsesparathedsvurdering 10. klasse, LifeSkills-elever og øvrige elever forår 2021. Angivet i procent.

Spgm.: Tænk på den seneste uddannelsesparathedsvurdering (UPV), du har fået i 10. klasse. Blev du vurderet uddannelsesparat?

Note: LifeSkills-elever forår 2021 (n = 84), Øvrige elever forår 2021 (n = 91).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Bilagstabel 5.2 Registeret uddannelsesparathedsvurdering 10. klasse, LifeSkills-elever forår 2021.

	LifeSkills-elever Forår 2021
Uddannelsesparat EUD (herunder EUX)	85 %
Uddannelsesparat HF	74 %
Uddannelsesparat STX, HHX, HTX	63 %
Ikke uddannelsesparat	15 %
Antal	107

Kilde: Oplysninger videregivet til VIVE fra de tre deltagende skoler.

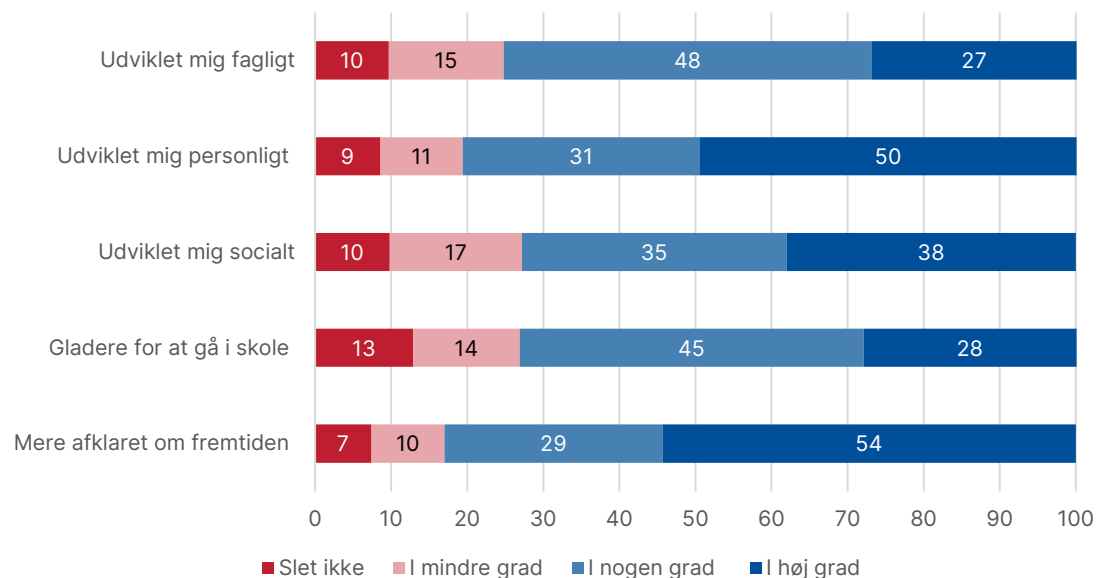
Bilagstabel 5.3 Selvvurderede uddannelseskompetencer, LifeSkills-elever og øvrige elever 2020/21.

	LifeSkills elever 2020/21		Øvrige elever 2020/21	
	Efterår 2020	Forår 2021	Efterår 2020	Forår 2021
Slet ikke	5 %	2 %	2 %	7 %
I mindre grad	12 %	5 %	9 %	6 %
I nogen grad	55 %	55 %	69 %	58 %
I høj grad	29 %	38 %	21 %	28 %
Antal svar	104	84	67	104

Spgm.: I hvilken grad oplever du at have de nødvendige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse?

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, september 2020 samt maj 2021.

Bilagfigur 5.3 Elevernes oplevelse af egen udvikling, Øvrige elever forår 2021. Angivet i procent.

Spqm.: Fra slutningen af 9. klasse og til nu har jeg/er jeg blevet ...

Note: Øvrige elever forår 2021 (n = 92-94).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

Bilagstabel 5.4 Trivsel, selvværd og selvopfattet handleevne. LifeSkills-elever og øvrige elever forår 2021. Beregnet gennemsnit for validerede skalaer.

		LifeSkills-elever	Øvrige elever
		2020/21	2020/21
Trivsel (WHO-5)	Start	73,04	68,30
	Slut	68,81	64,34
	Forskel og test	-4,23	-3,96
	Antal elever	104/84	66/69
Selvværd (Rosenberg Self-esteem Scale)	Start	20,88	19,16
	Slut	20,31	18,94
	Forskel og test	-0,57	-0,22
	Antal elever	98/83	63/68
Selvopfattet handleevne (General Self-Efficacy Scale)	Start	30,05	28,22
	Slut	29,59	27,43
	Forskel og test	-0,46	-0,80
	Antal elever	101/82	63/67

Note.: Datagrundlaget for de øvrige elever er afgrænset til oplysninger for elever i de klasser, som både deltog i efteråret 2020 og foråret 2021. Der er lavet test for, hvorvidt gennemsnittene for LifeSkills-elever i efteråret 2020 og foråret 2021 er signifikant forskellige, hvor der er følgende angivelser af p-værdier: *p < 0.05, **p < 0.01, ***p < 0.001.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2020 og maj 2021.

Bilagstabel 5.5 Skoletrivsel, øvrige elever forår 2021

	Nej, aldrig	Nej, sjældent	En gang i mellem	Ja, for det meste	Ja, altid	Antal
Er du glad for at gå i skole?	4 %	6 %	19 %	46 %	25 %	97
Er du glad for din klasse?	5 %	5 %	19 %	42 %	29 %	96
Er du glad for dine lærere?	5 %	7 %	11 %	43 %	33 %	97
Tror du, at dine lærer er glade for dig?	3 %	2 %	25 %	38 %	32 %	97

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt deltagende 10. klasse-elever, maj 2021.

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD